TARTU RIIKLIK ÜLIKOOL
NSV LIIDU AJALOO KATEEDER

ÜLO MAURUS

KUNDA KESKKOOLI AJALUGU (AASTAIL 1947-1968)

JUHENDAJA: DOTS. H. PALAMETS

TRÜ NSV Liidu ajal. kat.
Inv. nr. 2105

TARTU 1968

Foto nr. 1.

Kunda Keskkool 1958, foto P. Metsand.

Foto nr. 2.

Kunda Keskkool 1962, foto P. Metsand.

SISSEJUHATUS.

Üldhariduslikud koolid on oma arengus nõukogude võimu aastatel teinud suuri edusamme. Rahva haridustase tõuseb pidevalt. Tehakse ettevalmistusi üleminekuks praeguselt kaheksaklassiliselt koolikohustuselt üldisele keskharidusele.

Viimastel aastatel on üha rohkem tähelepanu pööratud kodu-uurimuslikule tööle, mis teenib kommunistliku kasvatuse ja oma kodukoha tundmaõppimise eesmärke. Selles osas annavad üldhariduslike koolide ajalood meile konkreetset materjali hariduselu tundmaõppimiseks vastavas piirkonnas.

Käesoleva diplomitöö ülesandeks on käsitleda Kunda Keskkooli ajalugu 1947.-1967. aastani.

Diplomitöö koostamisel on kasutatud NLKP XIX, XX ja ÜLKNÜ XI, XII, XIV kongressi materjale, Eesti NSV Teatajat, Eesti NSV Ministrite Nõukogu määruste ja korralduste kogu, Seadust kooli ja elu sidemete tugevdamise ja haridussüsteemi edasiarendamisest NSV Liidus. Kasutamist on leidnud veel ajakiri "Nõukogude Kool", milles L. Hallop oma artiklite sarjas ("Rahvahariduse edusammudest Eestis nõukogude võimu ajal") annab ülevaate kooli arengust Eestis pärast Suurt Isamaasõda. Huvitavaid fakte andsid kodu-uurimuslikud tööd, nagu "Rakvere radadel", Rakvere kodu-uurijate materjalid, mis on publitseeritud pealkirja all "Kodu-uurijate seminarkokkutulek 1967 Rakvere rajoonis" ja statistiline kogumik

"25 aastat Nõukogude Eestit". Kooli ja klassivälise töö valgustamisel kasutasin veel Rakvere rajooni ajalehe "Punane Täht" materjale. Töökasvatuse, pioneeri- ja komsomolitöö kohta leidus hulgaliselt materjali K. Viise töökogemuslikus brošüüris "Töökasvatuse organiseerimise kogemusi Kunda Keskkoolis" Tallinn 1959.

Diplomand on tutvunud ja kasutanud andmeid TRÜ ajaloo osakonna lõpetanu E. Selli diplomitööst. "Talurahva koolid Viru-Nigula kihelkonnas kuni 1917.a.", mis on kirjutatud 1966.a. Kuna E. Selli diplomitöö hõlmab terve kihelkonna koole, siis ei olnud tal võimalust valgustada üksikasjalisemalt Kunda vabrikukooli ajalugu. Lisaks eeltoodule käisin veel materjale kogumas Oktoobrirevolutsiooni ja Sotsialistliku Ülesehitustöö Riiklikus Keskarhiivis ja uurisin seal läbi 3 fondi: Kunda Linnavalitsuse, Kunda-Malla Vallavalitsuse ja Kunda Linna 6-kl. Algkooli fondi, et saada üldiseid andmeid kooli varasema perioodi kohta. Materjale oli Kunda Linna 6-kl. Kooli kohta üsna napilt, mis ei võimalda detailsemalt valgustada kooli arengut aastail 1918-1944.

On uuritud kooli enda arhiivi ja ka siin esines mitmeid raskusi. Andmeid kuni 1949.a. on vähe ja needki pealiskaudsed, väljaarvatud statistiline aruandlus. Koolil puudub kroonikaraamat. Varasema perioodi kohta ei olnud vajalikke materjale ka Rakvere Rajooni Arhiivis. Virumaa TSN TK Haridusosakonna arhiiv nõukogude võimu algaastate kohta on halvasti säilinud. Enamikku inspekteerimisakte ei leidu koolis ega ka rajooni arhiivis, kuna need ei kuulu pikaajalisele

säilitamisele. Alates 1949.a. on kooli arhiivis materjalid olemas. On põhiliselt kasutatud õppenõukogu protokolle, statistilist aruandlust, pioneerimaleva päevikuid, kooli passe jne. Nimetatud materjalid olid esmajärgulisteks allikateks diplomitöö koostamisel.

Kuna rohket kasutamist on leidnud õppenõukogu protokollid, siis kipub pilt kooli ajaloo kohta pisut ühekülgseks jääma. Kooli arhiiv pole kuigi heas korras. Kaustade (säilitamisühikute) lehed on pagineerimata, mistõttu pole saanud viidete tegemisel lisada lehekülgenumbrit.

Kunda varasema perioodi ajaloo, eriti kooli ajaloo uurimisega on tegelnud Kunda Keskkooli õpetaja E. Türkel, kelle poolt kogutud materjal on põhiliselt üles kirjutatud mälestuste järgi. Väärtuslikke andmeid on saadud Kunda 6-kl. Kooli kauaaegselt juhatajalt J. Speek'ilt. Diplomitöö koostamisel on kasutatud veel suulisi mälestusi õpetajatelt P. Metsand, T. Metsand, H. Rünkla, A. Lauk. L. Hannus, H. Rauk, M. Ronimois, V. Kreek, kes kõik töötavad Kunda Keskkoolis.

Kui 1870-1872.a. rajati Kunda tsementitehas, siis polnud Kundas veel kooli. Tsementitehase tööliste lapsed õppisid kuni 1895. aastani Kunda küla koolis,[1] mis asus üle Hiiemäe paari kilomeetri kaugusel tehasest. Selles koolis õppivate töölislaste arv kõikus 1890-1895.aastail 30 ümber.

---

1 E. Selli, Talurahvakoolid Viru-Nigula kihelkonnas kuni 1917.a., diplomitöö, Tartu 1966, lk.82. (edaspidi E. Selli)

1890.a. Kunda tsemenditehas rekonstrueeriti,[1] mille tagajärjel tööliste arv tõusis ja see omakorda tingis laste arvu kasvu. Tehase juhtkond otsustas Riia õpperingkonna valitsuselt taotleda luba kooli avamiseks Kundas. 1895.a. oktoobrikuus esitas Kunda tsemenditehase direktor Riia õpperingkonna kuraatorile palve kooli asutamise kohta, lubades kooli ülalpidamise kulud võtta vabriku kanda. Mõne nädala möödudes sai Kunda tehase juhtkond loa asutada tsemenditehase juurde kool.[2] Kunda jõe parempoolsel kaldal, mitte kaugel sillast, laskis tehasevalitsus ühes paekivist majas "korda seada" klassiruumi ja koolijuhataja korteri.[3]

1895.a. sügisel, 15. oktoobril läksid Kunda tehase tööliste lapsed küll veel külakooli, kuid 27. nov. 1895.a. alustas tööd Kunda vabriku kool.[4]

Kooli õpetajaks ja juhatajaks määrati Viru-Nigula Pikaristi kihelkonna õpetaja Jaan Speek, kes oli lõpetanud Tartu Õpetajate Seminari ja nimetatud koolis töötanud 5 aastat.[5]

---

1 O. Landberg, "Kunda", Kodu-uurijate seminar-kokkutulek 1967 Rakvere rajoonis, Tallinn 1967, lk.175. (edaspidi O. Landberg)

2 Kooli arhiiv, Kodulooline materjal.

3 E. Selli, lk. 136.

4 Kooli arhiiv, Kogulooline materjal.

5 E. Selli, lk. 136.

Esimesel õppeaastal avati ainult üks klass, kus õppis 45 õpilast. Kuna klassiruum oli väike, siis tuli töötada kahes vahetuses. [1] Järgmiseks õppeaastaks saadi juba kaks klassiruumi. Nüüd sai töötada I ja II kl. 1897./98. õppeaastal töötas 3 ja järgmisel aastal 4 klassi. [2]

1906. aastast oli õpilaste arv tõusnud 90-ni ja töö toimus kahes klassiruumis korraga. Ehitati ka teise õpetaja korter ja palgati uus õpetaja - Eduard Kirschbaum [3]. I ja II klass töötasid nüüd ühes ruumis ja III + IV kl. teises. 1917.a. oli Kunda koolis juba 177 õpilast, 5 klassi ja 5 õpetajat [4].

Kui iseloomustada kooli arengut kuni 1917.a., siis tsaari-Venemaal oli iseloomulik massidele määratud alghariduse äärmine mahajäämus. Kehtiv kooli-süsteem raskendas tööliste lastel pääseda kesk- ja kõrgema hariduse juurde. Seda takistasid erinevate koolitüüpide kooskõlastamata õppeplaanid ja -programmid ning kõrge õppemaks. Analüüsides rahvahariduse olukorda revolutsioonieelsel Venemaal, ütles V.I. Lenin: "Tegelikult oli kool tervenisti muudetud kodanluse klassivõimu tööriistaks, ta oli täielikult läbi imbunud

---

1 E. Selli, lk. 137.

2 Kooli arhiiv, Koduloline materjal.

3 E. Selli, lk. 137.

4 Kooli arhiiv, Koduloline materjal.

kodanlikust kastivaimust, tema eesmärgiks oli anda kapitalistidele teenistusvalmis sulaseid ja taibukaid töölisi."[1]

Seoses Suure Sotsialistliku Oktoobrirevolutsiooni võiduga Venemaal, sealhulgas ka Eestis, asus nõukogude võim rahvaharidust ümber korraldama töörahva huvides. Kehtestati emakeelne haridus, mis oli kõige tähtsamaks eelduseks, et muuta haridus töötava rahva lastele kättesaadavaks.

1918.a. veebruarikuus algas saksa okupatsioon Eestis. Kõik nõukogude võimu dekreedid tühistati. Eesti Töörahva Kommuun 1918-1917.a. ei suutnud lühikese aja tõttu midagi radikaalset hariduselus läbi viia.

Eesti kodanlus, tulnud võimule, ei saanud likvideerida kõiki uuendusi, mida nõukogude võim oli esimestel kuudel rahvahariduse alal jõudnud teostada. Jäi alles ühtluskool, emakeelne õpetus, kool ilma usuõpetuseta. Usuõpetust võis siiski õpetada, kuid selleks pidid lapsevanemad andma oma nõusoleku. Peamine takistus hariduse omandamisel oli rahvahulkade vaesus. Vaestel inimestel polnud võimalik muretseda oma lastele riideid, jalanõusid, kooliõpikuid ja -tarbeid.

Kodanliku Eesti hariduspoliitika eesmärgiks oli kasvatada noorsugu natsionalismi ja klerikalismi vaimus ning anda töörahva lastele haridust ainult sedavõrd, kuivõrd see oli vajalik arukate tööliste saamiseks. 1920.a. ühendati Kunda vabriku lähem ümbrus administratiivselt Kunda aleviks.

---

1 V.I. Lenin, Teosed 28, Tallinn 1955, lk. 69.

Kuni 1919.a. oli kooli nimeks Port-Kunda Vabriku Algkool. Alates 1921.a. kandis ta Kunda Alevi 6-kl. Algkooli nime.[1] 1938.a. sai Kunda linna nimetuse[2] ja seoses sellega hakkas kool kandma nime Kunda Linna 6-kl. Algkool.[3]

Õppetöö toimus ikka endise vabrikukooli ruumides, kus õpilaste suure arvu tõttu oli äärmiselt kitsas. 1927./28. õ.-a. oli koolis 232 õpilast,[4] 1929./30. õ.-a. 223 last[5]. Õppetöö toimus kahes vahetuses.

Suure õpilaste arvu tõttu oli vajalik ehitada uus koolihoone.

Uue koolihoone ehitustöödega alustati alles 1933.a. Samal aastal sõlmiti leping Kunda Alevivalitsuse ja insener Joh. Liibant'i vahel, kes oli nõus Kunda Alevi algkooli ehitustöid juhtima.[6] Põhiliselt valmis koolihoone 1934.a. oktoobrikuuks. Uues majas algas töö 15. okt. 1934.a.[7] Avaaktus peeti 28. okt. 1934.a.[8] 13. nov. 1934.a. koostati

---

1 ORKA, fond 4246, nim. 1, s.-ü. 5, lk. 7.

2 O. Landberg, lk. 176.

3 ORKA, fond 4246, nim. 1, s.-ü. 5, lk. 7.

4 ORKA, fond 2008, nim. 1, s.-ü. 326, lk. 99.

5 ORKA, fond 2008, nim. 1, s.-ü. 360, lk. 12.

6 ORKA, fond 2008, nim. 1, s.-ü. 424, lk. 44.

7 ORKA, fond 2008, nim. 1, s.-ü. 446, lk. 167.

8 Sealsamas, lk. 154.

akt, millega lubati kooliruumid kasutusele võtta, kuigi keskküte ja veevärk ei olnud veel valmis. Viimased lubati korda seada külmade tulekuks.[1]

Koolimajas oli 6 klassiruumi, kooli direktori ja kütja korter, väike võimlemissaal, kantselei ning mõned muud kõrvalruumid.

Kauaaegne koolijuhataja J. Speek lahkus ametist 31. juulil 1930.a. seoses vanadusega.[2] Uueks koolijuhatajaks sai 1. aug. 1930.a. Johannes Lohk,[3] kes töötas sellel kohal kuni 1941. aastani, mil ta evakueerus Nõukogude Liidu tagalasse.[4]

Kool jäi algkooliks kuni 1944.a. Pärast 1940.a. juunipööret Eestis viis nõukogude võim sisse uuesti ühtluskooli, mille kodanlus oli 1934.a. lammutanud. Uus kool seadis ülesandeks kasvatada õpilasi kommunismi ja internatsionalismi vaimus. Koolikohustust laiendati. Lapsed 8-16.a. vanuses olid koolikohustuslikud. Avati uusi klassikomplekte keskkoolide ja mittetäielike keskkoolide juurde. See oli kõik heaks eelduseks, mis võimaldas laialdastel töörahva hulkade lastel saada haridust.

---

1 ORKA, fond 2008, nim. 1, s.-ü. 446, lk. 156.

2 ORKA, fond 2008, nim. 1, s.-ü. 382, lk. 42.

3 Sealsamas, lk. 129.

4 Kooli arhiiv, Kodulooline materjal.

Seoses Suure Isamaasõjaga tuli katkestada nõukogulik ülesehitustöö ja asuda kodumaa kaitsmisele.

Fašistlikud anastajad likvideerisid kõik uuendused, mida nõukogude võim oli sisse viinud Eestis. Fašistlike röövvallutajate programmis oli ette nähtud eesti kultuuri ja eesti rahva hävitamine ning orjastamine. Suur osa koole võeti saksa sõjaväe käsutusse, sealhulgas ka Kunda Linna 6-kl. Algkooli hoone. 1942.a. paigutati sinna hospidal ja kool pidi üle kolima endistesse äärmiselt kitsastesse ruumidesse Hiiemäe nõlval.[1] Normaalsed tingimused tööks loodi alles nõukogude korra taaskehtestamisel Eestis.

22. nov. 1944.a. alustas tööd Kunda Mittetäielik Keskkool.[2] Enamik õpilasi oli Kunda linnast, peamiselt tsementitehase tööliste perekondadest, kuid oli ka õpilasi maalt.

Esialgu alustasid tööd algklassid. 4. dets. 1944.a. rakendati tööle ka keskastme klassid (V-VIII).[3] Õppetöö algus hilines selletõttu, et ei jõutud korda seada koolimaja, mida fašistlik sõjavägi oli laostanud. Kooli direktoriks määrati Linda Orgus (1944-1946) ja õppealajuhatajaks Haide Lillakas (1944-1948).[4]

---

1 Kooli arhiiv, Kogulooline materjal.

2 Kooli arhiiv, Aruanne A-IV 1944./45. õ.-a.

3 Sealsamas.

4 Kooli arhiiv, Õpetajate nimestik 1944./45. õ.-a. - 1947./48. õ.-a.

Õppetöö alustamisel tuli ületada veel teisigi raskusi. Kuigi kool oli rahuldavalt komplekteeritud kaadriga, takistas tööd vihikute ja õpikute puudus. Paljud õppevahendid olid kantud laiali või kadunud.[1] 1947.a. muudeti kool Kunda Keskkooliks ja viidi läbi vajalikud reorganiseerimistööd.

Esmakordselt ajaloos said tsementitootjad oma linna keskkooli, mis omas ja omab väga suurt tähtsust üldhariduse saamisel Kunda linnas.

---

1 Vestlus Vilma Kreek'iga 12. apr. 1967.

I peatükk.

KUNDA KESKKOOLI ÜLDINE ARENG AASTAIL 1947--1967.

1. Kunda Keskkooli areng aastail 1947-1951.

Kunda on tsemendilinn ja tema areng on sõltunud ja sõltub täielikult tsemenditehase arengust. Vastavalt tsementitehase kasvule kasvab ka linn ja selle elanikkond. Kui 1. jaan. 1941.a. oli Kunda linnas 1890 elanikku, siis 15.jaan. 1959.a. elas Kundas 3776 inimest ja 1. jaanuari 1965.a. seisuga ulatus elanike arv juba 6262-ni. [1]

Tsemenditehase "Punane Kunda" kasvuga tuleb vaadelda linna, tema teiste tööstusettevõtete ja asutuste, sealhulgas ka kooli arengut.

Rahvahariduse alal seadis Eesti NSV IV viisaastaku plaan haridusorganite ette järgmised ülesanded:

1) kehtestada seitsmeklassiline koolikohustus täies ulatuses;

2) suunata vähemalt 50% seitsmeklassilise kooli lõpetajatest edasi õppima üldharidusliku kooli VIII klassi;

3) arendada koolivõrku vastavalt vajadusele, taotledes ühtlasi seda, et igas linnas ja töölisasulas oleks

---

1 25 aastat Nõukogude Eestit, statistiline kogumik, Tallinn 1965, lk. 20.

täielik keskkool;

4) valmistada vabariigi rahvamajanduse ja kultuurialade jaoks kvalifitseeritud kõrgema ja keskharidusega eriteadlasi.

Nendest üldistest ülesannetest juhindutigi niihästi koolivõrgu väljaarendamisel kui ka muude küsimuste lahendamisel.[1] 1947./48. õppeaastal alustabki Kundas tööd keskkool. Kunda Mittetäielik Keskkool nimetati ümber Kunda Keskkooliks. Selle ümberkorralduse tingisid Eesti NSV IV viisaastaku ülesanded ja õpilaste arvu suurenemine. (Vaata tabel nr. 1 lk. 18).

Alates 1944./45. õ.-a., mil kool alustas tööd, oli kooli "allüürnikuks" Kunda linna Rahvamaja, tema kasutada oli saal ja 3-4 kõrvalruumi.

1947.a. tuleb juurde veel üks "allüürnik" - siin hakkab tööle Kunda Töölisnoorte Keskkool, esialgu ühe klassikomplektiga (IX + X).

Kool oli varustatud keskküttesüsteemiga. Valgust saadi kohalikust hüdroelektrijaamast. Küünlavalgust tuli kasutada harva, kui elektrijaamas juhtus mõni rike. Tänu elektrivalgusele võis koolitöö alata kell 8.oo. Kooli kasutada oli võrdlemisi suur maa-ala, umbes 5,5 ha. Sellest oli koolihoonete all 1404 m^2, õu 462 m^2, mängumuru 1620 m^2, spordiväljak 1000 m^2, iluaed 5452 m^2 ja juurviljaaed 1904 m^2.[2]

---

1 L. Hallop, Rahvahariduse edusammudest Eestis nõukogude võimu ajal. "Nõukogude Kool" nr. 10, 1957, lk. 581. (edaspidi L. Hallop)

2 Kooli arhiiv, Kooli pass 1946./47. õ.-a.

Spordiväljak seisis korrastamata. Oli vaid maa-ala, kus poisid "vutti" mängisid. Esimestel õppeaastatel ei jõutud veel rajada aeda ega spordiväljakut. Õpilased aitasid korrastada koolimaja ümbrust. Selleks korraldati hoogtööpäevakuid.

Koolil puudus aastaid internaat maalt käivate õpilaste majutamiseks. Põhilise kontingendi õpilaste arvust moodustasid tsementitehase "Punane Kunda" töötajate lapsed. Umbes 35% õpilaste arvust olid ümberkaudsetest küladest. Internaadi ehitamist alustati 1954.a.

Kooli eelarve kohta nõukogude võimu algaastail pole olnud võimalik andmeid leida. Küll annavad hilisemad kooli passid finantsilisest olukorrast mõnesuguse pildi. 1950.a. oli koolile eraldatud õppekuludeks 2500 rbl., raamatute soetamiseks 2300 rbl., õppevahendite muretsemiseks 1600 rbl., inventari remondiks ja hankimiseks 1200 rbl., kapitaalremondiks 12500 rbl. ja muudeks kuludeks 1200 rbl.[1] 1951/52. õ.-a. oli õppekuludeks eraldatud 3800 rbl., raamatute soetamiseks 1200 rbl., kapitaalremondiks 10200 rbl., inventariremondiks 2200 rbl. ja muudeks kuludeks 400 rbl.[2]. Ettenähtud summad kulutati vastavalt eelarve artiklite nõuetele. Peale eelarveliste summade saadi inventari ka tsentraliseeritud korras. Nii anti 1951.a. kooli raamatukogule raamatuid 2034 rbl. väärtuses ja õppe- ning spordiinventari

---

1 Kooli arhiiv, Kooli pass 1949./50. õ.-a.

2 Kooli arhiiv, Kooli pass 1951./52. õ.-a.

884 rbl. eest.[1] Tsentraliseeritud inventari eraldamine toimus igal aastal ja oli koolile suureks abiks õppe- ja majandusliku baasi kindlustamisel. Kapitaalremondiks määratud summad kasutati ära koolimaja remontimiseks ja nägusamaks muutmiseks.

1947./48. õppeaastal töötas koolis 15 klassikomplekti 421 õpilasega. Töö toimus kahes vahetuses (1945./46. õ.-a. kool juba töötas kahes vahetuses). Kool oli komplekteeritud eesti ja vene rahvusest õpilastega. Viimaseid oli õppeaasta algul 104. Kooliaasta jooksul lahkus 65 õpilast, neist vene rahvusest 35. Selline suur õpilaste voolavus oli tingitud vanemate elukoha muutumisest. Kunda Keskkooli esimeseks direktoriks oli August Martin, õppealajuhatajaks Haide Lillakas ja pioneerijuhiks Helmuth Reigo. Koolis töötas 17 õpetajat, neist kõrgema haridusega 1, lõpetamata kõrgema haridusega 3, keskharidusega 7, kesk-eriharidusega 5 ja algharidusega 1 õpetaja.

Kunda Keskkooli kasvust annab ülevaate tabel nr. 1 lk.18. (Murrujoone peal on eesti ja murrujoone all vene rahvusest õpilased. Samuti on näidatud klassikomplektid).

Tabelist nr. 1 lk. 18 nähtub, et õpilaste arv hakkas langema alates 1948./49. õ.-a. Seda eriti just 1950./51. ja 1951./52. õ.-a. Millega seda seletada? Siin on mitmesuguseid põhjusi. Esiteks on tegemist Suure Isamaasõja päranditega. Kooliikka jõudsid sõja ajal sündinud lapsed. Sündivus

---

[1] Kooli arhiiv, Kooli pass 1951./52. õ.-a.

Tabel nr. 1.

Õpilaste liikumine aastail 1947./48. - - 1951./52. õ.-a. [1]

Õppe-aasta	Õpilaste arv õ.-a. algul	Kokku	Klassi-kompl. arv	Lahkus koolist	Tuli juurde	Õpilaste arv õ.-a. lõpul	Kokku	Internaadis õpilasi
1947./48.	317/104	421	12/3	30/35	9/4	296/73	396	-
1948./49.	322/80	402	12/3	41/17	21/2	302/65	367	-
1949./50.	334/81	415	13/4	30/20	15/3	319/64	383	-
1950./51.	311/66	377	13/4	16/17	9/13	304/62	366	-
1951./52.	287/66	353	13/4	12/20	15/2	290/48	338	-

oli neil aastail väga madal. Teiseks põhjuseks oli, et suurem osa VII klassi lõpetajaid siirdus tööle või õppima tehnikumidesse.

Õppetöö korralduse paranemine ja materiaalse baasi tugevnemine püstitas ülesande tõsta ka õpetajate kvalifikatsiooni. 27. okt. 1948.a. õppenõukogu protokollist [2] nähtub, et metoodilise ringi esimene koosolek määrati 6. novembrile. Päevakorda võeti referaat "Õpetaja autoriteedist". 21.

---

1 Kooli arhiiv, Aruanded A - III ja A - IV 1947./48. õ.-a. - 1951./52. õ.-a.

2 Kooli arhiiv, Õppenõukogu protokoll nr. 6, 27. okt. 1948.

sept. 1949.a. toimunud õppenõukogu koosolekul moodustati metoodilise töö parandamiseks järgmised sektsioonid: eesti keele ja kirjanduse, vene keele ja kirjanduse, võõrkeele, matemaatika-füüsika, loodusõpetuse-keemia-maateaduse ja algõpetuse aine ringid.[1] Sektsioonid hakkasid korraldama üks kord veerandis töökoosolekuid, kus üks õpetaja kandis ette vastava metoodilise sisuga referaadi. Selline lähenemine metoodilisele tööle andis tõhusamaid tulemusi ja õpetajad said oma ainealaseid metoodilisi teadmisi paremini täiendada.

Õpetajate ideelis-poliitilise silmaringi avardamine toimus referaatide vormis. Referaatide teemaks oli juhtivate (Stalini, Lenini jt.) riigimeeste elulugude üksikasjalik tundma_õppimine, mis tol ajal oli üheks enesetäiendamise peamiseks vormiks.

Loomulikult, selline õppimisvorm oli liiga kohmakas ja ei andnud võimalusi ideelis-poliitilise silmaringi igakülgsele arendamisele.

2. Kunda Keskkooli areng aastail 1952 -1960.

NLKP XIX kongress seadis meie maa ette uued ülesanded. Tuli järsult suurendada tootlikke jõude ja edasi arendada rahvamajandust. Hariduse alal seati ülesandeks täieliku keskhariduse järk-järguline elluviimine ja koolitöö polü-

---

1 Kooli arhiiv, Õppenõukogu protokoll nr. 3, 21.sept.1949.

tehniseerimine.[1] Polütehniseerimise nõudesse suhtusid õpetajad pooldavalt, püüti siduda tunnis omandatud teadmisi praktilise eluga.

Vastavalt kongressi otsustele tuli teha muudatusi ka õppeplaanis. Kuni 1954. aastani ei kuulunud tööõpetus õppeplaani. Alates 1954./55. õ.-a. hakati tööõpetust õpetama I - IV klassini ja järgneval õppeaastal juba V - VII klassini.[2]

Tööõpetuse väljajätmine õppeplaanist polnud õige, sest see viis õpilased tegelikust elust irdumisele. Kõik see pidurdas õpilaste tööoskust ja loominguliste võimete arengut. Tööõpetuse sissevõtmine 1954./55. õ.-a. õppeplaani oli igati õigustatud õpilaste mitmekülgse arendamise seisukohalt.

Tööõpetuse osatähtsuse tõusu tõttu tuli koolil asuda töökoja organiseerimisele. Esialgu kohandati selleks otstarbeks kaks ruumi rahvamaja poolsest tiivast.

Seoses õpilaste arvu kasvuga oli vaja ehitada koolile internaadihoone. Hoone püstitamistöid alustati 1954.a. Esimesed õpilased paigutati internaati juba 1955./56. õ.-a., kui oli valminud 5 tuba. Lõplikult valmis internaat 1957.a. sügiseks.[3] (Internaadihoone ehitamisest on lähemalt juttu

---

1 NLKP kongresside, konverentside ja keskkomitee pleenumite resolutsioonid ja otsused III osa, Tallinn 1917, lk. 565.

2 L. Hallop, lk. 712.

3 K. Viise, Töökasvatuse organiseerimise kogemusi Kunda Keskkoolis, Tallinn, 1959, lk. 13.
(edaspidi K. Viise)

III peatükis). Väga tähtsaks osutus see kasvatuslikust seisukohast. Nüüd oli osa õpilasi seotud kogu nädal kooliga, mistõttu kooli kasvatuslik mõju oli senisest suurem.

Internaat oli ette nähtud ainult 55-60 õpilasele, kuid 1958./59. õppeaastal elas seal juba 83 õpilast.

Pärast internaadi valmisehitamist alustati õpperuumide ehitamist teiste polütehniliste ainete õpetamiseks.

1955.a. alustati õppe-katseaia laiendamist. Ehitati valmis kasvuhoone, kus õpilased said teoreetilisi teadmisi rakendada praktikas.[1] 1955.a. sügiseks valmis kooli staadion.[2] 1953./54. õ.-a. talvel ehitati tsemenditehase "Punane Kunda" abiga koolimaja pööningule (3. korrus) raamatukogu ruum, bioloogia kabinett.[3]

1957.a. alustati hoone ehitamisega, kuhu oli mõeldud rajada metallitöökoda, õmblustöökoda, garaaź ja tall kooli hobusele.[4] Töökojahoone ehitamine lõpetati Suure Sotsialistliku Oktoobrirevolutsiooni 40. aastapäevaks. 1958.a. kevadel alustati õppesepikoja ja sauna ehitamist. Saun oli vajalik internaadis elunevatele õpilastele ja kooli sportlastele. Saun sai katuse alla 1958.a. novembrikuu lõpus.

---

1 K. Viise lk. 7.

2 K. Viise lk. 14.

3 K. Viise lk. 8.

4 K. Viise lk. 19.

Ülaltoodud objektide ehitamisest võtsid agaralt osa õpilased. Õpilasorganisatsioonid (komsomoli- ja õpilaskomitee) olid paljude ehitusobjektide väljaehitamise initsiaatoreiks.

Alates 1952./53. õppeaastast hakkab õpilaste arv kasvama. Nimetatud kooliaastal on koolis 379 õpilast. 1955./ /56. õppeaastal ulatub õpilaste arv juba 426-ni.

Põhjaliku pöörde tõid Kunda arengusse aastad 1958 - - 1965, mil siia kerkis neljas tsementitehas (Varasemad 1870 - 1872, 1890.a. tehas rekonstrueeriti.1912.a. valmis Kundas kolmas tsementitehas).[1] Seoses tsementitehase ehitamisega kasvab ka õpilaskond. Õpilaste arvu kasvust aastail 1952./53. õ.-a. - 1959./60. annab ülevaate tabel nr. 2.

Tabel nr. 2.

Õpilaste liikumine 1952./53. õ.-a. - - 1959./60. õ.-a.[2]

Õppeaasta	Õpilaste arv õ.-a. algul	Kokku	Klassikompl.	Lahkus koolist	Tuli juurde	Õpilaste arv õ.-a. lõpul	Kokku	Internaadis õpilasi
1952/53.	319/60	379	14/5	12/6	3/3	310/57	367	-
1953/54.	338/48	386	13/3	19/4	8/2	327/46	373	-
1954/55.	346/42	388	14/3	18/6	6/2	334/38	372	-
1955/56.	372/54	426	14/3	27/10	6/4	351/48	399	42
1956/57.	387/49	436	15/3	21/6	17/1	382/44	426	52
1957/58.	429/51	480	16/4	26/6	13/4	416/49	465	77
1958/59.	485/71	556	18/6	30/9	7/12	466/74	536	83
1959/60.	512/86	598	19/7	19/4	12/9	505/91	596	78

1 O. Landberg "Kunda", Kodu-uurijate seminar-kokkutulek 1967 Rakvere rajoonis, Tallinn 1967, lk. 175.

2 Kooli arhiiv, Aruanded A-III ja A-IV 1952./53.õ.-a. - - 1959./60. õ.-a.

Kooli elus uue etapi alguseks sai 24. XII 1958.a. NSV Liidu Ülemnõukogu poolt vastu võetud "Seadus kooli ja elu sidemete tugevdamise ja haridussüsteemi edasiarendamise kohta NSV Liidus". Selle edukaks rakendamiseks oli ellu viidud üldine 7-klassiline koolikohustus ja loodud nõukogude koolile tugev materiaalne alus. Uus seadus püstitas ülesande: "Kehtestada NSV Liidus seitsmeklassilise üldise koolikohustuse asemel üldine 8-klassiline koolikohustus. Kaheksaklassiline kool on mittetäielik üldhariduslik polütehniline töö-keskkool, mis peab andma õpilastele tugeva aluse üldhariduslike ja polütehniliste teadmiste alal, kasvatama neis töökust ja valmisolekut ühiskondlikult kasulikuks tegevuseks, andma lastele kõlbelise, füüsilise ja esteetilise kasvatuse".[1] Et edaspidi õpilased saaksid osa võtta ühiskondlikult kasulikust tööst, selleks oli vaja nende edaspidist õpetust siduda tootva tööga rahvamajanduses.

1959./60. õppeaastal hakati ettevalmistusi tegema üleminekuks 8-klassilisele koolikohustusele ja kooli muutmiseks töökeskkooliks. See ei nõudnud erilist ettevalmistamist, kuna kool oli juba keskkool ja vajalik materiaalne baas olemas. Suuremaid raskusi esines töökasvatuse sisseviimisel keskkooli. Tuli leida baasettevõtteid, otsida sobiv kaader, kes oleks nõus töötama õpilastega ja omaks ka vastava huvi.

---

1 Seadus kooli ja elu sidemete tugevdamise ja haridussüsteemi edasiarendamise kohta NSV Liidus, Tallinn 1959. lk.8.

Alates 1958.a. moodustati tsemenditehase "Punane Kunda" ametiühingu klubi, millest sai linna kultuuritöö keskus. Rahvamaja oli vahepeal nimetatud kultuurimajaks ja viimane sai endale veelkord uue nimetuse - ametiühingu klubi. Tänu klubi avamisele sai kool oma ruumid kätte. Vabanes ka saal, mis võimaldas parandada tegevust kehalise kasvatuse ja klassivälise töö osas.

3. Kunda Keskkooli areng aastail 1960-1967.

1960.a. septembrikuus toimus ülevabariiklik õpetajate kongress, kus arutati, kuidas korraldada ümber koolitöö ja ellu viia seadus kooli ja elu sidemete tugevdamise ja haridussüsteemi edasiarendamise kohta meie vabariigis. Eesti NSV haridusminister F. Eisen oma ettekandes ütles, et üleminek üldisele kohustuslikule 8-klassilisele haridusele peab toimuma 2-3 aasta jooksul. Minister tõstis tulipunkti ka töökasvatuse suurendamise ja õpetamise muutmise elulähedasemaks.[1]

Hariduselu üldistest ülesannetest tulenevalt viidi Kunda Keskkoolis 8-klassiline koolikohustus ellu 1960./61. õppeaastal.

---

1 F. Eisen, Eesti NSV haridusministri ettekanne Eesti NSV õpetajate kongressil 28. sept. 1960. Seadus "Kooli ja elu sidemete tugevdamisest ning haridussüsteemi edasiarendamisest Eesti NSV-s" täitmisest ja õpetajate ülesanded, "Nõukogude Kool" nr. 10. 1960, lk. 735.

Kunda Keskkooli baasettevõteteks kinnitati trust "Gazslantsestroi" Ehitusvalitsus nr. 3 ja tsemenditehas "Punane Kunda". Määruse alusel tehti baasettevõtetele ülesandeks kindlustada keskkooliõpilaste polütehniline ja erialane väljaõpetamine, eraldada vastav kaader ja sisustada õppetöökojad, tootmiskabinetid ja tööjaoskonnad. 1960./61. õppeaastal alustasid erialast väljaõpet 24 IX klassi õpilast.

V-VIII kl. õpilaste tööoskuste ja vilumuste kasvatamise eesmärgil viidi sisse koolide 1960./61. õ.-a. õppeplaani üks tund nädalas ühiskondlik-kasulikku tööd.

Seoses õpilaste arvu pideva suurenemisega (vaata tabel nr. 3 lk. 26) oli vaja ehitada uus koolihoone. Vana koolimaja oli niigi kitsas, töö toimus seal kahes vahetuses. Õpilaste arvu suurenemine oli tingitud uue tsemenditehase ehitamisest. 1958.a. hakati uut tehast rajama. 1960.a. kuulutati tehase "Punane Kunda" rajamine üleliiduliseks komsomoli löökehituseks.[2] Vastavalt eeltoodule suurenes töölis-te ja teenistujate arv tehases "Punane Kunda" ja ka trusti „Gazslantsestroi" Ehitusvalitsuses nr. 3, kes seda ehitas.

---

1 EKP Keskkomitee ja Eesti NSV Ministrite Nõukogu määrus, Tootmisõpetuse parandamise kohta Eesti NSV üldharidus-likes polütehnilistes tootmisõpetusega töökeskkoolides 26. juulist 1961. Nr. 326, Eesti NSV Ministrite Nõukogu määruste ja korralduste kogu, Tallinn 1961 Nr. 28 (75), lk. 709.

2 Rakvere radadel, Tallinn 1966, lk. 104.

Tabel nr. 3.

Õpilaste liikumine 1960./61. õ.-a. - - 1966./67. õ.-a.[1]

Õppe-aasta	Õpilaste arv õ.-a. algul	Kokku	Klassi-kompl.	Lahkus koolist	Tuli juurde	Õpilaste arv õ.-a. lõpul	Kokku	Internaadis õpilasi
1960/61.	530/138	668	19/18	30/10	20/44	520/172	692	78
1961/62.	564/223	787	20/8	34/19	22/17	552/221	773	76
1962/63.	625/245	870	21/9	38	9	596	596	85
1963/64.	676	676	23	18	11	669	669	49
1964/65.	702	702	24	16	15	669	669	48
1965/66.	747	747	25	30	5	722	722	49
1966/67.	741	741	24	37	12	716	716	45

1965.a. saavutas tehas projekteeritud võimsuse. Kui 1950.a. toodeti 111,3 tuh. tonni tsementi aastas, siis 1964.a. oli tsemenditoodang tõusnud 598,1 tuh. tonnini aastas.[2]

1965.a. tehase võimsus kasvas 900 000 t. tsementi aastas. Tsemenditehase juures on eterniiditsehh, mis annab ligi 50 milj. tingplaati eterniiti aastas.[3]

Seoses tehase "Punane Kunda" võimsuse kasvuga suurenes seal tööliste ja teenistujate arv. Kui 1959.a. töötas teha-

---

1 Kooli arhiiv, Aruanded A-III ja A-IV 1960./61. õ.-a. - - 1966./67. õ.-a.

2 25 aastat Nõukogude Eestit, statistiline kogumik, Tallinn 1965, lk. 41.

3 O. Landberg. lk. 176.

ses 739 inimest, siis 1965.a. oli töötajate arv kasvanud 1845 inimeseni.[1]

1960.a. alustati uue 1040 kohaga koolihoone ehitamist. Ehitustöid teostas Ehitusvalitsus nr. 3. 1962.a. septembrikuus võeti koolihoone riikliku komisjoni poolt vastu ja kool alustas tööd uues majas, mille bilansiline maksumus oli 340134 rbl. 57 kop.[2]

Kool alustas tööd ühes vahetuses. Osa algklasse jäi tööle vanasse koolihoonesse. Uues koolimajas oli kõik vajalik sisustus olemas edukaks õppe-kasvatustööks. Õppekabinetid (füüsika, keemia, geograafia-bioloogia, tööõpetus, nii poistele kui tütarlastele eraldi) olid varustatud ajakohase inventariga ja sisseseadega. Õppe-materiaalne baas oli hea. Klassid olid avarad, valgusküllased ja sisustatud eranditult uue mööbliga.

Uues koolihoones muutus paremaks õpilaste toitlustamine. Koolil oli ajakohane söökla. Õpilased said vahetundide ajal sooja einet ja peale kella 13.oo lõunat.

Internaadis elunevad õpilased sõid neli korda päevas (hommik, lõunaoode, lõuna ja õhtu). Õpilaste toitlustamist organiseeris Kunda Tarbijate Kooperatiiv. Koolimaja ei jäänud nüüdki allüürniketa. Õhtul kell 18.oo alustas siin tööd

---

1 25 aastat Nõukogude Eestit, statistiline kogumik, Tallinn, 1965, lk. 41.

2 Rakvere Rajooni Inventariseerimise Büroo andmed.

Kunda Töölisnoorte Keskkool ja Tallinna Ehitustehnikumi filiaal. Esimene kasutas ruume 4 õhtut ja teine 3 õhtut nädalas. Vabaks päevaks jäi kolmapäev, mida kasutati koo-li- ja klassiväliste ürituste läbiviimiseks.

1. jaan. 1963.a. eraldati Kunda Keskkooli koosseisust vene rahvusest õpilased ja nende baasil moodustati vene õppekeelega Kunda 8-kl. Kool, mis hakkas tööle vanas koo-limajas. Selle ümberkorralduse tulemusena lahkus Kunda Keskkoolist 245 õpilast ja kooli jäi õppima 625 last. (Vaata tabel nr. 3 lk. 26). Koos õpilaskontingendi vähenemisega tuli üle anda osa materiaal-tehnilisest baasist. Kõik endi-ses koolihoones olnud mööbel, kabinettide sisustus, venekeel-sed õppevahendid anti üle Kunda 8-kl. Koolile. Õpetajad, kes töötasid vene rahvusest õpilastega, siirdusid tööle Kunda 8-kl. Kooli. 1963./64. õppeaastast vähenes internaadis elu-nevate õpilaste arv ligi poole võrra. (Vaata tabel nr. 3 lk. 26). Selle peamiseks põhjuseks oli bussiliikluse tihene-mine ja vastavusse viimine kooli tunniplaaniga. Ka võimal-dati õpilastele tasuta sõit kooli ja tagasi.

Uus koolimaja valmis 1962./63. õ.-a. algul. Maja eks-pluateerimise käigus ilmnesid aga mõningad puudused, mille kõrvaldamisel tuli kasutada lastevanemate abi. Põrandad olid tehtud toorestest laudadest, mis aasta möödudes kuiva-sid niivõrd kokku, et tekkisid suured praod põrandalauda-de vahele. Tekkis vajadus põrandate kokkulöömiseks. I klas-side lastevanemate komitee koosolek esitas 26. jaan. 1965.a. lastevanemate üldkoosolekul üleskutse abistada kooli remon-

ditöödel. Üleskutsele reageerisid lastevanemad aktiivselt. 1965.a. mai- ja juunikuu jooksul tehti majas ulatuslik remont. Põrandad löödi kokku ja värviti. Kõikides klassiruumides viidi läbi sanitaarremont. Materjali klasside remondiks muretseti lastevanemate abiga ja töö toimus ühiskondlikus korras. Eriti aktiivselt töötasid lapsevanemad K. Sipria, L. Hannus, H. Ruutpõld jt.

4. <u>Õpetajate kaader</u>.

Õpetajate hariduslik tase ja ainealane ettevalmistus oli 1947./48. õ.-a. veel puudulik. Koolis oli kõigest 1 kõrgema haridusega õpetaja. Olukord ei paranenud ka järgneval õppeaastal. (Vaata tabel nr. 4 lk.31).

1949./50. õ.-a. suunati Kunda Keskkooli tööle 3 lõpetamata kõrgema haridusega inimest, mis muidugi oli ebapiisav.

1953./54. õ.-a. töötas koolis juba 6 kõrgema haridusega õpetajat.

Õpetajate hariduslik ja ainealane ettevalmistus paranes aasta-aastalt. Õpetajad õppisid kaugõppe teel kõrgemates koolides. Nii asus 1959.a. oma kvalifikatsiooni tõstma Tallinna Pedagoogilises Instituudis õpetaja M. Vallaste eesti keele erialal. 1960.a. edasiõppijate arv täienes. A. Lootus astus Tartu Riiklikku Ülikooli. V. Nimmo, S. Laur ja V. Reino Tallinna Pedagoogilisse Instituuti. Igal aastal läksid mõned õpetajad oma erialaseid ja pedagoogilisi teadmisi täiendama kõrgematesse õppeasutustesse.Kool soodustas igati oma kollektiivi liikmete kvalifikatsiooni tõstmist. Sai nagu

traditsiooniks, et igal aastal 1-3 õpetajat asusid oma teadmisi täiendama. Esines õpingute katkestamist tervislikel või perekondlikel põhjustel, kuid võrreldes edasiõppijatega oli see protsent väike. Kooli pedagoogilise kaadri tase tõusis nii aastast aastasse. 1959./60. õ.-a. suunati Kunda Keskkooli tööle A. Roosipuu inglise keele õpetajaks, L. Järvak bioloogia-geograafia õpetajaks. [1] Mõlemad õpetajad olid lõpetanud Tallinna Pedagoogilise Instituudi.

1960./61. õ.-a. täienes kõrgema haridusega spetsialistide arv. Kooli tulid tööle T. Kuhlberg matemaatika, L. Tali bioloogia, M. Martinson vene keele õpetajaks. Kaks esimest olid lõpetanud Tallinna Pedagoogilise Instituudi ja viimane Tartu Riikliku Ülikooli. 1960.a. lõpetasid oma õpingud Tallinna Pedagoogilises Instituudis P. Metsand füüsika, M. Pulvas keemia erialal. Tartu Riikliku Ülikooli kaugõppeosakonna lõpetas A. Lond ajaloo erialal. [2]

Edukas erialane täiendamine oli võimalik selletõttu, et kooli juhtkond lõi kaugõppijaile soodsad võimalused õppimiseks. Õppevaheajad olid neil vabad. Üks päev nädalas anti enesetäiendamiseks. Ühiskondliku tööga püüti kaugõppijaid vähem koormata.

Õpetajate kvalifikatsioonist annab ülevaate allpool-toodud tabel nr. 4.

---

1 Kooli arhiiv, Õppejõudude nimestik 1959./60. õ.-a.

2 Kooli arhiiv, Õppejõudude nimestik 1960./61. õ.-a.

Tabel nr. 4.

Õpetajate kaader hariduse järgi.[1]

Õppeaasta	Alg-haridus	Kesk-haridus	Kesk-eri-haridus	Lõpeta-mata kõrgem haridus	Kõrgem hari-dus	Õpeta-jaid kokku
1947./48.	-	10	6	-	1	17
1948./49.	2	10	8	-	-	20
1949./50.	-	9	9	3	1	22
1950./51.	3	10	7	4	1	25
1951./52.	1	9	9	4	4	27
1952./53.	1	8	11	2	5	27
1953./54.	1	3	10	6	6	26
1954./55.	1	2	12	5	6	26
1955./56.	1	3	13	5	7	29
1956./57.	1	2	10	7	7	27
1957./58.	1	1	11	10	8	31
1958./59.	1	1	15	13	6	36
1959./60.	1	2	16	9	13	41
1960./61.	1	1	18	6	19	45
1961./62.	1	3	19	3	24	50
1962./63.	-	4	23	5	24	56
1963./64.	-	3	15	5	13	36
1964./65.	-	3	11	6	16	36
1965./66.	-	8	14	4	21	37
1966./67.	-	6	14	4	20	44

---

1 Kooli arhiiv, Õppejõudude nimestik 1947./48. õ.-a. - 1966./67. õ.-a.

Antud peatükis on püütud anda põgus ülevaade Kunda Keskkooli üldisest arengust viimase 20 aasta jooksul.

On analüüsitud kooli materiaal-tehnilist baasi, kaadri olukorda ja õpilaskontingenti. Vaagitud andmete põhjal näeme, et hariduselu tingimused Kundas on aasta-aastalt paranenud.

Koolimajade paiknemise skeem.

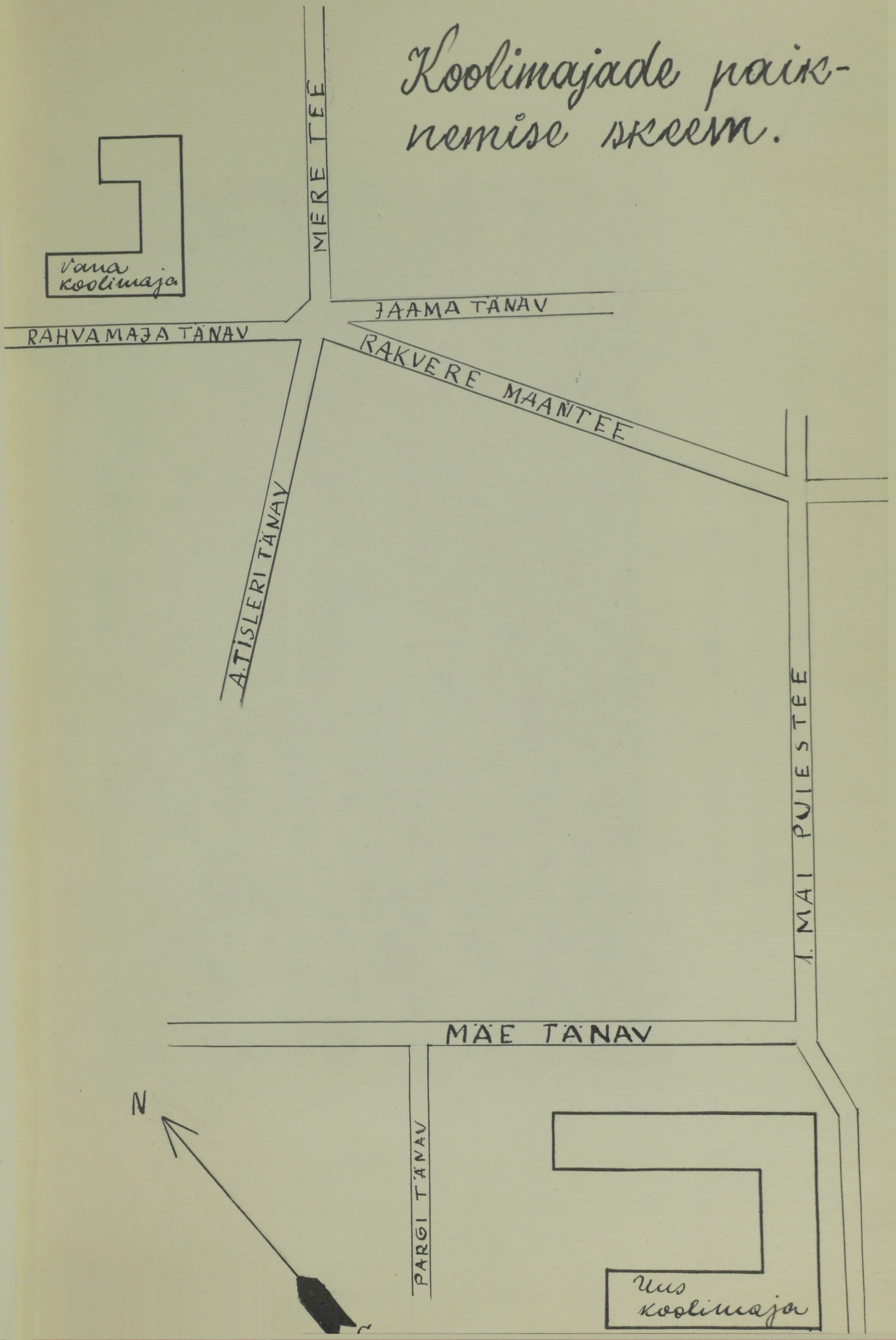

Foto nr. 3.

Kunda Keskkooli kollektiiv 1959, foto P. Metsand

(x direktor K. Viise, xx õppealajuhataja M. Ronimois)

Foto nr. 4.

Kunda Keskkooli internaat 1957, foto P. Metsand.

Foto nr. 5.

Kunda Keskkooli õppetöökojad ja garaaž 1959, P. Metsandi foto.

Foto nr. 6.

Kunda Keskkooli saun ja sepikoda 1960, foto P. Metsand.

II peatükk.

ÕPPE-KASVATUSTÖÖ AASTAIL 1947.-1967.

1. Õppe-kasvatustöö aastail 1947 -1951.

Õppeedukuse taseme tõstmine muutus aktuaalseks juba esimestel sõjajärgsetel aastatel ja oma tähtsust ei olnud ta kaotanud 1947./48. õppeaastaks.

Sellest õppeaastast võib täheldada õppeedukuse mõningat langust kogu vabariigi ulatuses. Vabariigi haridusorganid seadsid iga õppeaasta eel õpetajate ette ülesande õppeedukust tõsta, kuid sellele vaatamata jättis õppeedukus soovida. Millised olid siis madala õppeedukuse põhjused ja missuguseid soovitusi anti selle tõstmiseks? Madala edukuse peamiseks põhjuseks peeti õpetajate, sealhulgas ka direktorite ja õppealajuhatajate ebarahuldavat tööd. Selle seisukoha kinnitamiseks toodi esile üksikute õpetajate töö, kes olid saavutanud 100% edasijõudmise. [1]

Et olukorda parandada, selleks esitati terve rida konkreetseid nõudeid: 1) iga tund olgu hoolikalt ette valmistatud ja kulgegu kõrgel ideelis-poliitilisel tasemel; 2) õppe- ja kasvatustöös tuleb rohkem rakendada õpilaste individuaalse kohtlemise põhimõtet; 3) lüngad üksikute õpilaste teadmistes tuleb õigeaegselt avastada ja kõrvaldada;

---

1 L. Hallop, lk. 587.

4) õpilaste korralikukooliskäimise eest on vaja igati hoolitseda; jne. [1]

Antud märkused ja juhendid olid aga ühekülgsed, kuna õppeedukus tehti sõltuvaks ainult õpetajast. Samal ajal jäeti kõrvale ebarahuldavad õpikud ja õppeprogrammid, õpilaste ülekoormatus, koolide ebapiisav materiaal-tehniline varustus ja muud tööd raskendavad tegurid.

Õppeedukuse tase Kunda Keskkoolis oli 1947./48. õppeaasta lõpuks tõusnud (vaata tabel nr. 5 lk. 43) ja moodustas 89,1% (Eelmisel õppeaastal oli edukus 85%). Selleks aitasid kaasa pedagoogilise kollektiivi jõupingutused. 1948. aasta 5. märtsi õppenõukogu protokollist nähtub, et mahajääjate abistamiseks oli rakendatud õpilaste śeflust, samuti töötasid nendega täiendavalt õpetajad. [2] Teisi konkreetseid põhjusi ei ole võimalik esile tuua, kuna õppenõukogu protokollid antud perioodi kohta on väga üldsõnalised.

Koolisisene metoodiline töö oli ikka veel algstaadiumis. Puudus konkreetne juhtimine ja suunamine. Töö toimus referaatide esitamise vormis, mida kuulasid kõikide ainete õpetajad.

Peaaegu igal õppenõukogu koosolekul tutvustas direktor haridusosakonna või mõne kõrgemalseisva organi direktiive.

---

1 L. Hallop, lk. 587.

2 Kooli arhiiv, Õppenõukogu protokoll nr. 14, 5. märts 1948.

Üldiste või üksikkorralduste, teadete ja ettekirjutuste edasiandmine oli vajalik. Esiteks selletõttu, et nõukogude võimu algaastail osa õpetajaid ei olnud kursis kooli ees seisvate kõikide ülesannetega. Teiseks asjaoluks oli, et eestikeelseid pedagoogilise sisuga kirjutisi oli vähe ja nad pahatihti ei jõudnudki kõikide õpetajateni.

1948./49. õppeaasta esimese poole töötulemused olid järgmised. Puudulikult edasijõudvaid õpilasi I-IV kl. oli 85. Raskemateks õppeaineteks osutusid eesti keel, vene keel ja matemaatika. Mitteedasijõudjaid (vastavalt ainete järjekorrale) oli 16, 25 ja 25 õpilast. Teistes õppeainetes algklassides esines vähem puudulikke hindeid. V-VII kl. hinnati puudulikuks eesti keeles 12, vene keeles 27, matemaatikas 23, ajaloos 9 ja võõrkeeles 12 õpilase teadmised. VIII-XI kl. õpilastel oli puudulik edasijõudmine eesti keeles (6), vene keeles (9), võõrkeeles (2). Matemaatikas jõudsid kõik õpilased edasi.[1]

1948./49. õppeaasta tulemused kujunesid märksa nõrgemaks võrreldes eelneva aastaga. 365-st õpilasest lõpetas klassikursuse 281. Õppeedukus oli vaid 76,5%. Languse üheks põhjuseks võib pidada õppetundide madalat taset. Õpetajad ei valmistunud vajalikul määral tundideks. Sellele viitab ka direktor G. Eessaar 23. veebr. 1949.a. õppenõukogu koosolekul. Vähe kasutati jutustavate ainete õpetamisel lisamaterjali, lepiti sellega, mida pakkus õpik. Ei kasutatud

---

1 Kooli arhiiv, Kunda Keskkooli kiri Virumaa TSN TK Haridusosakonnale nr. 1, 3. jaan. 1949.a.

olemasolevaid näitlikke õppevahendeid.[1] Ka distsipliiniga polnud kõik korras. Esines seinte ja toolide lõhkumisi, õpilasreeglite rikkumisi jne.

Õppenõukogu võttis vastu otsuse kooli vara kaitsmiseks ja distsipliini tugevdamiseks. Kuulutati välja klasside--vaheline võistlus, mille tingimused olid järgmised:

1. õpilasreeglite rikkumine	- 5 punkti
2. õppetunni segamine	- 5 -"-
3. tundi hilinemine	- 3 -"-
4. mitteväljumine klassist	- 4 -"-
5. "rusikavõitlus" vahetunnil	- 4 -"-
6. klaveri ja rööbaspuude kasutamine vahetunnil	- 3 -"-
7. kooli vara rikkumine	- 10 -"-
8. väljaspool kooli keelatud kohas viibimine	- 9 -"-
9. klassi mitteüleandmine õpetajale	- 5 -"-

Kõige vähem miinuspunkte saanud klassi premeeriti rändpunalipuga.[2]

Käitumispunktide süsteemist järeldub, et koolis oli tõsiseid raskusi distsipliiniga, kuna kõik vastutõetud punktid viitavad kooli sisekorra eeskirjade rikkumisele. Et kasvatada õpilastes korraharjumusi, selleks oli vajalik

---

1 Kooli arhiiv, Õppenõukogu protokoll nr. 13,23.veebr. 1949.

2 Kooli arhiiv, Õppenõukogu protokoll nr. 13,23.veebr. 1949.

võtta vastu otsus, mis aitaks kaasa distsipliini tugevdamisele. Peab silmas pidama ka seda, et sellise otsuse ellurakendamine eeldas ühtse klassikollektiivi kasvatamist. Distsipliini tugevdamise eesmärgil ülaltoodud otsus mõningal määral õigustas end ja muidugi siis, kui kõik pedagoogilise kollektiivi liikmed võtsid selle täitmise oma südameasjaks.

Ei saa nõustuda sellega, et õpilaste tähelepanu juhiti ainult negatiivsetele külgedele. Kasvatusprotsessis peab olema kindel koht positiivsetel eeskujudel. Antud juhul hõlmas võistlus vaid vähemust, üksikuid korrarikkujaid. Õpilaste enamus, kes käitus hästi, jäi sellest aga kõrvale.

Kindlama suuna koolis tehtavale metoodilisele tööle andis "Metoodilise töö põhimäärus", mis avaldati 1949.a. ajalehes "Nõukogude Õpetaja".[1] Määruse kohaselt korraldati koolisisene metoodiline töö ümber. Moodustati ainekomisjonid sugulusainete järgi ja hakati korraldama referaate, mille teemade ring oli kitsam, hõlmates vaid ühte või teise komisjoni puutuvaid probleeme. Korraldati veel vastastikuseid tundide külastamisi nn. lahtiste tundide näol. Selline lähenemine metoodilisele tööle oli õigem, kuna arutlusel olnud küsimus oli sugulusainete õpetajaile lähedasem ja diskussioon sai seetõttu elavam ning huvitavam.

Õpetajate ideelis-poliitilise enesetäiendamise osas mindi 1949./50. õppeaastal üle individuaalsele tööle.

---

1 Metoodilise töö põhimäärus, "Nõukogude Õpetaja" nr. 48 (242), 26. nov. 1949.

Õpetajad tutvusid iseseisvalt materjalidega, tehes märkmeid. Konsultandiks oli tsemenditehase "Punane Kunda" partorg J. Leek. Konsultandi ülesandeks oli aeg-ajalt kontrollida õpetajate enesetäiendamist ja anda raskuste esinemisel abi.

Tabel nr. 5.

Õpilaste arv ja õppeedukus aastail 1947./48.õ.-a.-1951./52.õ.a.[1]

Õppeaasta	Õpil. arv õ.-a. lõpul	Klassi-kursuse kordajaid	Järelekksamitele jäi	Järelekksami sooritas	Klassi-kursuse lõpetas	Õppeedukus %	Käitumishinne alandati	Keskkooli lõpetas	Pikapäeva gr. arv
1947./48.	396	19	32	11	329	89,1	6	-	-
1948./49.	367	42	60	16	281	76,5	37	-	-
1949./50.	383	48	54	23	304	79,3	35	-	-
1950./51.	366	48	69	43	292	79,7	23	15	-
1951./52.	338	36	37	18	283	83,7	39	9	-

Üheks tõsisemaks raskuseks 1949./50. õppeaasta alustamisel oli tööplaanide koostamine, kuna puudusid õpikud ja programmid. Õppenõukogu soovitas abi saamiseks astuda kontakti Rakvere linna koolidega.[2]

9. dets. 1949.a. toimus õppenõukogu koosolek, kus analüüsiti kooli inspekteerimise tulemusi.[3]

---

1 Kooli arhiiv, Aruanded A-III ja A-IV 1947./48.õ.-a. - 1951./52. õ.-a.

2 Kooli arhiiv, Õppenõukogu protokoll nr. 3, 21.sept.1949.

3 Kooli arhiiv, Õppenõukogu protokoll nr.10, 9.dets.1949.

Kooli kontrollimise viis läbi Virumaa TSN TK Haridusosakonna brigaad eesotsas osakonna juhataja H. Veltmanderiga.

Õppenõukogu protokollist nähtub, et H. Veltmander, kes külastas vene komplekti tunde, pidas õpilaste teadmisi konstitutsioonis nõrgaks. Kuna kõik VII kl. õpilased olid kommunistlikud noored, siis oleks nende teadmised konstitutsioonis pidanud paremad olema kui organiseerimata noortel.

Puudusi leiti veel teisigi. Vene keele tund oli õpetaja A. Sokolova poolt halvasti ette valmistatud. Õpetaja ei saavutanud püstitatud eesmärki. Matemaatika tunnis III klassis (õpet. O. Ivanova) võeti materjali läbi pealiskaudselt, ei kasutatud vajalikul määral tahvlit. Suurem osa vene keele tunnist I+II kl. (õpet. N. Terasmees) kulus riidlemistele ja märkustele.

Üldiseks puuduseks pidas haridusosakonna juhataja seda, et õpetajad ei kasutanud näitlikke vahendeid, tunnid olid ebahuvitavad. Eesti komplekte külastasid haridusosakonna inspektorid. Siin oli olukord parem. Märgiti ära, et õpetajad on teinud edusamme ühtsete nõuete rakendamisel. Paranenud on ka vihikute välimus ja käekiri. Eesti keele õpetamise puudusena toodi esile mõistete selgitamise pealiskaudsust. Raskusi oli ka tunnikonspektides tunni eesmärgi määramisel. Üldiselt jäädi aga eesti keele õpetamise tasemega rahule.

Matemaatika tunnid algklassides olid tihedad ja hästi

läbi mõeldud.

Geograafia ja bioloogia tunnid seisid oma ülesande kõrgusel. Füüsika õpetamist takistas aga õppevahendite vähesus. Ka vene keele ja võõrkeele õpetamisega jäädi rahule.

Kooli üldisest olukorrast tegi kokkuvõtte osakonna juhataja H. Veltmander, kes märkis, et kooli asjaajamine pole korra. Ta nõudis, et tuleb sisse seada sissetulnud kirjade register, korralduste ja märkuste kaust ning kooli kroonikaraamat (mida, muide, pole tänaseni).

Õppetöö üldine olukord tunnistati rahuldavaks, Direktorile ja õppealajuhatajale tehti kohustus külastada senisest rohkem tunde ning jälgida, kuidas õpetajad parandavad oma tööd.

Õppevahendite osas leiti, et kuna kool on nendega puudulikult varustatud, tuleb neid oma jõududega valmistada ja tundides tingimata kasutada.

Ka distsipliini osas märgiti ära puudujääke. Rohkem rõhku tuli panna õpilasreeglite tundmisele ja täitmisele.

Selle õppeaasta veebruarikuus kontrollis õppealajuhataja V. Tael õpilaste vihikuid ja kandis tulemustest õppenõukogu koosolekul ette. Nagu ettekandest selgub, oli vihikute olukord halb (määrdunud, käekiri lohakas jne.). Võeti vastu otsus nõuete ühtlustamiseks vihikute osas.[1]

8. märtsil 1950.a. toimus õppenõukogu koosolek, mille päevakorras oli:

---

[1] Kooli arhiiv, Õppenõukogu protokoll nr. 16, 22. veebr. 1950.

1. Kriitilised märkused kooli õppe-kasvatustöö kohta.
2. Õpilaste järeleaitamine.
3. Ulakate ja laiskate õpilaste karistamine.
4. Metoodiliste ringide juhatajate aruanded.
5. Arvanne külastatud tundidest.[1]

Ülaltoodust on näha, et õppenõukogu päevakorras oli 5 suurt küsimust, mis kuidagi ei mahu ühe koosoleku raamidesse. Seepärast võib järeldada, et nende arutelu jäi pinnapealseks.

Ülestõstatatud küsimustest nähtub, et õpetajaskonnale tegi endiselt muret distsipliin ja õppeedukus.

Direktor I. Eessaar heitis ette, et õpetajad pole küllalt nõudlikud enda ja õpilaste suhtes. Esines palju tundidest väljasaatmisi, õpilased hulkusid sihitult koolimajas. Püstitati nõue, et tunnist võib välja saata ainult direktori või õppealajuhataja juurde. Järeleaitamiseks tuli kasutada õpilaste śeflust. Midagi konkreetset selles osas ei mainita.

Ulakate õpilaste korralekutsumiseks rakendati järgmisi abinõusid: keelati ringidest osavõtt, kinos ja peol käimine, häbistati kooli seinalehes, tegemata ülesanded lasti sooritada peale tunde.

Elavate õpilaste korralekutsumist keeldudega, mis ei luba neid osa võtta ringide tööst, külastada kino jne. tuleb pidada vääraks. Just nende õpilaste rakendamine mit-

---

1 Kooli arhiiv, Õppenõukogu protokoll nr. 17.8. märts 1950.

mesuguste huvitavate ürituste läbiviimisel aitab kaasa korraharjumuste kujundamisele. Iga kasulik tegevus õpetaja või kasvataja suunamisel distsiplineerib õpilast. Õpetaja omakorda õpib õpilast rohkem tundma ja selle tagajärjel oskab kasutada õigemaid kasvatusvõtteid. Mis puutub tegemata jäänud ülesannetesse, siis oli õige nõuet need sooritataks samal päeval.

Külastatud tundidest andsid ülevaate direktor I. Eessaar ja õppeala juhataja M. Tael. Puudused, mida esile toodi, on aga teisejärgulised (raamatute asetamine pingile, õpilaste kehahoid, tahvli puhastamine käega, sulepeahoid jne.). Õppekasvatustöö peamisi külgi, tundides läbivõetava materjali käsitlemist, aine omandamist õpilaste poolt ja teadmiste sügavust ei toodud esile.

Paistab, et kooli juhtkond ei olnud võimeline analüüsima õppe-kasvatustöö sõlmküsimusi ja selletõttu õpetajaskonna töös ei osatud näha põhimist.

Kui vaadata direktsiooni hariduslikku taset, siis polnud siin ka asi päris korras. Direktoril oli vaid kesk-eriharidus, õppealajuhatajal küll lõpetamata kõrgem haridus, kuid tal tuli puudu kogemustest, kuna ta töötas alles teist aastat õppealajuhatajana. Õppe-kasvatustöö ebarahuldav juhtimine, mis tulenes kogemuste puudumisest ja direktsiooni ning õpetajate ebaküllaldasest hariduslikust tasemest (9 keskharidusega, 9 kesk-eriharidusega, 3 lõpetamata kõrgema ja 1 kõrgema haridusega pedagoog)[1] avaldas mõju

[1] Kooli arhiiv, Õppejõudude nimestik 1949./50. õ.-a.

ka õppeedukusele, mis 1949./50. õppeaasta lõpuks oli ainult 79,3%.

1950./51. õppeaastal õppeedukuse paranemist ei olnud, see oli endiselt madal - 79,7%.

Madala õppeedukuse kohta leiame viiteid 7. veebr. 1951.a. toimunud õppenõukogu koosolekult, kus tehti kokkuvõte ~~järgmise~~ järjekordse inspekteerimise tulemustest.

Inspekteerimise viis läbi spetsiaalne brigaad, mille oli moodustanud Rakvere Rajooni TSN TK Rahvaharidusosakond.[1]

Sõnavõttudest võib järeldada, et vene keele õpetajad tundsid ainet ja olid nõudlikud eneste ja õpilaste suhtes. Puudusena märgiti, et lugemispalade sisu ei kasutatud ideelis-poliitiliseks kasvatuseks.

Matemaatikas olid programmi nõuded täidetud. Füüsikas esines õpilaste teadmistes formaalsust, mis oli tingitud vähesest näitlikustamisest. Koolil puudusid vajalikud füüsika-alased õppevahendid. Sama võib öelda ka loodusõpetuse, keemia ja geograafia kohta.

Vene komplekti osas oli olukord halb. Suuri puudusi esines distsipliini osas. Ka teadmiste tase oli nõrk (IV kl. teadmised vene keeles ja matemaatikas olid I kl. tasemel). Ajaloos õpilased ei mäletanud varem läbivõetud materjali, sest polnud süstemaatilist kordamist.

Eeltoodust võib järeldada, et õpetaja tegi oma tööd

---

1 Kooli arhiiv, Õppenõukogu protokoll nr. 39, 7. veebr. 1951.

vastutustundetult ja direktsiooni kontroll selle õpetaja töö üle oli nõrk.

Direktor O. Tirman süüdistab samal koosolekul haridusosakonda, kes pole eraldanud vastavaid summasid õppevahendite muretsemiseks. Haridusosakond pole ka kindlustanud koolile vajalikul määral vihikuid.

Sellel õppeaastal kantakse õppenõukogu koosolekutel ette üldpedagoogilise sisuga loenguid. 12. veebr. 1951.a. õpetaja E. Purre loengu teemaks oli "Makarenko meetod kollektivismi kasvatamisel", 7. märtsil 1951.a. loeng "Laste kasvatamine perekonnas Krupskaja järgi" (õpet. V. Kreek).

Madala õppeedukuse põhjusi 1950./51. õ.-a. oli peale pealiskaudse töö veel teisigi, nagu õppetundide suur hulk, väheste kogemustega pedagoogiline kaader, kooli juhtkonna mitteküllaldane kontroll õpetajate töö üle. Kui võrrelda 1946./47. õ.-a. ja 1950./51. õ.-a. õppeplaane, siis näeme õppetundide arvu tunduvat kasvu.

Tabel nr. 6.

Nädalatundide arv Eesti NSV üldhariduslikes koolides 1946./47.õ.-a. ja 1950./51.õ.-a.[1]

Õ.-a.	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	I-VII	VIII-XI	I-XI
1946/47.	24	24 (26)	28	30	32	32	32	33	33	32	32	212	130 (132)	333
1950/51.	24	26	28	30	33	35 (34)	35	34	34 (33)	35	35	221	138/137	348

1 L. Hallop, lk. 585.

Märkus: sulgudes on antud tunnid II poolaastal.

On arusaadav, et nädalatundide arvu kasv (15 tundi), mis tõi kaasa õpilaste ülekoormamise õppematerjaliga, pidi avaldama negatiivset tagasimõju õppeedukusele.

Õppeedukuse tase sõltub ka õpetajate kvalifikatsioonist ja tööstaažist. Vaatleme, milline oli kooli õpetajate kaader 1948./49., 1949./50. ja 1950./51. õppeaastal.

Õpetajate hariduslikust tasemest saame ülevaate tabelist nr. 4 lk. 31.

Selgub, et kahel viimasel analüüsitaval õppeaastal oli koolis ainult üks kõrgema haridusega pedagoog. 1948./49. õ.-a. töötas koolis 10 keskharidusega, 8 kesk-eriharidusega õpetajat. 2 õpetajal oli algharidus. 1949./50. õ.-a. olukord veidi paranes. Peale ühe kõrgema haridusega inimese töötas veel koolis 9 keskharidusega, 9 kesk-eriharidusega ja 3 lõpetamata kõrgema haridusega pedagoogi. 1950./51. õ.-a. töötas koolis 3 algharidusega, 10 keskharidusega, 7 kesk-eriharidusega, ja 4 lõpetamata kõrgema haridusega õpetajat ja ainult 1 õpetaja oli kõrgema haridusega.

Tabel nr. 7 lk. 50 näitab, milline oli pedagoogiline kaader analüüsitavatel õppeaastatel tööstaaži järgi.

Tabel nr. 7.

Õpetajate koosseis tööstaaži järgi. [1]

Õ.-a. \ Tööstaaž	0 - 3	3 - 5	5 - 10	10 - 15	15 - 25
1948./49.	14	4	1	1	-
1949./50.	12	6	-	4	-
1950./51.	12	5	5	3	1

[1] Kooli arhiiv, Õppejõudude nimestik 1948./49.õ.-a. - 1950./51. õ.-a.

Nagu tabelist nr. 7 nähtub, oli enamik õpetajaid väheste kogemustega ja see oli ka üheks põhjuseks, mis õppeedukusele halvasti mõjus. Peab veel märkima kaadri suurt voolavust antud aastatel.

Järgneval, 1951./52. õppeaastal olukord paranes. Kooli tulid tööle 4 kõrgema haridusega inimest, Vahetus ka kooli juhtkond. Direktoriks määrati J. Allikas ja õppealajuhatajaks V. Männilo. Esmakordselt kooli ajaloos juhtis Kunda kooli kõrgema haridusega pedagoog. J. Allikas oli lõpetanud Tartu Ülikooli keemia erialal. V. Männilo oli lõpetanud Tartu Pedagoogiumi. Mõlemad direktsiooni esindajad olid varem töötanud direktoritena. J. Allikas toodi Kundasse üle Rakvere Arve- ja Plaanimajanduse Tehnikumist, kus ta oli direktoriks. Õppealajuhataja V. Männilo juhtis varem Rakvere Pedagoogilise Kooli Harjutuskooli.

Koolis hakati korraldama vaheldumisi kultuurhommikuid ja poliitinformatsioone. Igal nädalal toimus mingi kasvatuslik üritus. Poliitinformatsioonid ja kultuurhommikud viidi läbi ülekooliliste üritustena, mis toimusid kooli saalis üldkogunemiste näol.

15. okt. 1951.a. analüüsiti järjekordselt õppenõukogu koosolekul[1] õppeedukust. Direktor J. Allikas märkis ära õpilaste nõrku teadmisi matemaatikas. Lünga d said alguse juba algklassidest, sest õpetajad ei töötanud vajalikul määral mitteedasijõudjatega. Ka esines halvasti ettevalmistatud tunde.

---

[1] Kooli arhiiv, Õppenõukogu protokoll nr.46, 15.okt.1951.

Tartu Ülikooli Raamatukogu ARHIIVKOGU Tartu Ülikooli Raamatukogu ARHIIVKOGU

Õppealajuhataja V. Männilo analüüsis vihikute olukorda, Õpilaste käekiri oli halb. Õpetajad ei nõudnud kirjutamist üldiste reeglite järgi. Ka õpetajad ise kirjutasid lohakalt ja ei olnud selles osas õpilastele eeskujuks.

Otsustati korraldada käekirja parandamise nädalaid.

Kooli juhtkonna nõudlikkus ja kooli töö sisuline ana-
mõjus
lüüs) positiivselt õppeedukuse tõusule. Võrreldes eelmise õppeaastaga tõusis õppeedukus 4%, küündides nüüd 83,7%-ni.

Puudulikke hindeid esines kõige rohkem algklassides, kõige raskemateks aineteks olid matemaatika ja vene keel.

Kuid oli ka klasse, kus saavutati täielik õppeedukus (I (eesti), I (vene), II (vene), VII ja XI eesti komplekti klassid)[1].

2. Õppe-kasvatustöö aastail 1952-1960.

Kui jälgida varasemate aastate pedagoogilise nõukogu protokolle, kus on sõna võtnud kooli ja haridusosakonna juhtivad töötajad, siis selgub, et madala õppeedukuse peamiseks põhjuseks peeti õpetajate ja kooli juhtkonna ebarahuldavat tööd. Kõrge õppeedukuse ja kasvatustöö kvaliteedi tõstmiseks soovitati järgmisi abinõusid: 1) iga tund olgu hoolikalt ette valmistatud ja kulgegu kõrgel ideelisel--poliitilisel tasemel; 2) õppe-kasvatustöö teostamisel rakendatagu õpilaste individuaalse kohtlemise põhimõtet;

---

1 Kooli arhiiv, Aruanne Kunda Keskkooli õppeedukuse kohta 1951./52. õppeaasta II poolel, 23. juunil 1952.

3) lüngad õpilaste teadmises tuleb avastada ja kõrvaldada õigeaegselt; 4) jälgitagu õpilaste korralikku kooliskäimist. Muidugi ülaltoodu on vajalik, kuid tuleb silmas pidada veel teisi tegureid, nagu õpilaste ülekoormatus, ebakohased õpikud ja õppeprogrammid.

Kahtlemata sõltus õppeedukus suurel määral õpilastest, nende töökusest ja õpetaja pedagoogilisest meisterlikkusest.

Mis puutub halba õppeedukusse IV klassis, siis tuleb seda seletada õppematerjali järsu raskenemisega. Paljud õpilased, kes esimestes klassides jõudsid edasi normaalselt, langesid siin mitteedasijõudjate kilda. Nende klasside õppeprogrammid ei olnud koostatud selliselt, et üleminek oleks olnud sujuv, õpilastele vastav.

Õppwtaseme langemisel V klassis olid omad objektiivsed põhjused. Siin mindi üle ainesüsteemile ja sellega kohanemine võttis aega. Andis ka tunda õppematerjali tunduv raskenemine. Kahjuks ei analüüsinud neid probleeme vabariigi pedagoogiline kirjasõna tol ajal vajalikul määral. Eespool-toodud kitsaskohad tõstatati rajooni õpetajate päevadel ja alles hiljem leidsid nad koha ka pedagoogilises perioodikas.

Õppealajuhataja V. Männilo viidi 1952./53. õppeaasta eel üle Rakvere Rajooni TSN TK Haridusosakonna koolide inspektoriks. Uueks õppealajuhatajaks määrati M. Ronimois, kes oli lõpetanud Tartu Riikliku Ülikooli Ajaloo-Keeleteaduskonna ajaloo osakonna.

Õppeaasta lõpul vabastati direktori ametikohalt J. Allikas ja ta jäi keemia õpetajana tööle samasse kooli.

Direktoriks määrati K. Viise, kes oli lõpetanud Tartu Riikliku Ülikooli Õigusteaduskonna.

Nüüd jäi juhtkond püsima pikemaks ajaks. Direktor K. Viise töötas Kunda Keskkoolis 1961. aastani, õppealajuhataja M. Ronimois töötab samal kohal käesoleva ajani.

Täienes ka õpetajate kaader, tõusis nende kvalifikatsioon. Kui 1952./53. õ.-a. töötas koolis (vaata tabel nr.4 lk. 31) 1 algharidusega, 8 keskharidusega, 11 kesk-eriharidusega, 2 lõpetamata kõrgema ja 5 kõrgema haridusega õpetajat, siis järgneval õppeaastal oli pilt sootuks teine. Kunda Keskkoolis õpetas 1 alg-, 3 keskharidusega, 10 kesk--eriharidusega, 6 lõpetamata kõrgema ja 6 kõrgema haridusega pedagoogi. Sellest järeldub, et kutseta õpetajate arv vähenes. Kõik see avaldas omakorda soodsat mõju õppeedukusele.

Kui 1952/53. õ.-a. õppeedukuse protsent oli jällegi madal (kõigest 79,5%), siis 1953./54. õ.-a. oli märgata tõusu. Õppeedukus ulatus 81,7% (Vaata tabel nr. 8 lk. 58).

Õppeedukuse langusele mõjus kooli juhtkonna vahetus. Uus direktsioon ei jõudnud koheselt süveneda kooli töö sisusse, oli vaja kohanemiseks aega.

17. dets. 1954.a. toimunud õppenõukogu koosolekul, kus tehti kokkuvõte inspekteerimise tulemustest, märgiti ära rida puudusi õppe-kasvatustöös. [1]

---

1 Kooli arhiiv, Õppenõukogu protokoll nr. 138, 17.dets. 1954.

Endiselt esines üksikute õpetajate vastutustundetust oma töö suhtes (A. Kalmõkova), kelle tunnid olid metoodiliselt mitterahuldavad ja õpilaste teadmised ei vastanud programmi nõuetele. Ka õpetajate suhtlemine (J. Rõžkova) õpilastega ei olnud alati vajalikul tasemel.[1]

Heast küljest märgiti ära matemaatika (V. Kreek), füüsika (P. Metsand), samuti geograafia ja bioloogia õpetamist.

Kooli direktsiooni oskusliku töö suunamise ja sisulise kontrollimise tulemusena tõusis 1954./55. õ.-a. õppeedukus 84,4%-ni.

1955./56. õppeaastal tuli kooli õppekavva jälle tööõpetus. Selleks seati sisse vastav klass poistele. Alustati töökodade väljaehitamist, kuhu pidi tulema ka tütarlaste õmblusklass.

Õppeplaanis teostas Eesti NSV Haridusministeerium mõningaid kärpimisi. Vähendati liialt teoreetiliste teemade käsitlemist. Alamates V klassist nähti ette 6 tööpäeva aastas õppekäikude ja ekskursioonide korraldamiseks.[2] Need muudatused ei toonud aga veel vajalikku murrangut kooli lähendamisel elule.

Koolisisene metoodiline töö toimus ainekomisjonide kaudu. Viidi läbi lahtisi tunde, millest võtsid osa vastava

---

1 Kooli arhiiv, Akt Rakvere rajooni Kunda Keskkooli revideerimise kohta 16.-17. dets. 1954. lk. 31.

2 L. Hallop, lk. 391.

eriala ja profileerivate ainete õpetajad. Kaks korda aastas võeti osa ülerajoonilistest õpetajate päevadest. Iga õpetaja sai vastavas sektsioonis täiendada oma pedagoogilisi ja metoodilisi teadmisi.

Kohustuslike nädalatundide arv oli 1956./57. õ.-a. ikka veel kõrge nagu aastaid tagasi: I kl. 24 t., II ja III kl. 25 t., IV kl. 27 t., V kl. ja VI kl. 33 t. ja VII--XI kl. 34 tundi.[1]

Muutusi võib täheldada mõnede õppeainete osas. Algklassides oli nüüd 2 kehal. kasv. tundi senise 1 asemel. 1 tunni võrra kärbiti loodusõpetuse ja maateaduse tundide arvu, mis muidugi ei olnud õigustatud.

Nõukogude Liidu ja Eesti NSV Konstitutsiooni käsitlemine viidi VII klassist üle XI klassi. Positiivsena võib veel märkida Eesti NSV ajaloo teemade õpetamist keskkoolis.

Võõrkeelte õpetamise raskuspunkt kanti üle keskkooli klassidesse, kus selleks määratud tundide arvu suurendati.[2]

Õppeedukuses märkimisväärseid nihkeid ei toimunud 1953./54. õ.-a. - 1955./56. õ.-a.-ni. (Vaata tabel nr. 8 lk. 58).

NLKP XX kongress toob uut tuult haridusellu. Vastuvõetud otsused seadsid üles nõude arendada polütehnilist õpetust üldhariduslikes koolides, tagades õpilaste tutvumise

---

1 L. Hallop, lk. 391.

2 L. Hallop, lk. 391.

tähtsamate kaasaegsete tööstus- ja põllumajandusharudega. Garanteerida õppetöö tihe side ühiskondlikult kasuliku tööga, kasvatada noores põlvkonnas kommunistlikku töössesuhtumist.[1]

Nagu nähtub, pööras XX kongress tähelepanu polütehnilise õpetamise edasisele parandamisele ja koolis omandatud teoreetiliste teadmiste seostamisele praktilise eluga.

Tulipunkti seati pedagoogilise kaadri väljaõpe. Paljud õpetajad asusid oma teadmisi täiendama kõrgemates õppeasutustes kaugõppe teel. Ka õppeprotsessis levisid progressiivsed meetodid: hakati enam rõhku panema frontaalsele tööle klassiga, mis aktiviseeris õpilasi ja pani neid mõtlema. Küsitlus muutus tihedamaks ja õpilased pidid senisest enam tundideks ette valmistuma. Õppeedukus tõusis 1956./57. õppeaastal 83,8%-ni.

1957.a. veebruarikuus toimunud inspekteerimine näitas, et kool oli saavutanud mõningat edu õppe-kasvatustöös. Õpilaste teadmised on rahuldavad, käitumine tundides üldiselt hea. Soovida jätab aga veel distsipliin vahetundides.[2]

Õppeaasta lõpul kokkuvõtet tehes märkis direktor K. Viise, et töötulemused on üldiselt rahuldavad. Puudusena tõi ta esile järgmist: palju puudulikke hindeid esineb V-VIIKl.

---

1 NLKP XX kongressi resolutsioonid, NLKP XX kongressi direktiivid NSV Liidu rahvamajanduse arendamise kuuenda viie aasta plaani kohta aastaiks 1956-1960, Tallinn 1956, lk.81.

2 Kooli arhiiv, Õppenõukogu protokoll nr. 66, 15. veebr. 1957.

eesti keeles, matemaatikas, vene keeles. Poiste praktiliste tööde osas on õpetus liiga ühekülgne - ainult puidutöötlemine. Ka kevadine aiatöö ei ole hoolikalt tehtud. Hooletusse on jäetud side lastevanematega.[1]

Õppetöö tulemused 1957./58. õppeaastal olid juba märksa paremad - 88,6% (rajooni keskmine 85%).[2]

Tabel nr. 8.

Õpilaste arvu ja õppeedukuse tabel

1952./53. õ.-a.- 1959./60.õ.-a.[3]

Õppeaasta	Õpil. arv õ.-a. lõpul	Klassi-kursuse kordajaid	Järeleksamitele jäi	Järeleksami soovitas	Klassikursuse lõpetas	Õppeedukus %	Käitumishinne alandati	Keskkooli lõpetas
1952/53.	367	56	39	20	292	79,5	-	11
1953/54.	373	50	43	24	304	81,7	23	14
1954/55.	372	41	57	40	314	84,4	16	11
1955/56.	399	38	56	23	328	82,2	34	13
1956/57.	426	44	45	20	357	83,8	44	17
1957./58.	465	31	45	25	412	88,6	39	13
1958/59.	536	40	51	24	469	87,5	24	19
1959/60.	596	26	26	17	561	94,1	18	30

Õppeedukuse tõus oli tingitud eelkõige sellest, et õpilastele püüti aine tunnis võimalikult selgeks teha. Seni-

---

1 Kooli arhiiv, Õppenõukogu protokoll nr. 71, 24. mai 1957.

2 Kooli arhiiv, Õppenõukogu protokoll nr. 1, 30. aug. 1958.

3 Kooli arhiiv, Aruanne A-III ja A-IV 1952./53. õ.-a. - - 1959./60. õ.-a.

sest rohkem kasutati didaktilisi materjale. Frontaalne töö klassiga võimaldas õpilasi aktiviseerida, neid sai rohkem hinnata ja mis peamine - pani õpilasi rohkem mõtlema ning üldistusi ja järeldusi tegema.

Frontaalne töö andis head efekti siis, kui sellega ei liialdatud ja õppetöö vormid olid küllalt mitmekesised.

1958./59. õppeaastal inspekteeriti kooli veebruarikuus. 4. veebr. tegi inspektor H. Kokamägi kokkuvõtte inspekteerimise tulemustest. Seekordse kontrolli eesmärgiks oli tundide kvaliteedi jälgimine. Tõsteti esile õpetajate E. Timmi, M. Täpi, H. Tillemanni, M. Ronimoisi, M. Vallaste, S. Menduneni ja T. Kalvi sisukaid tunde. Puudujääke aine käsitlemisel ja distsipliini osas esines õpetajatel O. Kalmõkoval, I. Karul jt.[1] Õppeedukus kooliaasta lõpuks oli 87,5%. (Vaata tabel nr. 8 lk. 58).

Kooli pedagoogiline kollektiiv oli täienenud uute õpetajatega. Mitmed pedagoogid täiendasid oma teadmisi kaugõppe teel.

1960.a. aprillikuus kooli külastanud inspektor H. Kokamägi märkis oma sõnavõtus, et õppeedukus on koolis hea. Pedagoogiline propaganda lastevanemate seas on hästi läbi mõeldud. Ülekoolilised üritused tuginevad koolis tegutsevate isetegevus- ja aineringide tööle. Praktiliste teadmiste seostamine elu nõuetega on vajalikul tasemel. Muuhulgas

---

1 Kooli arhiiv, Õppenõukogu protokoll nr. 4, 4. veebr. 1959.

märkis inspektor, et kooliruumid pole küllalt esteetiliselt kujundatud ja mõnede õpilaste välimus ei ole korrektne. Tõepoolest, õppeedukus kujunes õppeaasta lõpuks küllaltki kõrgeks. 596-st õpilasest lõpetas klassikursuse 561 (õppeedukus 94,1%). Õppeedukuse tõus saavutati sellega, et õpetajad andsid häid sisukaid tunde, mida ka inspektor ära märkis oma sõnavõtus. Õpetajad töötasid senisest rohkem mahajääjatega, mis samuti andis positiivseid tulemusi.

Kõige rohkem puudulikke hindeid esines endiselt V klassis, kus 60-st õpilasest ei jõudnud edasi 12. Siin oli peamiseks põhjuseks asjaolu, et algklassides oldi harjutud töötama ühe õpetaja juhtimisel. Üleminek ainesüsteemile ja erinevate õpetajate juhtimisele nõudis õpilastelt kohanemist. Oli vaja harjuda iga õpetaja tööstiiliga, erinevate nõudmistega. Teiseks põhjuseks oli liberaalne hindamine algklassides, mis hakkas tunda andma V kl. Suuremaid raskusi valmistas inglise keel. Seda võib põhjendada klasside suure täituvusega ja metoodiliste puudujääkidega õpetajate töös.

Internatsionaalne kasvatustöö toimus koolis päevast-päeva. Kuna koolis õppis ka vene rahvusest õpilasi, siis kõik toimunud üritused olid eesti ja vene rahvusest õpilaste ühise töö vili.

3. Õppe-kasvatustöö aastail 1960 -1967.

Kommunismi materiaal-tehnilise baasi loomine ja kiire tehniline progress esitasid järjest suuremaid nõudeid kõigi rahvamajandusharude töötajatele. Toimus vaimse ja füüsilise töö erinevuste järk-järgulise kadumise protsess. Koolilt nõudis see teaduste ja tehnika aluste õpetamise parandamist ning õpetamise tihedamat seostamist eluga ning kommunistliku ülesehitustöö praktikaga. Teiselt poolt nõuab kommunistliku ühiskonna ehitamine meie inimese, tuleviku-inimese kasvatamist, kes on füüsiliselt täiuslik ja kõrgete vaimsete omadustega. Ent kogemused näitasid, et kooli teatav irdumine elust, tootva töö osatähtsuse alahindamine õppe-kasvatustöös oli tõsiseks puuduseks koolide töös nende eesmärkide saavutamisel.[1]

Polütehnilise õpetamise ja õpilaste eluks ettevalmistamise alal oli Kunda Keskkoolis juba mõningaid kogemusi. Õpilaste abiga oli rajatud katseaed, spordiväljak, välja ehitatud õppe-materiaalne baas. Järk-järgult viidi sisse iseteenendamine, mida pidevalt ergutati. Õpilased hoolitsesid klassiruumide puhtuse eest, olid abiks sööklas. Iseteenindamises saavutati kõikide õpilaste organiseeritud

---

[1] F. Eiseni, Eesti NSV haridusministri ettekanne Eesti NSV õpetajate kongressil 28. sept. 1960.a. Seaduse "Kooli ja elu sidemete tugevdamisest, ning haridussüsteemi edasiarendamisest Eesti NSV-s" täitmisest ja õpetajate ülesanded. "Nõukogude Kool" nr. 10, 1960, lk. 736.

osavõtt. Iseteenendamise korraldamine aitas kaasa igapäevaste tööoskuste ja -vilumuste kujundamisele, harjutas õpilasi hoolt kandma oma ümbruse puhtuse ja korra eest.

1960./61. õppeaastal mindi üle 8-klassilisele koolikohustusele. 8. klassi astus nüüd tunduvalt rohkem õpilasi kui eelmisel õppeaastal. Kui 1959./60. õ.-a. õppis VIII kl. 25 õpilast, siis 1960./61. õ.-a. oli selles klassis 34 õpilast.[1]

Kunda Keskkoolis olid olemas vajalik pedagoogiline kaader ja õppevahendite baas, et kindlustada 8-kl. koolikohustuse elluviimine.

Elavat vastukaja leidis 1960.a. septembrikuus toimunud vabariikliku õpetajate kongressi materjalide arutamine. Õpetajate kollektiiv arutas läbi Eesti NSV haridusministri ja ELKNÜ Keskkomitee I sekretäri V. Väljase ettekanded. Üheks kesksemaks probleemiks jäi õpilaste töökasvatuse tõhustamine. Pioneeritöö pidi lahti saama hallusest ja rutiinist. Pioneeritöös tuli panna suuremat rõhku õpilaste eakohasele tegevusele ja pioneeride initsiatiivi kasvatamisele.

Kasvatustöö üldsuund oli õpilaste vastutustunde kasvatamine. Ehkki õpilaste kohusetunde kasvatamisele pöörati senisest suuremat tähelepanu, kujunes kooli õppeedukus 4,8% võrra madalamaks kui eelmisel õppeaastal.

Üheks valusamaks kohaks jäi ülekasvanud õpilaste õppeedukus. Kui neile õpilastele osutus raskeks 7-kl. kooli

---

1 Kooli arhiiv, Aruanne A-IV 1959./60. õ.-a. ja 1960./61. õ.-a.

programmi omandamine, siis 8-kl. kooli lõpetamine oli veelgi raskem. 34-st VIII kl. õpilasest ei lõpetanud klassi 6 õpilast. Väga suur oli klassikursuse kordajate arv veel V kl. 95-st õpilasest ei lõpetanud kevadel klassikursust 20.[1] Samal õppeaastal oli palju mitteedasijõudjaid ka algklassides. Õppeprogrammid ja õppematerjal oli algklassides elulähedasem, kuid õpetamisel esines veel palju šabloonsust. Algklasside töös kasutati vähe uudseid võtteid. Esines puudujääke lugemisoskuse, jutustamise ja peastarvutamise arendamises. Vähene oli iseseisva töö oskuste ja mõtlemisvõime arendamine. Õppe- ja kasvatustöö parandamine sõltus suurel määral õppetöö õigest korraldamisest algklassides.

Tabel nr. 9 lk.63 annab ülevaate I-VIII kl.-de õppeedukusest 1960./61. õ.-a.

Tabel nr. 9.

Õppeedukus I-VIII kl. 1960./61. õ.-a. lõpuks.[2]

	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII
Õpilaste arv õppeaasta lõpul	46/29	62/28	63/27	63/25	67/28	55/17	45/18	34
Mitteedasijõudnute õpilaste arv	3/2	9/3	13/4	7/5	12/8	5/2	2/4	6

1 Kooli arhiiv, Aruanne A-IV 1960./61. õ.-a.

2 Kooli arhiiv, Aruanne algklasside, seitsmeklassiliste ja keskkoolide õpilaste õppeedukuse kohta 1960./61. õ.-a. II poolel, 10. juuni 1961.

Märkus. Murrujoone peal on antud eesti ja all vene komplektide õpilased.

Enamik puudujääke õppetöös võib arvata õpilaste puuduliku kohusetunde arvele. Esines koduste tööde tegematajätmist ja hilinenud esitamist. Õppetundideks ettevalmistamine oli sageli pealiskaudne. Vanemate järelevalve õpilaste koduste ülesannete täitmise osas oli formaalne ja pahatihti isegi puudus. Veelgi madalam oli õppeedukus vene komplektide osas. Siin oli kontroll õpetajate töö üle nõrgem, kuna kooli direktsioon ei suutnud küllaldaselt teostada sisulist kontrolli puuduliku vene keele oskuse tõttu. Ka rajooni ulatuses tehtav metoodiline töö vene õppekeelega koolide õpetajatele oli ebarahuldav. Pealegi oli vene komplektide pedagoogiline kaader oma hariduse järgi tunduvalt nõrgem kui eesti komplektide kaader.[1] Mõnede õpetajate suhtumine oma töösse oli pinnapealsem. Seda kajastavad selgesti inspekteerimise aktid ja õppenõukogu protokollid, kus vene komplektide õpetajatele heidetakse ette halba tundideks ettevalmistamist ja distsipliini puudumist.[2]

Alates 1960./61. õ.-a. määratakse vene komplektide õppealajuhatajaks L. Bondina, kes oli lõpetanud Tartu Riikliku Ülikooli vene keele erialal ning oli suuteline sisuliselt kontrollima tööd vene õppekeelega klassides.

Õppeedukuse languse tendents esines veel 1961./62. õ.-a.

---

1 Vestlus P. Metsandiga 15. märtsil 1968.

2 Kooli arhiiv, Õppenõukogu protokoll nr. 5, 29. nov. 1960.

Õppeaasta lõpuks oli õppeedukus 88,7%. (Vaata tabel nr. 10 lk. 66).

Õppeedukus kannatas osalt ka selletõttu, et osa õpilasi ei olnud huvitatud oma haridusliku taseme tõstmisest. Nad kogesid, et nende vanemad, kes olid vähe koolis käinud, teenisid küllaltki hästi. Hariduse ja töötasu suhe on üleüldvabariigiline ja isegi üleliiduline probleem, mis nõuab lahendamist kõrgemalseisvate organite poolt.

Õpilaste ideoloogilise kasvatustöö osas tehti 1961./62. õ.-a. suurt tööd. Klassijuhatajad ja aineõpetajad kasutasid vestlustes ja ainetundides NLKP XXII kongressi materjale.

Metoodilise töö keskuseks ümbruskonna koolidele kujunes Kunda Keskkool kui baaskool. Selletõttu muutus metoodiliste teemade uurimine kooli õpetajate seas laiahaardelisemaks, sisukamaks ja mitmekülgsemaks, kuna vastasel korral ei oleks kool täitnud oma ülesannet baaskoolina.

Rajooni haridusosakond ja metoodiline kabinet organiseerisid kogu metoodilise töö rajooni ulatuses ümber. Suuremate ja kogenenumate koolide ülesandeks jäi metoodilise ja pedagoogilise mõtte propageerimine ümbruskonna koolide pedagoogide hulgas.

Õppetöö tase hakkas paranema 1962./63. õ.-a., millest annab tunnistust allpool toodud tabel.

Tabel nr. 10.

Õpilaste arv ja õppeedukus 1960./61. õ.-a. - 1966./67. õ.-a.[1]

Õppeaasta	Õpil. arv õ.-a. lõpul	Klassi-kursuse kordajad	Järel-eksamitele jäi	Järel-eksami-soorita	Klassi-kursuse lõpetas	Õppe-edukus %	Käitumis-hinne alanda-ti	Kesk-kooli lõpe-tas	Pika-päeva gr. arv	Õpil. arv pika-päeva gr.
1960/61.	692	62	40	28	618	89,3	55	29	-	-
1961/62.	773	62	34	19	686	88,7	46	27	4	148
1962/63.	596	50	41	28	533	89,4	23	16	3	139
1963/64.	669	31	32	18	626	93,5	21	23	3	124
1964/65.	699	40	22	12	649	92,6	29	23	3	110
1965/66.	722	53	32	23	680	94,1	37	31	3	142
1966/67.	716	57	26	14	647	90,3	31	22	2	76

[1] Kooliarhiiv, Aruanne A-III ja A-IV 1960./61. õ.-a. - 1966./67. õ.-a.

Õppeaasta lõpuks oli õppeedukus 89,4%. Õppeedukuse paranemisele aitas kaasa ajakohane koolihoone oma täiusliku materiaal-tehnilise baasiga. Õpetajate käsutuses olid nüüd hästi sisustatud õppekabinetid. Koolis oli küllaldasel hulgal tehnilisi vahendeid ja didaktilist materjali.

1962/63. ja 1963./64. õ.-a. osutusid kõige nõrgemateks keskastme klassid.

Tabel nr. 11.

Õpilaste arv ja mitteedasijõudjad 1962./63. ja 1963./64. õ.-a. V-VIII kl. [1]

Klassid	V		VI		VII		VIII	
Õppeaasta	1962/63.	1963/64.	1962/63.	1963/64.	1962/63.	1963/64.	1962/63.	1963/64.
Õpil.arv õ.-a. lõpul	80	95	75	80	68	74	54	58
Mitteedasijõudjaid	21	10	13	6	14	9	8	12
Õppeedukuse %	73,7	88,4	82,6	92,5	79,4	87,2	85,1	79,3

Kõige arvukamalt esines puudulikke hindeid 1962./63. õ.-a. eesti keeles (28), vene keele (17), matemaatikas (30) ja võõrkeeles (40 õpilasel).

1963./64. õ.-a.-l sai jällegi komistuskiviks eesti keel 13, võõrkeel 14, matemaatika 27 ja vene keel 17 õpilasel.

---

[1] Kooli arhiiv, Aruanne algklasside, seitsmeklassiliste, keskkoolide õpilaste õppeedukuse kohta 1962/63. ja 1963./64. õ.-a. II poolel.

Vaatamata heale materiaal-tehnilisele baasile ja kvalifitseeritud kaadri olemasolule nendes õppeainetes jäi õppeedukus siiski madalaks.

Paljus olid siin süüdi õpilased oma pinnapealse suhtumisega töösse. Ülaltoodud õppeaastal esines arvukalt juhuseid, kus V-VIII kl. õpilased jätsid süstemaatiliselt koduseid töid tegemata, tulid kooli hälvasti ettevalmistunult.

Õpilaste lohakale suhtumisele õppetöösse aitas kaasa mõnel määral ka nn. Lipetski meetodi liialdatud rakendamine koolis. Selle meetodi kohaselt toimus vana aine kontroll vahetult uue aine esitamise käigus. Kontrolli funktsioon jäi seetõttu liiga ebamääraseks ja ähmaseks. Sellise tööviisi rakendamisel ei olnud võimalik saada objektiivset pilti õpilaste teadmistest, sest kontrolliti seda, mida alles äsja oli õpetatud ja mis ei olnud jõudnud õpilaste peades veel kindlaks teadmiseks kujuneda. Õpilane aga teadis, et ainelõik on juba klassis kontrollitud ja loobus kergesti aine täiendavast omandamisest kodus. Nii tekkis lõhe hinnete ja tegelike teadmiste vahel. Selle meetodi liialdatud rakendamise puuduseks oli ka õpilaste esitusviisi, jutustamisoskuse tunduv langus. Kõik see oli tõsiseks lüngaks koolitöös.

Kuigi õppeedukuse üldine tase näitas tõusu (1963./64. õ.-a. oli see 93,5%), seisis pedagoogilise kollektiivi ees tõsine ülesanne - parandada õpilaste töössesuhtumist. Hakati tihendama sidet kooli, kodu ja vanemate töökoha vahel. Iga veerandi lõpus saadeti vanemate töökohtadesse teated

õpilaste edasijõudmise kohta. Õppetöösse suhtumist arutati vanemate töökohas, millest võtsid osa ka kooli esindajad. See andis positiivseid tulemusi. Tihenes kontroll koduste ülesannete täitmise osas. Vanemad huvitusid tunduvalt rohkem laste õppimisest ja hakkasid sagedamini külastama kooli. Pealegi hakati koolis korraldama "lahtiste uste" päevi. Iga nädal korraldasid üks või kaks klassi "lahtiste uste" päeva, kus isad ja emad võisid külastada selle klassi kõiki tunde.

Teiseks teguriks, mis mõjus positiivselt õppeedukuse paranemisele, oli õpetajate pedagoogilise meisterlikkuse tõus ja loobumine nn. Lipetski meetodi liialdatud rakendamisest. Au sisse tõsteti jälle õpilaste teadmiste süstemaatiline ja igakülgne kontrollimine. Kontrolliv funktsioon muutus tähtsaks vahendiks õpilaste teadmiste hindamisel.

Õppeedukuse tõusule aitas kaasa ka töö pikapäevarühmades. Sinna suunati eelkõige neid õpilasi, kellel oli raskusi õppimisega. Pedagoogide juhendamisel said õpilased siin kergemini kitsaskohtadest üle ja nende huvi õppimise vastu kasvas.

Õppeedukuse paranemine 1965./66. õ.-a. oli pedagoogilise kollektiivi sihipärase ja süstemaatilise töö resultaat. Õppeaasta lõpuks saavutati õppeedukuse näitajaks 94,1%.

Selle õppeaasta algul rakendati ka kõik ühiskondlikud organisatsioonid õppe-kasvatustöö parandamisele. Parteiorganisatsioon lülitas oma tööplaani üksikute ainete süstemaatilise kontrolli. Ametiühingu organisatsioon tegeles

peamiselt kasvatusalaste ja klassivälise töö lõikudega. Pioneeri- ja komsomoliorganisatsiooni üheks tähtsaks ülesandeks oli õppetöö parandamine. Pioneeride ja kommunistlike noorte õppeedukust hakati arutama vastavates sektorites. 1966./67. õ.-a. toimus õppetaseme mõningane langus. Õppeaasta lõpuks oli õppeedukus 90,3%. Põhjuseks oli, et sel õppeaastal ei suunatud pikapäeva rühmadesse kõiki õpilasi, kellel oli raskusi ühe või teise õppeaine omandamisega. Töötas ainult 2 rühma, mis olid komplekteeritud algklasside õpilastest. Eelmisel aastal töötas 3 rühma, 2 algklasside ja üks keskastme rühm. 1966./61. õ.-a. aga keskastme õpilastele ei organiseeritud pikapäevarühma ja see oli ka põhjuseks, miks õppetase langes.

Käitumine.

Käitumishinde alandamisega on kooli õppenõukogul tulnud pidevalt tegelda, sest esines ja esineb ikka õpilasi, kes eksivad koolis kehtivate nõuete vastu.

Korrarikkumiste enamik pandi toime just keskastmes, algklassides ja keskkooli osas oli distsipliinihäireid tunduvalt vähem. See on seletatav õpilaste vanuseliste iseärasustega.

Peab mainima, et käitumisprobleemid pole Kunda Keskkoolis kunagi väga teravad olnud.

Jälgides käitumishinde alandamise põhjusi varasemal perioodil (kuni 1953-1955.a.), võib märgata, et hinnet alandati väiksemate eksimuste eest. Korrarikkumiste üksikfakti-

dele (suitsetamine, allkirja võltsimine jne.) reageeriti koheselt käitumishinde alandamisega. Hilisemal perioodil (alates 1950-ndate aastate keskelt) on käitumishinnet alandatud korduvate korrarikkumiste või eriti raskete eksimuste eest. Niisugune järeleandmine distsipliini osas on tingitud koolis rakendatavate karistusvahendite vähesest efektiivsusest. Kui 1940-ndate aastate lõpus ja1950-ndate aastate algul oli võimalik (küll üsnagi suurte raskustega) halva käitumisega õpilast koolist välja heita, siis hiljem muutus see peaaegu võimatuks. Veenmismeetod üksi andis aga vähe tulemusi.

Veenmise vähesest efektiivsusest ja käitumisprobleemi akuutsusest oli juttu ka 1966. aasta "Nõukogude Õpetaja" veergudel. Seal nimetati seda probleem nr. 1-ks. Seda on ta ka käesoleval ajal. Põhjuseks on ühelt poolt õpilaste vähene vastutus- ja kohusetunne oma töö ja tegude eest. Teiselt poolt annab tunda ebanormaalne olukord kodus (vanemate vähene tähelepanu kasvatusküsimustele, alkoholism, ühe vanema puudumine perekonnas jne.).

Käitumishinnete alandamise juhuste kohta annab ülevaate tabel nr. 10 lk. 66.

Alljärgnevalt vaatleme mõningaid käitumishinde alandamise põhjusi õppenõukogu protokollide ja isiklike mälestuste põhjal.

1963.a. novembrikuus arutas õppenõukogu õpilaste Tiit N. ja Ants R. süstemaatilisi korrarikkumisi, mis seisnesid

õpetajate korralduste mittetäitmises, omavolitsemises õppetundides ja tundidest puudumises. Õpilased, kokkuleppel Haljala 8-kl. Kooliga, suunati terveks veerandiks nimetatud kooli. Kehtivad eeskirjad seda küll ette ei näe, kuid koolil tuli leida vahendeid, mis oleksid kasvatuslikult mõjuvamad. Koolist väljaheitmine ning paigutamine teise kooli oli karistus, mis avaldas soovitud mõju. 1963.a. detsembrikuus Helga O. varastas kooli riidehoiust raha. Asja selgitamisel leiti, et vargus on õpilasel muutunud harjumuseks. Õpilase käitumishinnet alandati ühe palli võrra. 1964.a. maikuus arutati Enno K. korrarikkumisi. Ta puudus põhjuseta üksikutest tundidest, rikkus pidevalt korda (näit. toppis tunni ajal klassiukse alt põlevaid tikke, ise oli ta tunnist välja saadetud).

Käitumishinnete alandamise põhjusi vaadeldaval perioodil võib grupeerida järgmiselt:

a) vargus;

b) huligaanitsemine koolis ja väljaspool kooli (kaklemine, mööbli lõhkumine jne.);

c) suitsetamine ja alkohoolsete jookide tarvitamine;

d) korduv kõrvalehoidmine õppetundidest;

e) õpetajate korralduste mittetäitmine ja vastuhakkamine;

g) petmine;

Vargus tingis alati käitumishinde kohest alandamist. Teiste korrarikkumiste juhud viisid käitumishinde alandamisele korduva esinemise puhul.

Kooli õigusi karistusvahendite rakendamisel tuleks laiendada (erireźiimilisse kooli suunamine, teatud ajaks koolist eemaldamine jne.).

Efektiivsemate karistusvahendite kasutamisega väheneks ka nende õpilaste arv, kelle käitumine ei vasta nõuetele.

Vaadeldaval perioodil õppe-kasvatustöö teostamine Kunda Keskkoolis muutus sisukamaks ja elulähedasemaks. Tunduvalt tugevnes õpetajate kaader ja paranes materiaal-tehniline baas, mis lõi head tingimused kogu õppeprotsessi parandamiseks.

Foto nr. 7.

I klassi õpilased 1954./55. õ.-a., foto P. Metsand.

Foto nr. 8.

IV klassi õpilased 1958./59. õ.-a., foto P. Metsand

Foto nr. 9.

VII a klassi õpilased 1955./56. õ.-a., foto P. Metsand.

Foto nr. 10.

VII b klassi õpilased 1955./56. õ.-a., foto P. Metsand.

Foto nr. 11.

VII klassi lõpetajad 1955.a., foto K. Viise.

Foto nr. 12.

VIII klassi lõpetajad 1960.a., foto P. Metsand.

Foto nr. 13.

Kunda Keskkooli XI lend 1961.a., foto P. Metsand.

III peatükk.

TÖÖKASVATUS KUNDA KESKKOOLIS.

1. Kooli materiaal-tehnilise baasi väljaehitamine.

Nõukogude kooli ette on seatud vastutusrikkad ülesanded õpilaste psühholoogilisel ettevalmistamisel tööks ja tööarmastuse kasvatamisel. Kool peab olema kohaks, kus õpetatakse õpilastele süstemaatilise töö harjumusi ja vilumusi. On tähtis, et lapsed juba maast-madalast õpiksid töötama. N.K. Krupskaja oma kirjas "Tuleb õppida töötama peaga ja kätega" kirjutas pioneeridele: "Sotsialismimaale ei ole härraslapsi tarvis. Oskuslikke käsi vajatakse igapäevases elus ja igasuguse töö juures, muuhulgas ka tehnilise töö juures".[1]

Kuni 1953. aastani teostati töökasvatust Kunda Keskkoolis ebajärjekindlalt. Kool aitas peamiselt Kunda ümbruse kolhoose kevadistel ja sügisestel põllutöödel. Käidi tööl ka Kunda metskonnas, kevadeti istutati metsa ja hooldati kultuure. Iseteenendamist ei olnud koolis veel organiseeritud.

Koolimaja juures puudus spordiväljak, mille rajamiseks oli eraldatud maa-ala suurusega 1,2 ha. Spordiväljaku välja-

---

1 N.K. Krupskaja, Valimik pedagoogilisi teoseid, Tallinn 1949, lk. 368.

ehitamisega tehti algust 1952.a. kevadel. Õppenõukogu koosolekul 21. apr. 1952.a.[1] otsustati, et alates 23. aprillist töötab iga õpilane (alates 5. klassist) spordiväljakul ja kooliaias 1,5 tundi, mida ka tegelikult tehti.

Süstemaatiline ja sihipärane töökasvatus algas 1953./ /54. õppeaastal.

Kunda Keskkooli ees seisvate õpetuslike ülesannete lahendamiseks ja õppe-kasvatustööks normaalsete tingimuste loomiseks tuli eelkõige täiustada kooli materiaal-tehnilist baasi.1953.a. sügisel alustatigi kasvuhoone rajamist. Bioloogiaõpetaja E. Kõverik käis tutvumas mitme aiandiga ja selle tulemusena valmis kasvuhoone plaan, mis leidis pedagoogilise kollektiivi poolt heakskiitu. Nüüd alustati töödega. Õpilaste abiga veeti kohale paekivi, muretseti puitmaterjali ja samaaegselt kaevati vundamendi süvendit. Paekivi ja puitmaterjal toodi kohale kooli śefi tsemenditehase "Punane Kunda" veokitega. Kõige agaramalt lõid tööle kaasa kooli naturalistide ringi liikmed. Õpilaste tööindu aitas tõsta kiituste avaldamine kooli ees ja ekskursioonide korraldamine aianditesse. Nii korraldati agaralt tööst osavõtnud õpilastega ekskursioon Arkna põllumajandusliku kooli aiandisse.

Müüriladumisega ei saanud õpilased esialgu hakkama, seda tegid kutselised ehitusmehed. Küll aga töötasid õpilased edukalt puidu- ja klaasimistöödel. Kasvuhoone valmis

---

1 Kooli arhiiv, Õppenõukogu protokoll nr. 15, 21. apr. 1952.

detsembrikuu algul. Kui seinad, katus ja ahi olid valmis, jätkati tööd lavade tegemisel. Seejärel veeti kohale muld. 1954.a. märtsikuul hakkas valmima juba esimene saak: sibulad, lilletaimed, tomatid ja kurgid.[1]

Kool tundis suurt puudust internaadist, kus saaksid elada kaugelt käivad õpilased. Raskusi oli eriti talvel, mil halbade ilmade tõttu puudujate arv oli sageli suur. Internaadi ehitamiseks ei leidnud ENSV Haridusministeerium esialgu vahendeid. Seepärast tuli tööd alustada oma algatusel ühiskondlikus korras. Kalurikolhoos "Piirivalvur" andis koolile kaks tühja palkmaja, mis demonteeriti ja veeti kohale. Kolhoos eraldas oma fondist ka natuke metsa, mille ümbertöötamine toimus põhiliselt lastevanemate abiga. Projekt, üldmaksumusega 209 rbl., hangiti "Kommunaalprojektilt". Kool sai nõusse ka kohaliku haridusosakonna, mis veelgi hoogustas töid.

1954.a. maikuus, mõni nädal enne koolitöö lõppu, esitas õpilaskomitee vanemate klasside õpilastele üleskutse ehitamisest osavõtmiseks. Tehti ettepanek, et iga vanema klassi õpilane töötaks ehitusel ühiskondlikus korras 10 tundi.[2] Väga aktiivne tööde organiseerija oli tolleaegne õpilaskomitee esimees kommunistlik noor Peeter Kuhlberg. Internaadi ehitamisel töötati kevadel kaks korda nädalas kahe tunni kaupa. Tööst võtsid osa terved klassid koos

---

1 K. Viise, lk. 7.

2 K. Viise, lk. 10.

klassijuhatajatega. Kaevati vundamendikraavi, saeti palke laudadeks, veeti kohale kive, puitu jne. Seinte ülesladumine oli kõige vastutusrikkam ja ühtlasi kõige raskem töö. Õpilaste ja õpetajate seas oskustöölisi ei olnud, seepärast tuli need leida. Kooli puusepa R. Raju abiga, kes kutsus appi kaks pensionäri, põlist ehitusmeest, sai töödega alustada. 1954.a. septembrikuus püstitati teise korruse sõrestik ja löödi peale katus. Sisemisi töid, nagu põrandate ja lagede löömist, maalritöid, vaheseinte täitmist jne. tegid õpilased ja koolitöötajad.

1954. aasta detsembrikuuks oli valmis viis esimest tuba, kuhu võis paigutada kaugemalt käivaid õpilasi.[1]

Parimateks ehitajateks olid VII ja X kl. Neid premeeriti laualippudega ja ekskursiooniga Kesk-Eestisse. Kokku ehitati ühiskondlike tööde korras valmis 2/3 projektis ettenähtud kubatuurist. Hoone selle osa eelarveline maksumus oli 110 000 rbl. Kulutati ümmarguselt 3500 ühiskondlikku töötundi. Materjalide muretsemiseks ning mõnedeks töödeks (korstnate ja ahjude tegemine) läks kooli eelarvest 36 000 rubla.[2]

Internaadihoone valmis lõpuks ikkagi 1957.a. Lõpetamisele aitas kaasa ka Eesti NSV Haridusministeerium, eraldades selleks vajalikud summad.

---

1 K. Viise, lk. 10.

2 K. Viise, lk. 13.

Nimetatud kahe objekti valmimine avaldas suurt kasvatuslikku mõju nii õpilastele kui ka õpetajatele. Suurenes kooli komsomoliorganisatsiooni autoriteet, kellest sai aktiivne abiline pedagoogidele töökasvatuse teostamisel. Ühtsemaks muutus ka õpetajate kollektiiv. Internaadi ehitamisest võtsid eriti aktiivselt osa kooli direktor K. Viise, füüsikaõpetaja P. Metsand, kooli puusepp R. Raju jt.

1955.a. kevadel alustati staadioni ehitustöid. Nüüd leidus jõukohast tööd ka noorematele õpilastele alates III klassist. Komsomoli- ja õpilaskomitee esitasid kogu koolipere le üleskutse võtta aktiivselt osa staadioni ehitamisest 30 tunni ulatuses. Tööde üldjuhiks jäi vana pedagoog, kooli kehalise kasvatuse õpetaja O. Topman. Kõige aktiivsem staadioni ehitamise ajajärk oli 1955.a. sügisel. Valmisid 400 m ringrada, heite-, tõuke- ja hüppepaigad, korv- ja võrkpalliväljak. Selleks kulutati enam kui 4000 töötundi.[1] Ei tohi unustada, et samal ajal käis intensiivne töö ka internaadi juures, kus samuti õpilased ja õpetajad kaasa lõid. 1955.a. oktoobrikuu lõpuks valmis staadion. Vastvalminud spordiväljakul peeti avavõistlused, millest võtsid osa ka naaberkoolide sportlased.

Seoses internaadi avamisega kerkis küsimus, kuidas rikastada õpilaste toidulauda värske aed- ja juurviljaga. Senine kooliaed kippus kitsaks jääma. 1955.a. sügisel suurendati kooli õppe-katseaeda 0,25 ha võrra. See maalapp

---

1 K. Viise, lk. 15.

eraldati kooli heinamaa küljest. Õpilased puhastasid maa võsast ja juurisid välja kännud. Nüüd oli kooliaia suuruseks ligi 1 ha. 1956.a. alates hakkas aia eest hoolitsema õpilaskollektiiv. Kevadel toimus praktiline aiatöö vastavalt bioloogia õppeprogrammile. Suveks koostati graafik, kus mähti ette klassidele kindlad päevad aia eest hoolitsemiseks. Graafiku alusel määrati ka juhendav õpetaja.

Suuremad ehitusobjektid olid nüüd valmis ja seetõttu jäi rohkem aega koolimaja ja internaadi ümbruse korrastamiseks. 1956.a. kevadel valmis plaan koolimaja ees oleva iluväljaku väljaehitamiseks. „Kui seni läbiviidud tööde juures umbes poolesajaliikmeline õpetajate ja tehniliste töötajate pere oli teinud mõnel juhul peaaegu poole kogu töö de mahust (väljaarvatud staadion), siis koolimajaesise väljaku planeerimisel ja hekkide rajamisel oli just õpilaskollektiivi töö otsustava tähtsusega".[1]

Et töö hästi laabuks, andis kooli komsomolikomitee koos õpilaskomiteega igale klassile kindla ülesande. Osa klasse asus piirdeaia ja hekkide rajamisele. Nooremad klassid tasandasid ja rehitsesid muru alla minevat pinda. Kruusatati teid ja istutati ilupuid. Algklassid aitasid kohaliku metskonna taimeaiast üles võtta istikuid ja need kohale tuua.

Koolimaja ümbruse korrastamisel oli suur kasvatuslik efekt. Jäi ära koolimaja ümbruse reostamine. Keegi ei taht-

---

1 K. Viise, lk. 17.

nud enam maha loopida paberitükke, joosta üle muru.

Järgnevatel aastatel jätkus koolimaja ümbruse kaunistamine. Igal kevadel istutati ilupuid, rajati hekke, väljakuid. 1957.a. toimus internaadiesise väljaku rajamine ja väljaehitamine. 1958.a. kevadel seati korda kooli park. Samal aastal rajati koolimaja juurde purskkaev ja kiviktaimla.

Kõigi nende ettevõtmiste estvedajaks oli direktor K. Viise. Tänu tema tublile organisaatorivaimule suutis koolikollektiiv palju kasulikku korda saata.

Vastavalt NLKP XX kongressi resolutsioonidele täiendati õppeprogramme tööõpetuse, elektrotehnika ja masinaõpetuse tundidega. Et polütehnilist õpetust edukalt läbi viia, tuli koolile rajada vastavad töökojad. 1957.a. kevadel asuti ehitama hoonet, kuhu pidid mahtuma metallitöökoda, õmblustöökoda, garaaź ja tall hobuse jaoks. Hobune oli soetatud juba 1954.a. kooliaia tarbeks, et teostada raskemaid töid aias, künd, äestamine jne. Hobuselt saadi ka hädavajalik orgaaniline väetis, mida kasutati maa-ala väetamiseks. 1957.a. suvel laoti valmis vundament ja püstitati hoone sõrestik. See töö tehti kooli töötajate jõul.

Õppeaasta algul suunati keskkooliklasside õpilased mõneks nädalaks kolhoosi tööle (kartulivõtmine, viljakoristamine). Seoses töödega kolhoosis keskkooli klassides õppetööd ei toimunud ja nii saadi sügisel maja ehitamise juurde jätta vanemate klasside poistest koosnev brigaad, mida juhendas kooli füüsika ja masinaõpetuse praktikumi õpetaja

P. Metsand. Maja kiiremaks valmimiseks töötati kogu esimese õppeveerandi jooksul. Sellest võtsid osa IV-XI kl. õpilased tööõpetuse tundide arvel. Hoone valmis Suure Sotsialistliku Oktoobrirevolutsiooni 40. aastapäevaks. Töö käigus osandasid õpilased palju ehitusalaseid oskusi ja vilumusi.

1958.a. alustati kooli õppesepikoja, pesuköögi ja sauna ehitamist. Saun valmis 1958.a. lõpuks.

Need olid suuremad objektid, mis rajati aastail 1953--1959. Siia lisandus veel kuuajaline kolhoositöödest osavõtt igal sügisel ja õppeaasta lõpul paar nädalat.

1957./58. õppeaastal sisustati tütarlaste õmblusklass vajalike vahenditega: 6 õmblusmasinat, juurdelõikuslaud, rätsepapeegel, vajalik pisivarustus.

Masinaõpetuse ja elektrotehnika klass sai ka vastava sisseseade. Selles osas abistas palju tsemenditehas "Punane Kunda". Masinaõpetuse tarvis saadi koolile kaks sõidukorras veoautot, traktor, kaks auto mehhanismide õppimiseks määratud veoautot. 1957./58. õppeaastal remontisid õpilased kooli õppetöökojas õppeauto. Sõitu õpiti väljaspool klassitunde ja peamiselt majanduslike vedude organiseerimise teel. Nii veeti kooli territooriumile sõnnikut, kütet, turvast, teede ja ehituse jaoks liiva.

Elektrotehnika praktikumid toimusid koolis. Vanemate klasside õpilased panid elektri sisse töökodadesse. Nende abiga valmis ka kooli raadiosõlm.

Bioloogia-alaste praktiliste tööde kohaks oli kooli õppe-katseaed ja kasvuhoone. Igal sügisel korraldati õppe-

-katseaia saaduste näitus. Parimatele õpilastele anti preemiaid.

Internaadiõpilaste tööharjumusi kujundati nende igapäevase tegevuse kaudu. Peale hommikust ärkamist ja virgutusvõimlemist korrastasid õpilased ise toad. Seda moodust rakendati alates internaadi avamisest. Toakorrapidajate ülesandeks oli põrandad pühkida, aknad ja mööbel tolmust puhastada, ruum õhutada, esemed oma kohale asetada. Ruumide puhtuse eest oli vastutav üldkorrapidaja.

Internaadi igapäevaseid majanduslikke töid tegid selleks määratud toimkonnad. Köögitoimkonnas olid peamiselt tüdrukud. Poisid olid välistööde toimkonnas. Nende ülesandeks oli puude saagimine ja lõhkumine ning kööki ja internaati toomine. Talvel lisandus veel lume rookimine.

Tehti katseid ka noortebrigaadide moodustamiseks, kes oleksid töötanud suvel kolhoosis või tehases. Linnalähedases kolhoosis "Rahu Tee" moodustatud õpilasbrigaad aga lagunes. Kolhoosi juhatus suunas õpilased päevast päeva suhkrupeedipõllule, mistõttu puudus töö vahelduv iseloom. Ka kool jäi siin passiivseks pealtvaatajaks. Edaspidi lülitati vanemad õpilased kolhoosi brigaadide koosseisu. Nüüd võtsid õpilased tööst osa võrdsetel alustel kolhoosnikutega ja arusaamatusi enam ei esinenud.

1955.a. suvevaheajaks läks grupp kommunistlikke noori tööle tehasesse.[1] Hea organiseerimise ja noorte esiletõst-

---

1 K. Viise, lk. 34.

mise tõttu suurenes tehasesse tööleminejate arv. Õpilased töötasid teehöödel, paekarjääris ja mujal.

1958.a. suvel, seoses uue tsementitehase ehitustöödega Kundas, organiseeris kooli komsomoliorganisatsioon veal oma noortebrigaadid. Ehitustöödel töötas suvel kolm brigaadi, kuhu kuulus enamik vanemate klasside õpilasi.[1] Töölerakendamise osas jäi Ehitusvalitsus nr. 3 õpilaste ees võlglaseks. Kuigi kooli ja Ehitusvalitsuse nr. 3 vahel oli kokkulepe, et õpilased rakendatakse tööle krohvimis- ja maalritöödel ja kindlustatakse sellekohane väljaõpe, ei läinud nii nagu lubati. Õpilased rakendati enamikus abitöödele ja segati osaliselt teiste brigaadidega.[2] Töid organiseeris ehitusvalitsus halvasti. Õpilased olid vahel tundide viisi ilma tööta, mistõttu ka teenistus kujunes loodetust väiksemaks.

Kutsealane väljaõpe.

1959.a. püstitati uued ülesanded koolide ette. Hakati ellu rakendama uut koolireformi, mis tulenes NSV Liidu Ülemnõukogu poolt 24. dets. 1958.a. vastu võetud seadusest "Kooli ja elu sidemete tugevdamise ja haridussüsteemi edasiarendamise kohta NSV Liidus". Seaduses on öeldud: Üldhariduslikud polütehnilised töökeskkoolid on kohaks, kus

---

1 K. Viise, lk. 34.

2 Sealsamas, lk. 35.

kaheksaklassilise kooli lõpetanud isikud omandavad kolme aastaga keskhariduse ja kutsealase ettevalmistuse tööks ühel rahvamajanduse või kultuuri alal.[1] Keskkoolis peab saama õppimise ja kasvatamise juhtmõtteks õppimise tihe side tööga, kommunistliku ülesehitustöö praktikaga.[2] Kunda Keskkool muudeti tööstusliku suunaga töökeskkooliks. EKP Keskkomitee ja ENSV Ministrite Nõukogu määrusega nr.326 26. juulist 1961.a. kinnitati kooli baasettevõteteks trusti "Gazslantsestroi" Ehitusvalitsus nr. 3 ja tsementitehas "Punane Kunda". Nimetatud määrus kohustas ette valmistama 9.-11. kl. õpilasi müürsepp-krohvija ja elektrik-lukksepa erialal.

1960./61. õ.-a. moodustati 9.kl. õpilastest esimene grupp müürsepp-krohvijaid.

Ülevaate tootmisõpetuse erialadest ja neid õppinud õpilaste arvust annab tabel nr. 12 lk. 89.

~~Iga küpsustunnistusega anti õpilastele ka tootmisoriala kutsetunnistus.~~ Iga aasta detsembri- või märtsikuuks korraldati baasettevõtete juures kvalifikatsioonikomisjoni ees kutseeksam, kus õpilastel tuli vastata teoreetilistele küsimustele ja teha praktiline töö. Kõik lõpuklassi õpilased sooritasid edukalt erialaeksami ja said II või ~~III kategooria kutsetunnistuse.~~

---

1 Seadus kooli ja elu sidemete tugevdamise ja haridussüsteemi edasiarendamise kohta NSV Liidus, Tallinn 1959, lk. 9.

2 Sealsamas, lk. 8.

Tabel nr. 12.

Õpilaste arv ja tootmisõpetuse erialad

1960./61.õ.-a.- 1966./67. õ.-a. [1]

kl.	õ.-a. 1960./61.	1961./62.	1962./63.	1963/64	1964/65.	1965/66.	1966/67.
IX	24 MK	18 MK	15 M	13 M	11 MT	54 EL	19 EL 15 MT 21 KL
	-	14 EK	20 MT	29 EL	28 EL		
X	-	20 MK	14 MK	16 M	13 M	13 MT	40 EL
	-	-	14 EL	14 MT	29 EL	17 KL	
XI	-	-	19 MK	11 MK	14 M	12 M	9 MT
	-	-	-	13 EL	13 MT	26 EL	15 KL

Märkus: MK - müürsepp-krohvija

EL - elektrik-lukksepp

MT - metallide mehaaniline töötleja

M - maaler

KL - keemik-laborant.

Ühes küpsustunnistusega anti õpilastele ka tootmiseriala kutsetunnistus. Iga aasta detsembri- või märtsikuus korraldati baasettevõtete juures kvalifikatsioonikomisjoni ees kutseeksam, kus õpilastel tuli vastata teoreetilistele küsimustele ja teha praktiline töö. Kõik lõpuklassi õpilased sooritasid edukalt erialaeksami ja said II või III kategoo-

---

[1] Kooli arhiiv, aruanne A-III 1961-1967.

ria kutsetunnistuse.

Ehitajate eriala õpetamise tingis väga laialdane ehitustegevus Kundas, kus püstitati uut suurt tsemenditehast ja elamurajoone. Õpilasi rakendati tööle ehitusobjektidel vastavate spetsialistide juhendamisel.

Ehituseriala teoreetiliste ainete õpetajaks oli Tallinna Polütehnilise Instituudi Ehitusteaduskonna lõpetanu, tehase "Punane Kunda" kapitaal-ehitusosakonna insener A. Tõldsepp. Praktilisi oskusi õpetas suurte kogemustega brigadir N. Osokina Ehitusvalitsusest nr. 3. 1965.a. jõudis tehase ehitus projekteeritud võimsuseni. Elamuehituse ülesanded täideti. Ehitustegevus Kundas lakkas ja Ehitusvalitsus nr. 3 viidi üle Kohtla-Järvele. Ainsaks baasettevõtteks jäi tsemenditehas "Punane Kunda". Juba 1960.a. eraldas tehase juhtkond oma insenerid 4-8 tunniga nädalas õpilaste tootmisõppe korraldamiseks.

Tootmisõppe õpetajateks olid elektriala insenerid E. Kaljuste, A. Muttik ja J. Asper, kes kõik olid lõpetanud Tallinna Polütehnilise Instituudi. Elektritsehhi kogenud meister O. Kreek oli praktika juhendajaks. Metallide mehaanilist töötlemist õpetasid mehaanikatsehhi juhataja P. Kuhlberg, E. Kasearu ja ratsionaliseerimisala insener R. Pundi. Need töötajad omasid samuti kõrget kvalifikatsiooni, olles lõpetanud kõrgema õppeasutuse.

Keemik-laborantidega töötasid kooli keemiaõpetaja M. Pulvas ja tehase laboratooriumi keemikud A. Kikut, T. Eenmaa jt. spetsialistid. Nagu näha, oli kõigil ülaltoo-

dud töötajail vajalik kvalifikatsioon, millele lisandusid pedagoogilised kogemused. Enamik neist töötas õpetajatena Tallinna Ehitustehnikumi Kunda filiaalis ja Kunda Töölisnoorte Keskkoolis.

Teoreetiliste ja praktiliste oskuste omandamine toimus tehase tsehhides. Iga õppeaasta lõpul lisandus senisele praktilisele väljaõppele veel kolmenädalane praktika tehases või ehitusel.

Nii töötasid metallide mehaanilise töötlemise eriala õpilased tehase mehaanikatsehhis, elektrieriala õpilased elektritsehhis, keemikud tehase laboratooriumides, ehituseriala õpilased ehitusobjektidel.

Peab märkima, et ükski ehitaja eriala omandanud õpilane ei läinud tööle õpitud erialal. Selle põhjuseks võib pidada Ehitusvalitsuse nr. 3 nõrka töödistsipliini. Tihti esines tööseisakuid, mis vähendas teenistust. Õpilased, kes said eriala tehase juures, läksid meelsasti sinna tööle, kas siis õpitud erialal või sellele lähedasel tööalal. Mitmed Kunda Keskkooli lõpetanud asusid edasi õppima Tallinna Polütehnilisse Instituuti. Teistesse kõrgematesse koolidesse astujaid võrreldes TPI-ga oli vähem. Andmete puudumise tõttu ei ole võimalik anda ülevaadet, kui palju õpilasi läks tööle keskkoolis omandatud erialal ja palju nendest astus kõrgemasse kooli õpitud erialal end täiendama. Kunda Keskkooli lõpetanute erialadest annab ülevaate tabel nr. 13 lk. 92.

Tabel nr. 13.

Kooli lõpetanud õpilaste arv erialade järgi.

Eriala Õ.-a.	Müürsepp-krohvija	Maaler	Elektrik-lukksepp	Metallide mehaaniline töötleja	Keemik-laborant	Kokku
1962./63.	19	-	-	-	-	19
1963./64.	11	-	13	-	-	24
1964./65.	-	14	-	13	-	27
1965./66.	-	12	26	-	-	38
1966./67.	-	-	-	9	15	24
Kokku	30	26	39	22	15	132

Õpilaste ettevalmistamine eluks ja tööks õigustas end seal, kus selleks olid loodud vajalikud tingimused (sobivad baasettevõtted, vajalik kaader, praktika võimalused).

Puudusena võib märkida, et nii suur tundide arv tootmisõpetuse tarvis, nagu seda oli 1961./62., 1962./63. ja 1963./64. õ.-a. (8-9 tundi nädalas), koormas õpilased üle. Hiljem see viga parandati. Täiesti piisas 3-4-st praktikumi vormis tunnist nädalas. Sellele lisandus veel 2-3 nädalane praktika tootmisalaseks väljaõppeks, mis rahuldas täielikult õpilaste kutsealase ettevalmistamise nõuded.

3. Iseteenendamine ja ühiskondlik- kasulik töö.

„Kooli ja elu sidemete tugevdamise ülesannete edukaks lahendamiseks ning noorsoo töökasvatuse parandamiseks on

suur tähtsus koolide, kutsekoolide ja tehnikumide ja kõrgemate õppeasutuste õpilaste iseteenendamisel, kui töökasvatuse ning õpilastele elus vajalike tööoskuste õpetamise algstaadiumil." [1]

Kutsealase väljaõppe kõrval organiseeriti koolis ulatuslikult ühiskondlik-kasulikku tööd. Traditsiooniline oli igal talvel metsapäeva korraldamine, mille käigus õpilased läksid koos õpetajatega metsa raietööle. Töökohaks oli Kunda metskond. Metsapäevad toimusid veebruari- või märtsikuus. Raietöödel peeti silmas ohutustehnika nõudeid. Enne tööle asumist selgitas metsavalve töötaja kõigile, kuidas töötada, et vältida õnnetusi. Töökohaks valiti noor mets, kus tuli teha harvendusraiet, mis ei nõudnud kuigi suurt füüsilist pingutust ja oli ohutum. Töö meeldis õpilastele ja nad omandasid siin kogemusi raietöö alalt.

Iseteenendamisest võtsid osa õpilased alates IV klassist. Korrapidajad koristasid ja puhastasid klassi pärast õppepäeva lõppu. Üks kord veerandis (või vajaduse korral kord kuus) teostati nn. suurpuhastus. Siis pesti ja puhastati terve klassiruum (seinad, aknad seestpoolt, põrandad ja mööbel). Sellele tööle rakendati kogu klassikollektiiv. Tööd juhendas klassijuhataja. Õpilaste ülesandeks oli ka koolimaja territooriumi korrashoid. Koolimaja ümbritsev maa-ala jagati pioneerirühmade vahel, kes vastuta-

---

[1] ELP Keskkomitee ja ENSV Ministrite Nõukogu määrus Iseteenendamise laiendamisest üldhariduslikes koolides, internaatides, lastekodudes, kutsekoolides, kesk-eriõppeasutustes ja kõrgemates õppeasutustes, nr. 323, 12. aug. 1959, Eesti NSV Teataja 28. aug. 1959 Nr. 46, lk. 1558.

sid selle korrashoiu eest. Iga õppeaasta lõpul toimusid praktilised tööd: V kl. 6 (à 3 tundi) VI kl. 6 (à 4 tundi) ja VII kl. 12 päeva (à 4 tundi päevas).

Oli saanud tavaks, et üks V kl. töötas suvel erigraafiku alusel koolimaja juures. See klass ei võtnud osa kevadisest praktikast. Tema ülesandeks oli hoida suve jooksul korras koolimaja ümbrus. Teistele klassidele jagati kevadel kätte täpsed tööülesanded. Selleks koostati plaan, kuhu oli märgitud päevade kaupa klassile antav töö, juhendaja pedagoog jne.

Suurematest töödest võib märkida 1965.a. kevadel kooli maa-alale piirdeaia tegemist. Postid laoti silikaatkividest ja aed tehti puidust.

Õpilased, kes olid füüsilisest tööst vabastatud, töötasid kooli raamatukogus raamatukoguhoidja L. Hannuse juhendamisel.

Mõned klassid rakendati tööle Kunda linna heakorrastamiseks. Nad hooldasid haljasalasid, korrastasid supelranda. Ei unustatud ka metskonda. Õpilased aitasid kaasa metsakultuuride hooldamisel ja metsaistutamisel.

Kunda Keskkool on abistanud igal sügisel ja kevadel Kunda ümbruse majandeid (Ubja sovhoos, Kunda ja Linnuse kolhoos jt.). Sügisel aidati koristada teravilja, kartuleid ja söödapeeti. Kevadel oli suuremaks tööks kartulipanek. Nagu näha, vajasid majandid tööjõudu peamiselt mehhaniseerimata töödele (kartulivõtmine- ja panek, söödapeedi koristamine). Iga-aastane 1-2-nädalane õppetööst eemalolek tuli

õppeaasta käigus tasa teha, mis paraku suurendas niigi õpilaste koormust. Õppetöö seisukohalt oli kolhoositöö õpilastele lisakoormuseks, teiselt poolt aga töötamine majandeis oli teretulnud vahendiks tööharjumuste kasvatamisel.

Tehtud töö eest maksti õpilastele raha, mida kasutati ekskursioonide korraldamiseks ja muude klassi ürituste läbiviimiseks. Majandid andsid koolile majanduslikeks töödeks tasuta transporti, mis oli väga vajalik.

Ühine töö oma klassiga liitis kollektiivi monoliitsemaks ja teotahtelisemaks.

Foto nr. 14.

Õppe-katseaed 1954, foto K. Viise.

Foto nr. 15.

Õppe-katseaia laiendamine 1955, foto K. Viise.

Foto nr. 16.

Tööl õppe-katseaias 1959, foto P. Metsand.

Foto nr. 17.

VII klassi õpilased tööl Kunda kolhoosis 1958,
foto T. Ivask.

Foto nr. 18.

Kartulipanek kolhoosis „Põhjatäht" 1959, foto T. Ivask.

Foto nr. 19.

Metsapäev kunda metskonnas 1964, foto P. Metsand.

IV peatükk.

ÜHISKONDLIKE ORGANISATSIOONIDE TEGEVUS JA ÕPILASRINGID.

1. Parteiorganisatsiooni töö.

Kuni 1959.a. polnud koolis oma parteiorganisatsiooni. 1959./60. õppeaastal astusid partei liikmekandidaatideks õpetajad T. Metsand, P. Metsand, L. Saadik, A. Aśmarina (Kunda Töölisnoorte Keskkool) ja direktor K. Viise. Kandidaatide grupi sekretäriks sai pensionär A. Jefremov.

1960./61. õ.-a. moodustati parteiorganisatsioon, mille sekretäriks valiti Kunda Linna Raamatukaupluse töötaja R. Põiklik. Parteitöö omas tol ajal veel piiratud iseloomu, kuna sekretärid ei olnud kursis koolitööga ja seetõttu nende juhtiv osa jäi pinnapealseks.

1961.a. aprillikuust alates valiti sekretäri kohale Kunda Keskkooli õpetaja N. Ṣukalo, kes oli sellel kohal kuni 1962.a. augustikuuni. 1962.a. augustikuust kuni 1964.a. oktoobrikuuni juhtis algorganisatsiooni õpetaja T. Metsand. 1964.a. oktoobrist valiti parteialgorganisatsiooni sekretäriks õpetaja T. Ivask, kes töötas kuni 1966.a. oktoobrikuuni. Seejärel valiti jällegi sekretäriks õpetaja T.Metsand, kes töötab sellel kohal ka käesoleval ajal.

Kooli parteiorganisatsioon on oma loomisest peale hõlmanud kahe kollektiivi liikmeid - Kunda Keskkooli ja Kunda

Töölisnoorte Keskkooli õpetajaid. 1966./67. õ.-a. kuulus algorganisatsiooni 12 kommunisti, neist 9 pedagoogi Kunda Keskkoolist.

Parteiorganisatsioon on etendanud väga tähtsat osa õppe-kasvatustöö organiseerimisel. 1962./63. ja 1963./64. õppeaastal seadis parteiorganisatsioon tulipunkti üksikute õppeainete õpetamise taseme ja olukorra uurimise. Iga kommunist sai kindla ülesande ja tähtpäeva, mil ta pidi esitama ettekande oma tähelepanekutest. Kontrolli tulemused arutati läbi lahtisel parteikoosolekul. Uurimise objektiks olid näiteks matemaatika ja inglise keele õpetamise olukord koolis ja õpilaste teadmiste tase antud ainetes.[1] EKP Rakvere Rajoonikomitee töötajad mainisid kiitvalt Kunda Keskkooli parteiorganisatsiooni sellise töövormi rakendamise eest.

Parteiorganisatsioon aitas juhtida veel komsomoli, ametiühingu jt. organisatsioonide tööd, 1966./67. õ.-a. töötas parteiorganisatsioon koos kooli juhtkonnaga välja ürituste plaani Suure Sotsialistliku Oktoobrirevolutsiooni 50. aastapäeva tähistamiseks. Oktoobrirevolutsiooni 50. aastapäeva eel korraldati rohkesti kohtumisi revolutsiooni- ja sõjaveteranidega. 1.-3. märtsini 1967.a. viidi läbi koolisisene kunstilise isetegevuse festival ja õpilastööde näitus, mis oli pühendatud Suure Sotsialistliku Oktoobrirevolutsiooni 50. aastapäevale. Kooli ruumid kujundati päe-

---

1 Vestlus T. Metsandiga 7. aug. 1967.a.

vakohaselt ja korrastati näitlik agitatsioon. Koolis ei ole olnud ühtegi töölõiku, milles kommunistid pole kaasa löönud.

2. Komsomolitöö Kunda Keskkoolis.

Kommunistlike noorte algorganisatsioon loodi 1944./45. õppeaastal.[1] Komsomolitöö piirdus esialgu koosolekutega, kus arutati õppeedukust, tähtpäevade tähistamist ja peeti vestlusi sise- ja välispoliitilistest teemadest.

1946./47. õppeaastast võib täheldada komsomoliorganisatsiooni liikmeskonna kasvu seoses keskkooli moodustamisega. Kommunistlike noorte ridade kasvust annab ülevaate graafik nr. 1, mis on paigutatud peatüki lõppu.

Kommunistlikud noored hakkasid 1948./49. õ.-a. kaasa lööma pioneeritöös. Mitmed neist olid rühmajuhid ja aitasid vanempioneerijuhti.

Kommunistlike noorte üritused jäid 1940.-aastate lõpuni romantikavaesteks ja vähehaaravateks, kuna puudusid vastavad kogemused. Koosolekud olid sageli igavad ja ebahuvitavad.

1950.-aastate algusest kasvas komsomoliorganisatsioon arvuliselt. 1951./52. õ.-a. teisel õppeveerandil oli koolis kommunistlikke noori 31. Koosolekuid oli toimunud õppeaasta algusest peale 7. Koosolekutel arutati õppeedukust,

---

1 Vestlus A. Lank'iga 10. mail 1967.

distsipliini, kehakultuurialast ja organisatsioonilist tööd. Kommunistlikud noored - õppetöö eesrindlased juhtisid õpilasringe.[1]

1953./54. õppeaastaks ei olnud komsomoliread kasvanud. 14. apr. 1954.a. esines algorganisatsiooni sekretär T. Uudam õppenõukogu koosolekul aruandega, kus ta mainis, et arvel on 31 kommunistlikku noort. On läbi viidud 8 ülekoolilist üritust. Kommunistlike noorte initsiatiivil toimusid kaks korda kuus poliitinformatsioonid. Organiseeriti noorte valijate kohtumine saadikukandidaatidega.[2]

Töö komsomoligruppides ei olnud veel vajalikul tasemel. Gruppide sekretärid ei täitnud nende peale pandud ülesandeid[3]. Töö organiseerimata noortega oli samuti nõrk, mida näitab liikmeskonna kasvu puudumine.

Alates 1957./58. õppeaastast elavnes komsomolitöö. Ehkki kommunistlikke noori oli ainult 40, oli töö muutunud huvitavamaks.

Algorganisatsiooni sekretäriks valiti R. Mägi, kes ise oli energiline, laialdaste huvidega õpilane. Suurematest üritustest võib nimetada festivaliõhtut, komsomoli 39. ja Suure Sotsialistliku Oktoobrirevolutsiooni 40. aastapäeva tähistamist.

---

1 Kooli arhiiv, Õppenõukogu protokoll nr. 6, 12.nov.1951.

2 Kooli arhiiv, Õppenõukogu protokoll nr. 14,14.apr.1954.

3 Kooli arhiiv, Õppenõukogu protokoll nr.14, 14.apr.1954.

1958.a. suvel organiseeriti kommunistlike noorte initsiatiivil ehitustöödele Kundas 3 õpilasbrigaadi.

Suvel käis grupp Kunda Keskkooli komsomoli esindajaid kommunistlike noorte kokkutulekul Timaševos Kuibõševi lähedal. Võimaluse sõiduks kokkutulekule said nad oma hea töö eest koolis. Seal esineti isetegevusega, mis väljendas meie rahva kultuuri ja mille eest saavutati I koht. Kooli juhtkond hindas seda ja premeeris kommunistlike noorte esindajaid sõiduga Riiga.[1] Kommunistlike noorte algatusel ehitati tenniseväljak ja levitati kirjandust. Nagu eeltoodust ilmneb, hakkasid komsomolitöösse tulema uued vormid. Töö muutus sisukamaks, koosolekud ja üritused huvitavamateks.

„NLKP XXII kongress määras kindlaks, et leninliku komsomoli peaülesanne on kasvatada noormehi ja neide revolutsioonilise võitluse heroiliste traditsioonide najal, tööliste, kolhoosnikute ja haritlaste ennastsalgava töö eeskujude varal ning marksismi-leninismi suurte ideede alusel, valmistada ette kindlameelseid, hea haridusega ja töökaid kommunismiehitajaid."[2] Ülaltoodust juhindudes hakkasid kommunistlikud noored korraldama kohtumisi töö-eesrindlastega tehasest, lõid tihedad sidemed sealse komsomoliorganisatsiooniga. Üheks tähtsamaks siseorganisatsiooniliseks tegevuseks sai NLKP XXII kongressi materjali-

---

1 Kooli arhiiv, Õppenõukogu protokoll nr.2,5.nov. 1958.
2 ÜLKNÜ XIV kongressi materjale, Tallinn 1962, lk. 5.

de tundmaõppimine.

1961.a. maikuus andis aru oma tööst kooli komsomoli-organisatsiooni sekretär M. Liik, kes märkis, et kommunistlike noorte õppeedukus oli 100%. Komsomol oli aktiivselt kaasa löönud ühiskondlikul tööl, oli töötatud tsementiditehase "Punane Kunda" ehitamisel, abistatud kooliinternaadi abihoone ehitamisel. Oli korraldatud matku, kohtumisõhtuid kirjanikega, tööeesrindlastega, peetud loenguid ateistlikel ja muudel teemadel.[1]

Kunda Keskkooli komsomoliorganisatsiooni esindajad on aktiivselt osa võtnud vabariiklikest kokkutulekutest. 1960. aasta teisel vabariiklikul kokkutulekul saavutati 7. koht. Kunda Keskkool esindas sellel kokkutulekul Käärikul Rakvere rajooni koolide komsomoliorganisatsioone.

1962.a. vabariiklikul kokkutulekul esindasid Rakvere rajooni Kunda Keskkooli ja Rakvere Internaatkooli komsomoli saadikud. Saavutati 10. koht. Kokkutulek toimus Kivilõpel.

ÜLKNÜ XIV kongress suunas komsomoliorganisatsioonide tähelepanu pioneeritööle koolis. "On vaja tõhustada tööd koolis ja pioneeriorganisatsioonis, aktiivselt osa võtta elurõõmsa, tööka, kehaliselt ja moraalselt terve sirguva põlvkonna kujundamisest." [2] Iga õppeaasta algul peeti

---

[1] Kooli arhiiv, Õppenõukogu protokoll nr. 31, 9. mai 1961.

[2] ÜLKNÜ XIV kongressi materjale, Tallinn 1962, lk. 6.

algorganisatsioonis vastav nõupidamine ja anti soovitus mõnedele kommunistlikele noortele, kes hakkasid tööle pioneeridega. Aktiivsemateks rühmajuhtideks osutusid A. Klandorf, K. Kõverik, S. Aam jt.

Üheks huvitavamaks komsomoliorganisatsiooni üritusekskoli 1964.a. Rahvaste Sõpruse Klubi organiseerimine. Klubi eesmärgiks oli korraldada kohtumisi inimestega erinevatest rahvustest ja mitmesugustelt elualadelt. Toimusid kohtumised Tallinna Merekooli esindajatega, R. Karemäe'ga (Eesti TV), helilooja B. Kõrveriga, revolutsionääri O. Lauristiniga jt.

Õpilaste vaba aja sisukama veetmise eesmärgil korraldati Kunda lähedal Toolsel 1967.a. suvel tsementitehase "Punane Kunda" töötajate lastele suvelaager. Nelja vahetuse jooksul puhkas telkides 113 poissi ja tüdrukut. Laagri tegevust juhtisid Kunda Keskkooli pedagoogid. Neil olid abiks vanemate klasside kommunistlikud noored.[1] Laagri organiseerimine linnalastele aitas tugevdada õpilaste tervist, nad said juurde palju kasulikke teadmisi ja ühtlasi väldi-
ti laste järelvalvetust.

Kommunistlikud noored, täites üht või teist ülesannet, omandasid kogemusi iseseisvaks tööks, karastusid raskuste ületamisel, valmistasid end ette eluks ja tööks.

---

1 "Suvelaager lõppes", "Punane Täht" nr. 95, 10. aug. 1967.

3. Pioneeritöö.

Kunda Keskkoolis moodustati pioneeriorganisatsioon juba 1944./45. õ.-a.[1] Andmete puudumise tõttu ei ole võimalik anda pioneerimaleva arvulist suurust antud õppeaastal.

ÜLKNÜ Keskkomitee XII pleenum, mis toimus 1944.a., juhtis tähelepanu pioneeritöös esinevatele puudustele. Töö malevates toimus šabloonselt ja ebahuvitavalt. Ei arvestatud laste vanuselisi iseärasusi. Pioneeritöö piirdus kogunemistega koosolekute näol. Ei organiseeritud ekskursioone, rännakuid, massilisi mänge, isetegevuse ülevaatusi, sportlikke võistlusi. Paljudel koolidel puudusid lipud, pioneeritoad ja -nurgad.[2]

Puudused, millele juhiti tähelepanu ÜLKNÜ XII pleenumil, esinesid ka Kunda Keskkooli pioneeriorganisatsiooni töös. Pioneeritöö piirdus koondustega salkades, rühmades ja malevas. Koondused olid enamikus temaatilist laadi, pühendatud tähtpäevadele. Pidulikud koondused toimusid Oktoobrirevolutsiooni aastapäeva, konstitutsioonipäeva ja J.V. Stalini sünnipäeva tähistamiseks. Klassijuhatajad end pioneeriorganisatsiooni tegevusse ei "seganud", aitasid vaid kaasa õpilaste astumisele pioneeriks. Kõik üri-

---

1 Vestlus A. Lank'iga 25. apr. 1967.

2 Abiks haridusalal töötajale, Tallinn 1953, lk. 83.

tused ka salkades ja rühmades tuli läbi viia pioneerijuhil.

ÜLKNÜ XI kongress, mis toimus 1949.a., märkis oma otsustes, et pioneeriorganisatsiooni tegevus peab olema allutatud kooli õppe-kasvatuslikele ülesannetele.[1] Seda tõlgendati nii, et pioneeriorganisatsiooni ülesanne on õppetöö abistamine. Pioneerisalkade js -rühmade peamiseks tööks sai ainealaste koonduste läbiviimine. Koondused toimusid näiteks eesti keele reeglite kinnistamiseks, vene keele sõnavara omandamiseks, matkates mööda kaarti ajaloo- ja geograafia-alaste teadmiste täiendamiseks.

1952.a. pioneeriüritustest võiks nimetada 5. nov. toimunud pidulikku malevakoondust, kus võeti vastu uusi pioneere ja mis oli pühendatud Suure Sotsialistliku Oktoobrirevolutsiooni 35. aastapäeva tähistamiseks. Nimetatud koondusel kanti ette ka isetegevusnumbreid. 2. dets. toimus pidulik malevakoondus J.V. Stalini sünnipäeva tähistamiseks.[2] Salkade ja rühmade poolt viidi läbi matemaatika, geograafia ja kirjanduse alaseid koondusi. Õpiti ka morsetähestikku. Niisugused koondused olid vähe huvitavad ja jätkasid klassitunde. Selline tegevus muutis pioneerid passiivseks. Ka uute pioneeride liikmeks astumine oli vähene, millest annab tunnistust graafik nr. 2. peatüki lõpus. 1948./49. õ.-a. oli pioneerimalevas 79 pionee-

---

1 ÜLKNÜ XII kongressi materjalid, Tallinn 1955, lk. 104.
2 Sealsamas, lk. 105.

ri, 1951./52. õ.-a. oli organisatsioon kasvanud 158 liikmeni, kuid juba järgneval õppeaastal avaldub languse tendents. Liikmeskond oli vähenenud 28 liikme võrra. 1956./57. õppeaastal oli pioneerimalevas ainult 69 pioneeri.

ÜLKNÜ XI kongressi materjalide vale tõlgitsemine mõisteti hukka ÜLKNÜ XII kongressil, mis toimus 1955.a. Moskvas. On õige, et pioneeriorganisatsiooni töö peab olema allutatud kooli õppe-kasvatustöö ülesannetele, tuleb aga võidelda selle vastu, et õppetöö meetodeid ei kantaks üle pioneeritöösse.[1] "Pioneerimalevate ja -rühmade võitlust sügavate ja kindlate teadmiste eest tuleb pidada selliste meetodite ja vormide abil, mis on omased pioneeriorganisatsioonile kui laste isetegevuslikule organisatsioonile."[2] Kongress pidas peamiseks puuduseks pioneeride omaalgatuse põhimõtte rikkumist. On ebaõige, et täiskasvanud tõrjuvad pioneeriaktiivi kõrvale salkade, rühmade ja maleva juhtimisest.

Pärast ÜLKNÜ XII kongressi hakkas kooli pioneeritöö muutuma sisukamaks ja õpilastele huvitavamaks. Hakati korraldama matku, lõkkeõhtuid, õppima pioneeritarkusi. 25. sept. 1956.a. korraldati matk "Tere sügis"[3] 3. dets. lõkkeõhtu oli pühendatud konstitutsioonipäevale. II õppeveerandil viidi malevanõukogu initsiatiivil läbi joonis-

---

1 ÜLKNÜ XII kongressi materjalid, Tallinn 1955, lk.104.

2 Sealsamas, lk. 105.

3 Kooli arhiiv, Pioneerimaleva päevik 1956./57. õ.-a.

tamisvõistlused. 21.-23. juunini matkati jalgratastega marsruudil Kunda-Ubja-Kohala-Kunda. Eesõiguse pioneeritöös sai mäng.

Kunda Keskkooli pioneerid korraldasid mängude ja laulude õhtu, millest võtsid osa ka kooli eelpioneeriealised õpilased.[1] 1956.a. jaanuarikuus toimus VII rühmas koondus teemal "Meie kodumaa piiride kaitsjad". Koondusel jutustasid külalised-piirivalvurid oma tegevusest. Väga huvitavaks kujunes koondus "35 aastat piirivalve tööd", mis toimus piirivalve aastapäeval. Piirivalvurid kõnelesid oma tööst ja piirivalve ajaloost, pioneeridest-patriootidest, kes on osutanud abi piirivalvuritele.[2]

1957./58. õppeaastal viisid pioneerid läbi üle 20 matka. Talvised matkad toimusid suuskadel, suvel jalgratastel. Arvukalt organiseeriti maastikumänge ja kokakoondusi. Poisse köitsid rohkem puusaagimise ja tuletegemise võistlused.

Igal aastal võtsid pioneerid osa ka vanametalli kogumise võistlustest, mida juhtis komsomoliorganisatsioon. Tänu pioneeride aktiivsele osavõtule sai kool 1957./58. õ.-a. algul eduka vanametalli kogumise eest üleliiduliselt II koha ja ÜLKNÜ Keskkomitee preemia 4000 rbl.[3]

---

1 "Kunda Keskkoolis", "Punane Täht" nr. 5 11. jaan.1955.

2 "Huvitavad pioneerikoondused", "Punane Täht" nr. 21, 18. veebr. 1956.

3 K. Viise, Töökasvatuse organiseerimise kogemusi Kunda Keskkoolis, Tallinn 1959, lk. 32.

Pioneeriastmete õppimine läks esialgu visalt, kuna ei osatud piiritleda astmete mahtu. See töö sai hoo sisse alles 1959./60. õppeaastal, kui ilmus astmete kohta artikleid ajalehtedes "Säde" ja "Nõukogude Õpetaja". Pioneeritöö elavnes üha rohkem, kui toimusid ettevalmistused NLKP XXII ja ÜLKNÜ XIV kongressiks, s.o. aastatel 1959, 1960, 1961.

Tehti ettevalmistusi pioneeriorganisatsiooni 40. aastapäeva tähistamiseks. V.I. Lenini 90. sünnipäeva eel oli pioneeridel tähtsaks ürituseks kaksaastak. "Pioneeridelt kodumaale", millest võttis aktiivselt osa ka Kunda kooli pioneerimalev.

Kunda Keskkooli pioneerimaleva töö aruanne kuulati ära 1961.a. Rakvere Rajooni Pioneeriorganisatsiooni Nõukogu bürool. Otsuses märgiti, et Kunda Keskkooli pioneerimalev töötas pioneeriastmete nõuete alusel ning abistas õpetajaid kommunistliku kasvatuse teostamisel. On kujunemas paljud head traditsioonid, nagu side tsemenditehase "Punane Kunda" kommunistliku töö brigaadiga ja piirivalve väeosadega. On hakatud organiseerima piirivalvurite sõprade klubi. Pioneerimalev on kirjavahetuses mitmete teiste liiduvabariikide ja rahvademokraatia maade noortega, mis aitab kaasa pioneeride kasvatamisele internatsionalismi vaimus.[1]

---

1 Rakvere Rajooni Pioneeriorganisatsiooni Nõukogu büroo otsus 11. jaan. 1961.

Seoses kaksaastakuga "Pioneeridelt kodumaale" toimus lisaks eeltoodule 1960./61. õ.-a. veel kolme põlvkonna kohtumine. [1] Organiseeriti makulatuuri ja vanametalli kogumist. Pioneerirühmad valmistasid albumeid V.I. Lenini elu ja tegevuse kohta. Rühm "Piirivalve Noored Sõbrad" (PNS) töötas täie eduga alates 1962.a. Rühma juhendas piirivalvur. Töö toimus üks kord nädalas. Üritused viidi läbi piirivalve kordonis. Huvi pakkus tutvumine piirivalve ajalooga, relvadega, saatejaamaga. Palju elevust valmistasid õppused jälituskoeraga ja laskevõistlused. 1963.a. moodustati pioneeriorganisatsiooni algatusel "Huvitavate kohtumiste klubi", mis organiseeris kohtumisi tööeesrindlastega tehasest, vanade revolutsionääridega.[2]

Kunda Keskkooli pioneerid on olnud aktiivsed ka spordiradadel. 1964.a. viidi läbi pioneerimalevate vaheline kergejõustiku-korrespondentsvõistlus. Rakvere rajoonis viis võistlused paremini läbi Kunda Keskkooli pioneerimalev, mida kinnitas esikoht mõlemas vanusegrupis.[3]

1964./1965. ja 1965./1966. õ.-a. korraldas pioneerimalev hulgalisi matku, kus tutvuti kodurajooniga ja Eesti NSV-ga. Uuriti vanade revolutsionääride elulugusid. Koguti materjale A. Tisleri lapsepõlve ja kooliea kohta.

---

1 Kooli arhiiv, Pioneerimaleva päevik 1960./61.õ.-a.

2 Vestlus H. Rank'iga 8. aug. 1967.

3 "Pioneerid spordiradadel", "Punane Täht" nr. 126, 24. okt. 1964.

Koostati vastavasisuline stend ja album.

Kunda Keskkooli pioneerimalev kannab 1966./67. õ.-a. alates A. Tisleri nime.

Ei ole kahtlust, et mitmekülgne tegevus pioneerimalevas on aidanud kaasa pioneeride ideelis-poliitiliste ja kõlbeliste veendumuste kasvatamisele, mille eesmärgiks on täita pioneeriorganisatsiooni põhiülesannet: kasvatada veendunud võitlejaid kommunismi eest.

4. Ringide töö.

Õpilaste vaba aja veetmise ja silmaringi laiendamise eesmärki teenivad ringide töö ja teised klassivälised üritused.

Alates 1945./46. õppeaastast on igal aastal toimunud pidulikke üritusi, mis on pühendatud Suure Sotsialistliku Oktoobrirevolutsiooni aastapäevale, Nõukogude Armee sünnipäevale, ülemaailmse töölispüha 1. mai ja teiste tähtpäevade tähistamiseks. Pidulike sündmuste puhul on kogu koolipere teinud suurt ettevalmistustööd, õppinud peokava ja dekoreerinud ruume. Nii toimus 22. veebr. 1948.a. Nõukogude Armee aastapäeva pidulik tähistamine, milleks oli õpitud terve rida isetegevusettekandeid. Esinesid koor, deklamaatorid, dżässorkester jt.

Õpilasringid alustasid tööd 1945./46. õppeaastal. Esialgu oli ringe vähe. 1948./49. õppeaastal moodustati järgmised ringid: muusika-, ajaloo-, näite- ja kirjandus-

ring, loodussõprade ring. Peale nende töötasid koolis veel Punase Risti organisatsioon ja kehakultuurikollektiiv.[1]

1954./55. õppeaastaks oli ringide arv kasvanud. Lisandusid veel ALMAVÜ organisatsioon, vene keele ring, tehnikaring, "osavate käte" ja naturalistide ring. Algul olid ringid väikesearvulised ja töö ei omanud süstemaatilist iseloomu. 1950-aastate algul hakkasid ringid organiseeritumalt tööle. Ringid korraldasid ülekoolilisi üritusi - puhkeõhtuid. Nii viis kirjandusring 1954./55. õ.-a. läbi Anna Haavale pühendatud puhkeõhtu. Tehnikaring korraldas samal õppeaastal loengu "Energia muundumise seadustest". Ajalooring viis läbi konstitutsioonipäevale pühendatud õhtu. "Osavate käte" ring organiseeris 1954.a. oktoobrikuus omavalmistatud tööde näituse. Kirjandusringi noorem rühm korraldas Puśkini õhtu koos kirjandusliku viktoriiniga. Kirjandusringi vanem rühm viis läbi sõprusõhtu Rakvere I Keskkooli kirjandusringiga.[2] Samal õppeaastal tõi kirjandusring lavale A. Kitzbergi näidendi "Libahunt", kehakultuurikollektiivi initsiatiivil sai teoks spordipidu ja spartakiaad. Vanem kirjandusring õpetaja H. Rünkla juhtimisel on igal aastal õppinud ära ühe näidendi ja sellega esinenud koolis ja ka väljaspool. 1957.a. esineti oma koolis A.M. Afinogenovi näidendiga "Maśake". 1958.a.

---

1 Kooli arhiiv, Õppenõukogu protokoll nr. 1, 30. aug. 1948.

2 Kooli arhiiv, Õppenõukogu protokoll nr.22,15.dets. 1954.

nägi rambivalgust V. Grossi "Lihtsameelne noormees" ja 1966.a. S. Rannamaa "Kasuema".[1] Näidendid on alati leidnud kooliperelt sooja vastuvõtu.

Kunstiring on koolis üks nooremaid. Oma saavutuste poolest hakkas ta silma paistma alates 1965.a., kui ringi hooldusõpetajaks määrati A. Prodel. Õpilaste tööd on välja pandud rajooni ja vabariigi koolinoorte tööde näitusel (A. Luuri eksliibris jmt.). Rahvatantsuring (noorem ja vanem rühm) on osa võtnud rajooni laulupidudest ja esinenud 1967.a. vabariiklikul koolinoorte laulupäeval.

Muusikaring sai 1965./66. õ.-a. "jalad alla" tänu noorele energilisele õpetajale R. Innole, kes asus koolis tööle samal õppeaastal. Koorid (sega-, poiste- ja mudilaskoor) on pälvinud tunnustust rajooni ulatuses. 1966.a. märtsikuus toimus Rakvere rajooni koolinoorte isetegevuse ülevaatus. Sellel ülevaatusel märgiti Kunda Keskkooli kohta järgmist. "I - IV kl. vanuserühmas võib sõnalise repertuaari valikuga rahule jääda.... Meeldivalt esitas Kunda Keskkooli III-b klassi õpilane Jaago luuletuse "Kadeduskapsad.... Lavatantsus paistis silma Kunda Keskkool, kus ettekanded olid viimistletud, ilmekad ning oli arvestatud õpilaste kasvu, mõeldud saatemuusikale, kostüümidele (tantsud "Marjul", "Hobuste tants", "Hollandi tants", "Matrjoškad" jne.)... Ka Kunda Keskkooli noortekoorist kasvab tulevikus välja võimekas koor ... Paremad mudilas-

---

[1] Vestlus õpetaja H. Rünkla'ga 20. apr. 1967.

koorid olid Kunda Keskkoolist... " [1]

Punase Risti organisatsioon on tegelnud vaadeldava perioodi vältel OVSK ja NSK normide õppimise ja nende sooritamisega. Organisatsioon on juhtinud kooli sanitaar-hügieenilisi üritusi. Igas klassis töötasid algul sanitaarvolinikud, hiljem sanitaarpostid, kes kontrollisid klasside puhtust ja nõudsid õpilastelt hügieeninõuetest kinnipidamist.

5. Kehakultuurikollektiivi töö.

Kehakultuuritöö sai sihipärase ja süstemaatilise ilme alates 1952./53. õppeaastast, kui koolis alustas tööd kogenud spordimees O. Topman.

Kehakultuurikollektiiv kasvas arvuliselt ja hakkas tööle rida sektsioone: kergejõustik, sportlik võimlemine, male-kabe, võrk- ja korvpall. Ehitati valmis staadion. Kehakultuurikollektiiv oli koolis kõige suurem. Igal aastal kuulus liikmeskonda ligikaudu 40-45% kogu õpilaste üldarvust.

Kui 1950. aastate algul olidpopulaarsemateks aladeks kergejõustik, sportlik võimlemine, võrk- ja korvpall, siis 1962./63. õ.-a. hakkab domineerima ainult võrkpall. See tulenes sellest, et O. Topman ise oli kergejõustiklane ja varem viljeles ka sportlikku võimlemist. Hilisem

---

[1] "Koolinoorte isetegevuse ülevaatus", "Punane Täht" nr. 40, 2. apr. 1966.

kehalise kasvatuse õpetaja I. Andreller aga omab võrkpalli eriala. Võrkpalli arengut soodustas ka spordikooli grupi avamine Kunda Keskkooli juures, kus esialgu (kuni 1962.a.) oli treeneriks I. Andreller.

Riias peetud ametiühingute meistrivõistlustest võrkpallis 1964.a. suvel võtsid osa ka Kunda ühiskondliku spordikooli (treener R. Pundi) poeglapsed. Võistkondi oli nimetatud võistlustel 12 (mees- ja naiskonda). Kunda noored esinesid üllatuslikult hästi, võites kõik oma vastased. Viimasel päeval kohtuti Moskva "Trudi" meeskonnaga. Ka seal olid Kunda poisid kindlalt paremad, saavutades võiduks 3:0. Kunda meeskonnas mängisid Mati Kriis, Jaan Noorlind, Jaak Kreek, Toomas Raju, Kait Kõverik, Arvo Rodi, Heinar Kilm ja Jossif Šugajev.[1] Riia võrkpalliturniirist osavõtjatest 6 esimest olid Kunda Keskkooli õpilased.

1966.a. aprillikuus toimusid Kunda Keskkoolis vabariigi koolinoorte suvespartakiaadi võrkpalliturniiri alagrupimängud. Esindatud olid Tallinna Kalinini rajoon, Paide, Narva linn, Kohtla-Järve ja Rakvere rajoon. Rakvere rajooni meeskonna moodustasid Kunda Keskkooli ja Vaeküla Internaatkooli sportlased ja naiskonda kuulusid ainult Kunda Keskkooli tütarlapsed. Kunda tüdrukud tulid kindlalt võitjaks, ka poisid alistasid oma vastased veenva ülekaaluga.[2]

---

1 "Kunda noored üleliidulise turniiri võitjad", "Punane Täht" nr. 102, 29. aug. 1964.

2 "Meeskond ja naiskond finaali", "Punane Täht" nr. 51, 28. apr. 1966.

Teistel spordialadel (kergejõustik, suusatamine jt.) saavutati keskpäraseid tulemusi. Miks siis võrkpall saavutas sellise taseme? Lisaks eeltoodule, on selles suuri teeneid R. Pundil ja I. Andrelleril. Esimene tegi oma tööd ühiskondlikus korras, ise oli ta kogemustega võrkpallur ja oma ala entusiast ja teine oli alates 1962.a. kooli kehalise kasvatuse õpetaja ning juhatas ka koosseisulise treenerina tütarlaste võrkpallitreeninguid.

Teiseks, õpilased-võrkpallurid ja õpetaja olid innustunud eeskujust, mida andsid tehase "Punane Kunda" võrkpallimeeskonnad. Tehase kehakultuurikollektiivi juurde oli organiseeritud kaks meeskonda ja üks naiskond, kes pidevalt võtsid osa võistlustest nii oma kodulinnas kui ka väljaspool seda.

Kolmandaks ja kõige olulisemaks põhjuseks oli, et kooli võrkpallurite treenimiseks loodi soodsad tingimused. Harjutati 4-5 korda nädalas 2-3 tundi korraga.

Neljandaks asjaoluks oli, et õpilased-võrkpallurid said oma võimeid proovida arvukatel linnasisestel, rajooni ja vabariigi võistlustel. Võistlused ongi need kontrollpunktid, kus sportlane saab teada oma vigadest ja saavutustest.

Võrkpalli harrastamine hakkas varjutama teiste kehakultuurisektsioonide tööd. Peaaegu ei töötanud male-kabe sektsioon. Kergejõustikusektsioon töötas tänu endise kehalise kasvatuse õpetaja O. Topmani energiale, kes ühiskondlikus korras viis läbi treeninguid.

6. Raamatukogu töö.

Koolis töötas ka raamatukogu, mis oli jagatud kahte ossa: õpilaste ja õpetajate kogu. Raamatukogust eemaldati 1940.-aastate teisel poolel kodanlusaegsed ja okupatsiooni ajal välja antud teosed, mille sisu ei olnud kooskõlas marksistlik-leninliku maailmavaatega.

Raamatute arv kasvas pidevalt. Parandati vanu ja muretseti juurde uusi raamatuid. Kui 1947.a. oli raamatuid 1300, siis 1953. aastal oli neid juba üle 3500.[1] (Ülevaate raamatute arvu kasvust annab graafik nr. 3 käesoleva peatüki lõpus). Raamatukogul oli kindel koht õppe-kasvatustöö teostamisel koolis. Õpilased laenutasid raamatuid kas siis kohustusliku lektüüri lugemiseks või oma vaimsete huvide rahuldamiseks.

Varasemate aastate laenutajate arvu pole võimalik kindlaks teha andmete puudumise tõttu. Viimastel õppeaastatel laenutati raamatuid järgmiselt: 1964./65. õ.-a. 3885, 1965./66. õ.-a. 5120 ja 1966./67. õ.-a. 4700.[2]

L. Hannus töötab Kunda Keskkooli raamatukoguhoidjana alates 1960.a. Tema juhendamisel on raamatukogul häid saavutusi õpilaste ja õpetajate teenendamisel. Varasemad raa-

---

1 Kooli arhiiv, Kooli pass 1947.-1953. õ.-a.

2 Vestlus L. Hannusega 17. märtsil 1968.

matukoguhoidjad olid õpetajad, kes sel kohal vaheldusid mõne aasta järel. Raamatukogu on korraldanud temaatilisi õhtuid ja näitusi, mis on pühendatud kirjanikele ja nende teostele. Traditsiooniks on saanud korraldada igal õppeaastal temaatilisi õhtuid, näitusi kirjanike E. Vilde, O. Lutsu, A. Hansen-Tammsaare, J. Sütiste, A. Haava, A. Gaidari, M. Gorki, V. Majakovski jt. loomingu meenutamiseks. Raamatukogu ei ole kõrvale jäänud ka nende sündmuste kajastamisest, mis puudutavad V.I. Lenini elu ja tegevust, kommunistlike noorte võistlusteed, kosmose alistamisest. On välja pandud stende NLKP XXI, XXII ja XXIII kongressi materjalidest.

Raamatukogu töö on aidanud kaasa õpilaste kommunistliku kasvatuse teostamisele ja on avardanud nende silmaringi.

7. Töö lastevanematega.

Kunda Keskkooli algaastail oli töö lastevanematega üsna tagasihoidlik. Aasta jooksul peeti ainult üks üldkoosolek, kus puudutati koolielu üldisi probleeme. Alates 1950.-aastatest, kui elavnes ehitustöö koolis, lõid siin agaralt kaasa ka mitmed lapsevanemad (R. Kukk, R. Raju). Hakati korraldama klassi lastevanemate koosolekuid, kus arutati klassi siseelu tahke (õppeedukus, distsipliin, kooli kodukord jne.).

Kooli ja kodu vahelise sidemete tugevdamise eesmärgil

toimus 1955.a. detsembrikuus Kunda Keskkoolis pedagoogilise propaganda päev, millest võttis osa rohkesti lastevanemaid.[1] (Esineseid Rakvere Rajooni TSN TK Miilitsaosakonna lastekaitse inspektor, kooliarst. Näidati filme ja toimus isetegevuskontsert).

Arutatud teemade ring on olnud laialdane. (Laste järelvalvetuse vastu võitlemine, õpilaste individuaalsetest iseärasustest, lastevanemate autoriteedist jne.). Igal üldkoosolekul on aruandega kooli tööst esinenud direktor. Lastevanemate üldkoosolek valis igal õppeaastal lastevanemate komitee, kes seda tööd juhtis.

Lastevanemate komitee moodustas komisjonid (Õppetöökomisjon, laste järelvalvetuse komisjon, majanduskomisjon, koolikohustuse fondi komisjon jne.). Komisjonid käisid koos 1-2 korda õppeveerandis.

Õppetöökomisjon korraldas koos õpetajatega koosolekuid, kuhu kutsuti välja halvasti edasijõudvaid õpilasi ja nende vanemaid.[2] Majanduskomisjon tegeles kooli majanduslike küsimustega (remont, materjalide muretsemine, transport jne.). Materiaalset abi andis õpilastele kohlikohustusefondi komisjon.[3]

Lapsevanemad aitasid ka 1965.a. mai- ja juunikuus koolimaja remonti läbi viia. Nimelt olid põrandalaudade va-

---

1 "Pedagoogilise propaganda päev", "Punane Täht" nr. 144, 3. dets. 1955.

2 Vestlus M. Ronimoisiga 24. aug. 1967.

3 Vestlus P. Metsandiga 17. märts 1968.

hele kuivamise tagajärjel tekkinud suured praod ja nüüd oli vaja põrandad kokku lüüa. Tänu lastevanematele tehti see töö kiiresti ja hästi. Eriti aktiivselt töötasid lapsevanemad K. Sipria, L. Hannus, H. Ruutpõld, E. Pentus jt.

Uudse töövormina korraldas kool 1967.a. veebruarikuus isade päeva, kus arutati mitmesuguseid probleeme vaba päevakorra alusel. Osavõtjaid oli rohkesti, ligi 90. Sama aasta maikuus toimus emade ja vanaemade päev koos kohvilaua-ga. Päevakord oli samuti vaba. Peab märkima, et mõlemad üritused õnnestusid.

Lastevanemad on enamikus tsemenditehase "Punane Kunda" töölised ja teenistujad. Küllaltki palju on vanemaid Kunda ümbruse kolhoosidest ja Ubja sovhoosist. Kolmandal kohal oma arvukuse poolest asuvad Kunda linna asutustes ja ettevõtetes töötavad lapsevanemad.

Side kooli ja kodu vahel oli rahuldaval tasemel ja et seda veelgi paremini teha, on vaja julgemalt rakendada uusi töövorme, mis aktiviseerivad lastevanemaid ja on neile huvitavamad.

Graafik nr. 1.

Komsomoliorganisatsiooni liikmete dünaamika aastail 1947 - 1967.

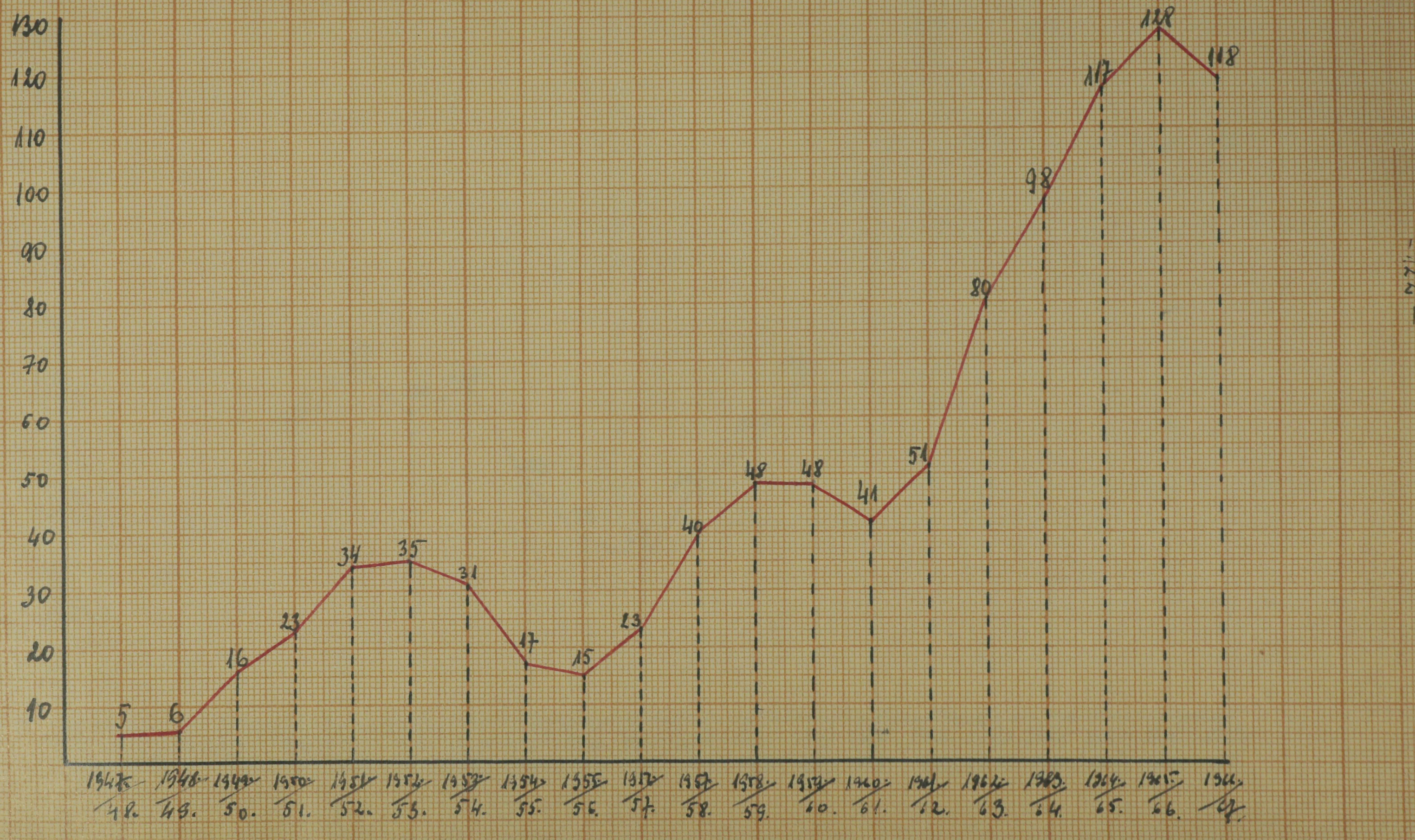

Eksponaat nr. 2.

Pioneeriorganisatsiooni liikmeskonna dünaamika aastail 1947–1967.

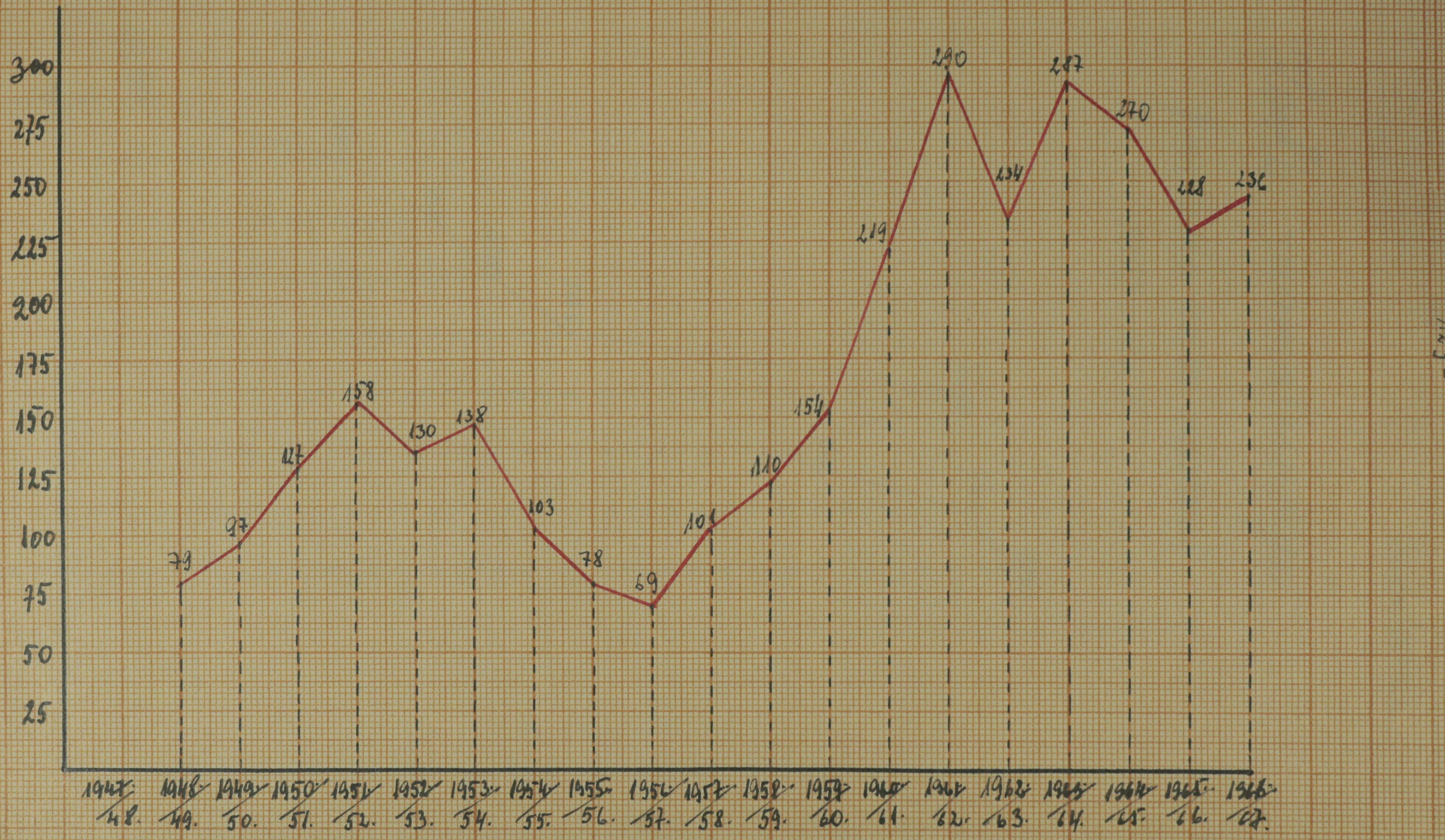

Graafik nr. 4.3.

Koodi raamatukogu fondide kasv aastail 1947-1967.

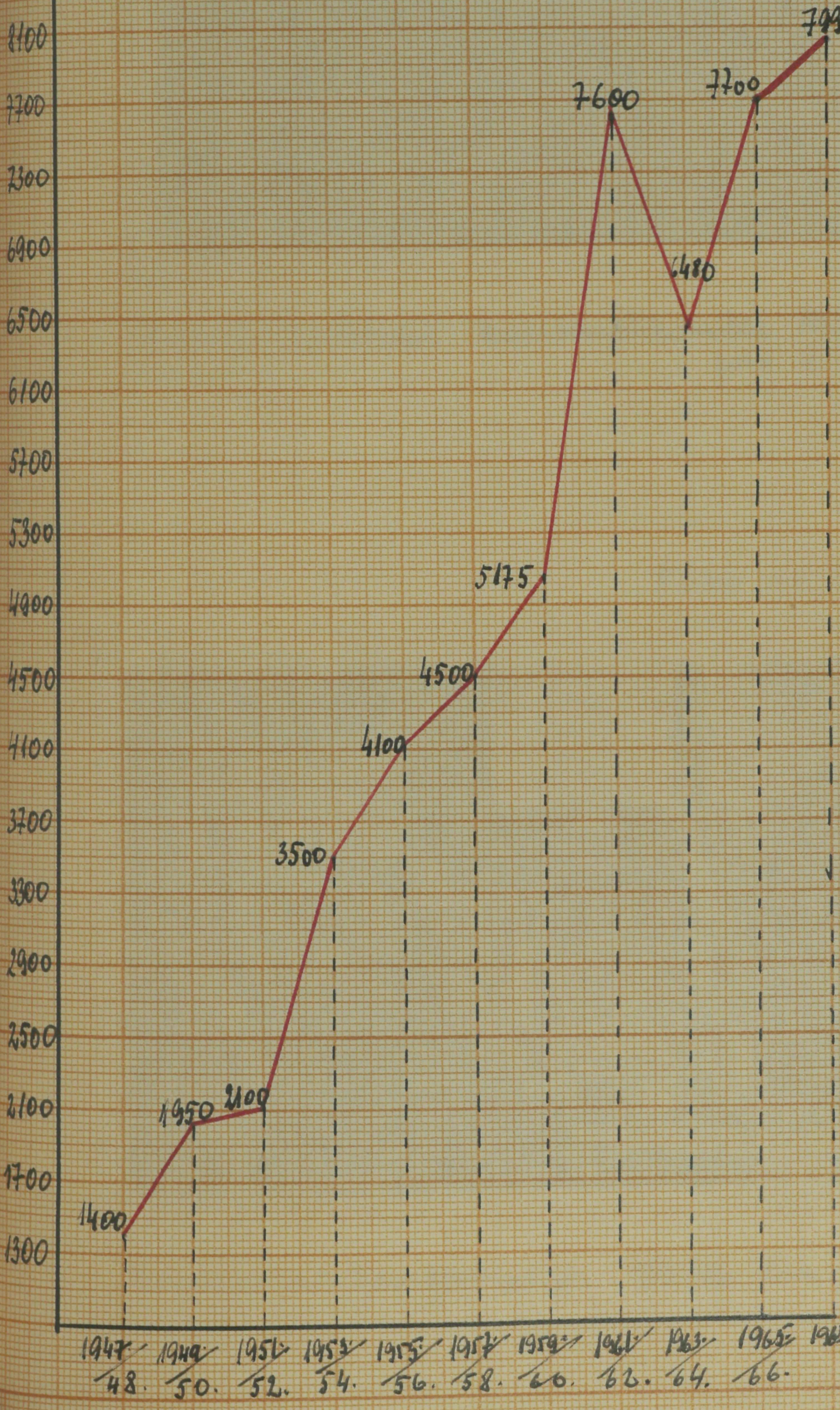

Foto nr. 20.

Kunda keskkooli komsomolikomitee 1958./59. õ.-a.,
foto P. Metsand.

Foto nr. 21.

Pioneerid - fanfaristid 1955./56. õ.-a., foto T. Ivask.

Foto nr. 22.

Kunda Keskkooli pioneerimaleva nõukogu 1962./63. õ.-a., foto P. Metsand.

Foto nr. 23.

„Hüppetants". Rühm saavutas I koha Rakvere rajooni isetegevuse olümpiaadil 1956.a. (juhatas A. Lank)

Foto nr. 24.

A. M. Afinogenovi näidend „Mašake" kunda Keskkooli näiteringi esituses 1957. a.

Foto nr. 25.

Kunda Keskkooli spartakiaadi kohtunike-
kogu 1960.a.

Foto nr. 26.

Kunda Keskkooli võrkpallinaiskond, kes
tuli VSÜ „Noorus" B-kl. meistriks 1964.a. kingissepas.

KOKKUVÕTE.

Käesolev diplomitöö käsitleb Kunda Keskkooli arengut 1947.-1967. aastani. Töö koosneb sissejuhatusest ja neljast peatükist.

Sissejuhatuses on püstitatud töö eesmärk, mainitud töö kirjutamisel kasutatud materjale ning raskusi, mis tulid ette käesoleva diplomitöö koostamisel. Lühidalt on valgustatud kooli eelnevat arengut (1895-1947) ja iseloomustatud kooli ülesandeid ning eesmärke enne Suurt Sotsialistlikku Oktoobrirevolutsiooni ja näidatud, milliseid muudatusi tõi kooliellu revolutsiooni võit. Põgusalt valgustatakse eesti kodanluse hariduspoliitikat kuni 1940. aastani ja sama aasta pöördelisi juunisündmusi, mis avasid hariduselus uue lehekülje ning võimaldasid saada haridust töörahva laialdastel kihtidel.

Fašistliku okupatsiooni aastail hariduselu laostus ja kool oli määratud hääbumisele.

Põhijooni nõukogude kooli arengust aastatel 1944-1947, mil kool kandis Kunda Mittetäieliku Keskkooli nime, on käsitletud sissejuhatuse lõpus.

Esimene peatükk annab ülevaate Kunda Keskkooli üldisest arengust aastatel 1947-1967. Selle perioodi alguses muudeti senine Kunda Mittetäielik Keskkool Kunda Keskkooliks. Kool kasvas aasta-aastalt, mida iseloomustab õpilas-

te arvu suurenemine. Kui 1947./48. õ.-a. lõpus õppis Kunda Keskkoolis 396 õpilast, siis 1966./67. õ.-a. lõpul oli neid juba 716. Kuni 1962.a. toimus õppetöö väga kitsastes ruumides, koolihoones, mis oli ehitatud 6-kl. kooli tarvis. 1962.a. valmis Kundas 1040-kohaline uus, kaasaegne koolimaja, mis on varustatud ajakohase mööbli ja sisseseadega. 1963.a. jaanuarikuus moodustati Kundas senisele kahele üldhariduslikule koolile (Kunda Keskkool ja Kunda Töölisnoorte Keskkool) lisaks kolmas-vene õppekeelega Kunda 8-kl. Kool. Kunda Keskkooli koosseisust lahkus 245 õpilast. Kunda Keskkooli käsutusse jäi uus koolihoone 625 õpilasega. Kunda 8-kl. Kool alustas tööd vanas koolimajas.

Esimene peatükk on jaotatud neljaks alapeatükiks:

a) kooli areng 1947 - 1951;

b) kooli areng 1952 - 1959;

c) kooli areng 1960 - 1967;

d) pedagoogiline kaader.

Niisuguse periodiseerimise tingisid nõukogude koolielus toimunud suuremad muudatused. Alates 1952.a. pöörati tõsisemat tähelepanu õpetuse polütehniseerimisele, toodi sisse tööõpetus. 1960.a. hakati ellu viima seadust "Kooli ja elu sidemete tugevdamise ja haridussüsteemi edasiarendamise kohta NSV Liidus."

Alapeatükis, mis käsitleb pedagoogilist kaadrit, on analüüsitud õpetajaskonna haridusliku taseme tõusu ja tööoskuste ning kogemuste kasvu. 1947./48. õ.-a. töötas

Kunda Keskkoolis 17 pedagoogi. Kõrgema haridusega oli 1, kesk-eriharidusega 6 ja keskharidusega 10 õpetajat. 1966./67. õ.-a. oli pilt sootuks teine. 44-st pedagoogist oli kõrgema haridusega 20, lõpetamata kõrgema haridusega 4, kesk-eriharidusega 14 ja keskharidusega 6 õpetajat. Hariduslik tase paranes ühelt poolt tööle suunatud kõrgema haridusega spetsialistide arvel, teiselt poolt lõpetasid kõrgema kooli kaugõppe teel mitmed Kunda Keskkooli pedagoogid.

Teine peatükk koosneb 3 alapeatükist ja käsitleb õppe-kasvatustööd Kunda Keskkoolis aastail 1947-1967. Õppeedukuse tase aasta-aastalt on paranenud. Kui Kunda Keskkooli algaastail kõikus õppeedukus 76-80% piirides, siis alates 1963./64. õ.-a. on see juba 90-94% vahel.

Kolmas peatükk on pühendatud töökasvatuse probleemidele ja koosneb kolmest alapeatükist: a) kooli materiaal-tehnilise baasi väljaehitamine; b) kutsealane väljaõpe; c) iseteenendamine ja ühiskondlik-kasulik töö. Aastatel 1954-1959 valmisid kooli staadion, kasvuhoone, õppe-katseaed, internaadihoone, töökojad polütehnilise tööõpetuse jaoks, garaaž ja saun. Kõik need tööd tehti põhiliselt õpilaste, õpetajate ja lastevanemate ühiste jõupingutustega. Kutsealase väljaõppe said Kunda Keskkoolis aastail 1960-1967 132 noort (30 müürsepp-krohvijat, 26 maalrit, 39 elektrik-lukkseppa, 22 metallide mehaanilist töötlejat ja 15 keemik-laboranti).

Neljandas peatükis on vaatluse all ühiskondlike organisatsioonide, ringide ja lastevanemate töö.

Käesolev diplomitöö on esimeseks katseks uurida Kunda Keskkooli ajalugu ja ühtlasi tagasihoidlik lisa Rakvere rajooni senisesse kodu-uurimuslikku töösse.

Резюме.

Настоящая дипломная работа рассматривает развитие Кундаской средней школы. Работа состоит из вступления и из четырех глав.

В вступлении дипломной работы отмечается : цель этой работы ; использованные в ней материалы. Отмечается также трудности, с которыми приходилось сталкиваться при написании работы. Коротко освещен предыдущий период развития школы (I895-I947). Характризуются также те задачи, которые стояли перед школой до Октябрьской Революции, и изменения, которые принесла с собой революция. Освещается период до 40-го года, июньские события 40-го года и те перемены, которые внесли эти события в организацию просвещения.

Во время фашистской оккупации работа по просвещению была запущена, и Кундаская школа пришла в упадок.

Основные тенденции развития советской школы в годы I944-47 , когда школа называлась Кундаской неполной средней школой, освещены в конце вступления.

Первая глава дает обзор общего развития Кундаской средней школы в I947-67 г.

В начале этого периода Кундаская неполная средняя школа стала Кундаской средней школой. Школа росла из года в год, что характеризует и рост числа учеников. Если в конце I947/48 учебного года обучалось 396 учеников, то в конце I966/67 года - 7I6.

До 1962 года школьное помещение было тесным, так как оно было расчитано на шестилетнюю школу. В 1962 году было построено новое современное школьное здание на 1040 мест, которое снабжено современной мебелью и оборудованием. В январе 1963 года была образована еще одна школа, кроме двух уже существоваших школ (Кундаской средней школы и Школы Рабочей Молодежи) - Кундаская 8-летняя школа с русским языком обучения. В связи с этим из описываемой школы перешли в другую 245 учащихся. В Кундаской средней школе, расположенной в новом здании, насчитывалось теперь 625 учеников.

8-летняя школа стала работать в прежнем здании.

Первая глава разделена на 4 подглавы.

а) развитие школы в 1947-1951

б) развитие школы в 1952-1959

в) развитие школы в 1960-1967

г) педагогические кадры

Такая периодизация нужна была потому, что она соответствовала переменам, происходившим в то время в школьной жизни. Начиная с 1952 года более серьезное внимание обращалось на политехническое обучение. Был введен еще один предмет - ручной труд. В 1960 году стали внедрять закон об укреплении связи школы и жизни и дальнейшем развитии образовательной системы в Советском Союзе.

В подглаве, где идет речь о педагогических кадрах, проанализирован рост образовательного уровня учителей.

В I947/48 году в Кундаской средней школе работало I7 педагогов. С высшим образованием - I педагог, со средним специальным - 6 и со средним общим образованием - I0 педагогов. В I966/67 году картина была совсем иная. Из 44-х педагогов имели высшее образование 20, незаконченное высшее - 4, среднее специальное - I4 и среднее общее - 6. Образовательный уровень изменился, с одной стороны, за счет того, что были направлены в школу новые специалисты, с другой стороны, несколько педагогов закончили высшее учебное заведение заочно.

Вторая глава состоит из трех подглав и рассматривает учебно-воспитательную работу за I947-I967 год. Год за годом улучшается уровень успеваемости. Если первые годы в Кундаской средней школе была успеваемость 76-80%, то начиная с I963/64 года это колеблется между 90-94%.

Третья глава посвящена проблемам трудового воспитания и состоит из трех подглав : а) создание материально-технической базы школы ; б) основание учащимися производственных специальностей; 3) самообслуживание и общественно-полезная работа. В I954-I959 были сооружены стадион, теплица, пришкольный опытный участок, здание интерната, мастерские для политехнического обучения, гараж и баня. Работы эти были в основном выполнены за счет общих усилий учащихся, учителей и родителей.

Производственное обучение получили в I960-I967 году I32 учащихся (30 каменщиков-штукатуров, 26 маляров,

39 электриков-слесарей, 22 специалиста по механической обработке металлов и I5 химиков-лаборантов).

В четвертой главе рассматривается работа, проводимая в общественных организациях, в кружках, и работа с родителями.

Данная дипломная работа является первой попыткой исследования истории Кундаской средней школы и одновременно скромным дополнением к краеведческим исследованиям в Ракверском районе.

KASUTATUD KIRJANDUS.

I Marksismi-leninismi klassikud.

1. Lenin, V.I. Teosed 28, Tallinn 1955.

II NLKP dokumendid, NSV Liidu valitsuse seadused ja määrused.

1. Abiks haridusalal töötajale, Tallinn 1953.
2. Eesti NSV Ministrite Nõukogu määruste ja korralduste kogu 1961, Nr. 28,Tallinn 1961.
3. Eesti NSV Teataja 1959, Nr. 46,Tallinn 1959.
4. NLKP kongresside, konverentside ja keskkomitee pleenumite resolutsioonid ja otsused III osa, Tallinn 1959.
5. NLKP XX kongressi resolutsioonid, Tallinn 1956.
6. Seadus kooli ja elu sidemete tugevdamise ja haridussüsteemi edasiarendamise kohta NSV Liidus, Tallinn, 1959.
7. ÜLKNÜ XI kongressi materjalid, Tallinn 1949.
8. ÜLKNÜ XII kongressi materjalid, Tallinn 1955.
9. ÜLKNÜ XIV kongressi materjalid, Tallinn 1962.

III Kirjandus.

2. Hallop, L. „Rahvahariduse edusammudest Eestis nõukogude võimu ajal", "Nõukogude Kool" nr. 10, 12 1957.

1. Eisen, F. Seaduse"Kooli ja elu sidemete tugevdamisest ning haridussüsteemi edasiarendamisest Eesti NSV-s" täitmisest ja õpe-

tajate ülesanded, Eesti NSV haridusministri ettekanne Eesti NSV õpetajate kongressil 28. sept. 1960, "Nõukogude Kool" nr.10, 1960.

3. 25 aastat Nõukogude Eestit, statistiline kogumik, Tallinn 1965.

4. Krupskaja, N.K. Valitud pedagoogilised teosed, Tallinn 1949.

5. Landberg, O. „Kunda", Kodu-uurijate seminar-kokkutulek 1967. Rakvere rajoonis, Tallinn 1967.

6. Metoodilise töö põhimäärus,"Nõukogude Õpetaja" nr.48, 26. nov. 1949.

7. "Punane Täht" (Rakvere rajooni ajaleht) 1955; 1956; 1964; 1966; 1967.

8. Rakvere radadel, Tallinn 1966.

9. Viise, K., Töökasvatuse organiseerimise kogemusi Kunda Keskkoolis, Tallinn 1959.

IV Arhiivimaterjalid.

1. ORKA, fond 4246, Kunda Linna Algkool 1919-1939.

2. ORKA, fond 2008, Kunda Linnavalitsus 1919-1939.

3. Kooli arhiiv, Akt revideerimise kohta 1954.

4. Kooli arhiiv, Aruanded A-III ja A-IV 1944-1967.

5. Kooli arhiiv, Kooli passid 1945-1965.

6. Kooli arhiiv, Käsikirjalised materjalid.

7. Kooli arhiiv, Pioneerimaleva päevikud 1952./53.õ.-a. 1956./57. õ.-a.

8. Kooli arhiiv, Õppejõudude nimestik 1944-1967.

9. Kooli arhiiv, Õppenõukogu protokollid 1948-1967.

V Käsikirjalised ja suulised andmed.

1. Selli, E. Talurahva koolid Viru-Nigula kihelkonnas kuni 1917.a. (diplomitöö), Tartu 1966.

2. Suulised vestlused õpetajatega: V. Kreek, T. Ivask, A. Lank, P. Metsand, T. Metsand, H. Rank, H. Rünkla.

SISUKORD.

	Lk.
Sissejuhatus.	4
I peatükk - Kunda Keskkooli üldine areng aastail 1947-1967.	14
1. Kunda Keskkooli areng aastail 1947-1951.	14
2. Kunda Keskkooli areng aastail 1952-1960.	19
3. Kunda Keskkooli areng aastail 1960-1967.	24
4. Pedagoogiline kaader.	29
II peatükk - Kunda Keskkooli õppe-kasvatustöö aastail 1947-1967.	38
1. Kunda Keskkooli õppe-kasvatustöö aastail 1947-1951.	38
2. Kunda Keskkooli õppe-kasvatustöö aastail 1952-1960.	52
3. Kunda Keskkooli õppe-kasvatustöö aastail 1960-1967.	61
III peatükk - Töökasvatus Kunda Keskkoolis.	78
1. Kooli materiaal-tehnilise baasi väljaehitamine.	78
2. Kutsealane väljaõpe.	87
3. Iseteenendamine ja ühiskondlik-kasulik töö.	92
IV peatükk - Ühiskondlike organisatsioonide tegevus ja õpilasringid.	99
1. Partei organisatsiooni töö.	99
2. Komsomoliorganisatsiooni töö.	101
3. Pioneeriorganisatsiooni töö.	106
4. Ringid.	112
5. Kehakultuurikollektiivi töö.	117
6. Raamatukogu töö.	118
7. Töö lastevanematega.	119

Lk.

Kokkuvõte. 129

Резюме. 133

137

Kasutatud kirjandus. 140

Sisukord.

Lisa nr. 1 - Kunda Keskkooli direktorid ja õppealajuhatajad aastail 1947--1967. 142

Lisa nr. 2 - 1947.-1967.a. Kunda Keskkoolis töötanud õpetajate nimekiri. 143

Lisa nr. 3 - Õpilaste arv ja õppeedukuse tabel aastail 1944-1967. 149

Lisa nr. 1.

Kunda Keskkooli direktorid ja õppealajuhatajad aastail 1947-1967.[1]

Direktorid:

1. August Martin	1946 - 1948
2. Irene Eessaar	1948 - 1950
3. Olga Tirman	1950 - 1951
4. Joosep Allikas	1951 - 1953
5. Kaljo Viise	1953 - 1961
6. Päärо Metsand	1961 - 1967

Õppealajuhatajad:

1. Haide Lillakas	1944 - 1948
2. Uno Tael	1948 - 1951
3. Valdo Männilo	1951 - 1952
4. Maria Ronimois	1952 -
5. Ludmilla Bondina	1960 - 1963
6. Aino Lootus	1963 - 1964
7. Silvi Salm	1964 - 1965
8. Vilma Reino	1965 -

Tootmisõppealajuhatajad:

1. Enn Kreek	1961 - 1963
2. Ülo Maurus	1964 - 1967

---

1 Kooli arhiiv, Õppejõudude nimestik 1946./47. õ.-a. - 1966./67. õ.-a.

Lisa nr. 2.

1947.-1967.a. Kunda Keskkoolis
töötanud õpetajate nimekiri. [1]

1. Aarmaa, Anne	vanempioneerijuht	1966-1967
2. Aasa, Marta	laulmine	1950-1952
3. Allikas, Joosep	keemia	1951-1956
4. Altuhova, Galina	matemaatika, füüsika	1962-1963
5. Andreller, Ivar	kehaline kasvatus	alates 1962
6. Andreller, Maie	pikapäevarühma kasvataja	alates 1963
7. Aruväli, Maimu	ajalugu, keemia	1952-1953
8. Belova, Nina	matemaatika	1961-1963
9. Blauberg, Johannes	ajalugu	1951-1952
10. Bondina, Ludmilla	vene keel	1960-1963
11. Braks, Valve	kehaline kasvatus	1948-1950
12. Bronnikova, Ada	vene keel, võõrkeel	1947-1950
13. Derbendeneva, Antonina	bioloogia	1961-1963
14. Eenmaa, Helve	inglise keel	alates 1962
15. Eesmaa, Salme	algklassid	1951-1952
16. Eessaar, Irene	ajalugu, eesti keel	1948-1950
17. Ezova, Lilli	keemia, anatoomia	1961-1962
18. Gluštšenko, Maria	tööõpetus	1962-1963
19. Gritśiskin, Gevril	vene keel	1961-1962
20. Haljas, Sirje	pikapäevarühma kasvataja	alates 1965

[1] Kooli arhiiv. Õppejõudude nimestik 1947./48. õ.-a. - 1966./67. õ.-a.

21.	Inno, Malle	algklassid	alates 1966
22.	Inno, Rein	laulmine	alates 1965
23.	Ivanova, Olga	algklassid	1947-1950
24.	Judkina-Rõźkova, Jevdokia	algklassid	1950-1963
25.	Järvan, Laine	bioloogia, geograafia	1959-1962
26.	Kala, Sirje	inglise keel	1965-1966
27.	Kullam, Ruth	vene keel	1960-1961
28.	Kallam-Ivask, Taima	matemaatika	1950-1951
29.	Kalmõkova, Aleksandra	vene keel, matemaatika	1951-1959
30.	Kalvi-Kivila, Taima	algklassid	alates 1955
31.	Karu, Ilmar	tööõpetus	1954-1960
32.	Karufeld, Anna	algklassid	1962-1963
33.	Katnisaar, Laine	algklassid	1959-1962
34.	Kildmaa, Lembi	inglise keel	alates 1961
35.	Koveśnikova, Aleksandra	algklassid	1952-1953
36.	Kozina, Hilda	matemaatika	1955-1956
37.	Kreek, Enn	ajalugu	1961-1963
38.	Kriisa, Olga	vene keel	1950-1953
39.	Kruusimäe, Maire	füüsika	1965-1966
40.	Kuhlberg, Peeter	joonestamine	1959-1960
41.	Kuhlberg, Tiiu	matemaatika	alates 1960
42.	Kuum, Gladys	bioloogia, keemia	1957-1958
43.	Kuum, Väino	bioloogia, keemia	1957-1958
44.	Kuusik, Salme	eesti keel	1949-1950
45.	Kutśnovaja, Svetlana	algklassid	1948-1950
46.	Kärner, Erich	matemaatika-füüsika	1950-1952
47.	Laigo, Paavo	kehaline kasvatus	1950-1952

48. Laur, Silva	algklassid	alates 1960
49. Lehtmaa, Elsa	kehaline kasvatus	1952-1956
50. Lepiksoo, Salme	pikapäevarühma kasvatja	1965-1967
51. Lillakas, Haide	ajalugu, laulmine	1944-1948
52. Lilleberg, Armilda	algklassid	alates 1961
53. Lond, Asta	ajalugu	1958-1962
54. Lootsman, Laine	algklassid	1947-1950
55. Lootus, Aino	ajalugu	1959-1964
56. Maaser, Helmi	joonistamine	1948-1953
57. Maasik. Eevi	vanempioneerijuht	1955-1957
58. Mahkoli, Kalju	matemaatika, tööõpetus	1948-1949
59. Mardikese, Eha	vene keel	alates 1966
60. Martin, Aino	algklassid	1947-1948
61. Martin, August	eesti keel, vene keel	1946-1948
62. Martinson, Inge	inglise keel	1965-1966
63. Martinson, Maria	vene keel	1960-1963
64. Maurus, Ülo	matemaatika, ajalugu	1962-1967
65. Mendunen, Silvi-Maria	matemaatika	1958-1963
66. Metsand, Päärо	füüsika	alates 1953
67. Metsand, Taima	vene keel	alates 1953
68. Metsanurk-Vallaste, Marge	eesti keel	alates 1954
69. Mikman, Aide	vene keel	1965-1966
70. Murumets, Avo	sõjaline õpetus	1950-1951
71. Mõtte, Ellen	algklassid	1946-1949
72. Mäe, Mari	algklassid	alates 1965
73. Männilo, Valdo	laulmine	1951-1952
74. Naelapää, Koidula	laulmine	1958-1964

75. Nei, Lidia	algklassid	1950-1952
76. Nigol, Helga	eesti keel, ajalugu	1949-1950
77. Nimmo, Vaike	algklassid	1953-1955 1958-1961
78. Nurk, Endla	matemaatika	1945-1948
79. Nõmmik, Vaike	algklassid	alates 1965
80. Orumaa-Kärner, Mare	matemaatika, füüsika	1949-1952
81. Osipenko, Nonna	inglise keel	1962-1963
82. Pajo, Meeta	eesti keel	alates 1962
83. Palts, Eduard	sõjaline õpetus	1951-1952
84. Panova, Helena	vene keel	1946-1967
85. Pentus, Edgar	tööõpetus	alates 1960
86. Petrenko, Niina	algklassid	1954-1956
87. Prodel, Alli	joonistamine, tööõpetus	alates 1964
88. Proosa, Salme	loodusõpetus	1945-1949
89. Pulvas, Maila	keemia	alates 1958
90. Pundi, Raimond	matemaatika	1960-1961
91. Puppe-Baranova, Liia	inglise keel	1959-1963
92. Purre-Nimmo, Ester	algklassid	alates 1950
93. Pärn, Ly	ajalugu	alates 1955
94. Rank, Helve	algklassid	alates 1960
95. Reiman, Helmi	vene keel	1947-1963
96. Ronimois, Maria	ajalugu	alates 1952
97. Roosipuu, Ivi	inglise keel	1959-1961
98. Roots, Juulia	eesti keel, tööõpetus	alates 1947
99. Rootsi-Lenk, Aino	kasvataja	alates 1944
100. Ruubel, Aime	matemaatika	1958-1960
101. Rätsep, Laine	joonestamine	1962-1963

102. Rünkla, Helene	eesti keel	alates 1950
103. Saadik, Liidia	algklassid	1956-1960
104. Saar, Lembi	inglise keel	1960-1961
105. Sablin, Mihail	keemia	1947-1948
106. Sakk, Hendo	matemaatika, füüsika	1949-1950
107. Salm, Silvi	bioloogia	1964-1965
108. Samm, Milda	algklassid	1958-1959
109. Savtśenko, Aleksandra	keemia, bioloogia	1962-1963
110. Semjonova, Tamara	algklassid	1958-1959
111. Simonova, Vera	algklassid	1952-1953
112. Sirel, Eha	algklassid	alates 1962
113. Sirel, Heinrich	ajalugu	1950-1951
114. Soiver-Villa, Loreida	kehaline kasvatus	alates 1957
115. Sokolova, Anastasia	vene keel	1949-1952
116. Spiridonova-Tsupova, Nina	algklassid	1961-1963
117. Suik, Ülo	füüsika	1964
118. Sukalo, Nadeźda	algklassid	1960-1963
119. Summre, Heiki	matemaatika	1952-1953
120. Surovtseva, Lidia	algklassid	1961-1963
121. Säärekanno-Reino, Vilma	algklassid	alates 1955
122. Tael, Helma	geograafia-bioloogia	1949-1951
123. Tael, Uno	keemia	1949-1951
124. Tali, Lidia	bioloogia, geograafia	1960-1963
125. Talts, Aino	algklassid	1948-1953
126. Talts, Elma	algklassid	1952-1954
127. Tamm, Aino	eesti keel	1948-1949
128. Tammis, Ma[illegible]	laulmine	1956-1966

129. Tartu, Vaino	füüsika	1965-1966
130. Tappo, Helge-Liis	bioloogia	1965-1967
131. Terasmees, Niina	algklassid	1949-1956
132. Tillemann, Helmi	inglise keel	1952-1959
133. Timm, Ellen	matemaatika	1951-1960
134. Timofejeva, Doloressa	algklassid	1959-1963
135. Tirman, Olga	ajalugu, geograafia	1950-1951
136. Topman, Linda	kasvataja	1953-1954 alates 1962
137. Topman, Olaf	kehaline kasvatus	1952-1962
138. Tsapova, Jevdokia	algklassid	1960-1963
139. Täpp, Milvi	algklassid	alates 1957
140. Upsi, Richard	sõjaline õpetus	1953-1962
141. Uusvell-Merisalu, Mae	inglise keel	alates 1961
142. Vahersalu, Reet	algklassid	1948-1949
143. Valguta, Stella	geograafia	1960-1963
144. Valter, Olga	vene keel	1952-1954
145. Vares, Mai	vene keel	1959-1960
146. Vassil, Maria	algklassid	1947-1948
147. Veiper-Türkel, Ester	algklassid	alates 1954
148. Veltri-Kreek, Vilma	matemaatika	alates 1944
149. Venela, Zinaida	vene keel	1957-1960
150. Verkraud-Kõverik, Esta	geograafia	alates 1945
151. Viikna, Silvi	algklassid	1966-1967
152. Viise, Kaljo	ajalugu	1953-1963
153. Vojeikin, Nikolai	sõjaline õpetus	1948-1949
154. Väikaste, Evi	ajalugu	1951-1953
155. Õun, Helve	algklassid	alates 1962.

Lisa nr. 3.

Õpilaste arv ja õppeedukuse tabel aastail 1944-1967.

Õppeaasta	Õpil. arv õ.-a. lõpul	Klassi kursuse kordajad	Järelekksamitele jäi	Järelekksami sooritas	Klassikursuse lõpetas	Õppeedukus %	Käitumishinne alandati	Keskkoolilõpetas	Pikapäevagr. arv	Õpil. arv pikapäevagr.
1944./45.	277	24	18	5	240	86,6	andmeid ei ole	-	-	-
1945./46.	286	30	37	13	232	81,1	-	-	-	-
1946./47.	325	30	26	6	285	85,0	-	-	-	-
1947./48.	396	19	32	11	329	89,1	6	-	-	-
1948./49.	367	42	60	16	281	76,5	37	-	-	-
1949./50.	383	48	54	23	304	79,3	35	-	-	-
1950./51.	366	48	69	43	292	79,7	23	15	-	-
1951./52.	338	36	37	18	283	83,7	39	9	-	-
1952./53.	367	56	39	20	292	79,5	-	11	-	-
1953./54.	373	50	43	24	304	81,7	23	14	-	-
1954./55.	372	41	57	40	314	84,4	16	11	-	-
1955./56.	399	38	56	23	328	82,2	34	13	-	-
1956./57.	426	44	45	20	357	83,8	44	17	-	-
1957./58.	465	31	45	25	412	88,6	39	13	-	-
1958./59.	536	40	51	24	469	87,5	24	19	-	-
1959./60.	596	26	26	17	561	94,1	18	30	-	-
1960./61.	692	62	40	28	618	89,3	55	29	-	-
1961./62.	773	62	34	19	686	88,7	46	27	4	148
1962./63.	596	50	41	28	533	89,4	23	16	3	139
1963./64.	669	31	32	18	626	93,5	21	23	3	124
1964./65.	699	40	22	12	649	92,6	29	23	3	110
1965./66.	722	53	32	23	680	94,1	37	31	3	142
1966./67.	716	57	26	14	647	90,3	31	22	2	76